

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებანი

ISSN 0130 1624

ეროვნული
ბიზლიროთეკა

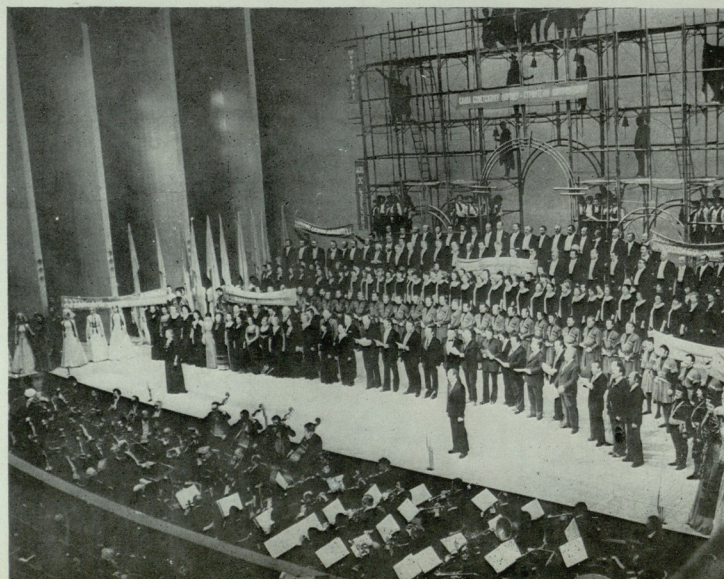
საქართველოს
კომპარტიის
XXVI
ყრილობაზე

სურათზე: სანაგარიშო მოსხავეით გომოდის საგომთა კავეირის
კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტატის უოლიტიგირის
ნევეროგის კანდიდატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური
კომიტატის პირველი მდივანი ახსანაგი ედუარდ შევარდნაძე

**საქართველოს
კომპარტიის
XXVI
ყრილობაზე**

ჩვენ — პოვენიოკებს შიშველი ხელის აყენებულები

საქართველოს კომპარტიის ოცდამეექვსე ყროლობის წინა დღეებში ჩვენი ბიბოქარი დღესდღეობით კიდევ უფრო გამოცოცხლდა, კიდევ უფრო ამხილდა და გამზიანდა მისი ყოველი ქუჩა და უბანი, უპიროვნეს ყოვლისა, რუსთაველის უბანსამდე.

სრულიად საქართველოს ყველა კუთხიდან ეწვივნენ მას ნანატრი სტუმრები — ყველა თათბირი კომუნისტები, რაიონულმა, საქალაქო და საოლქო პარტიულმა კონფერენციებმა რომ აირჩიეს თავიანი დელეგატები.

1981 წლის 22 იანვარს, დღის 9 საათზე, სახელმწიფო ფილარმონიის დიდ დარბაზში, მუშაობას შეუდგა საქართველოს კომპარტიის მორიგი ყროლობა.

ოცდამეხუთე ყროლობიდან დღემდე ჩატარებული მუშაობისა და მომადგენი ანობიკების თაობაზე საანგარიშო მოხსენებები გამოვიდა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიბიუროს წევრობის კანდიდატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ამხანაგი ველურ შვეარდნაძე.

დელეგატებმა შეუწულებელი ყურადღებით მოსმინეს ეს მგზნებარე, აზრითა და ცეცხლით აღსავსე, შთამაგონებელი, მართალი და აღმადრთოვნებელი მოთხრობა საქართველოს კომუნისტების, მთელი ქართველი ხალხის თავადლებული შრომა და ბრძოლაზე მეათე ხუთწლეულის განმავლობაში, იმ არნახული და საისტორიო გამარჯვებებზე, რასაც მიღწევის რესპუბლიკის შრომელებმა.

როცა ამხანაგი ველურ შვეარდნაძე მრავალნი გრწმობით აღნიშნავდა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, მისი პოლიტიბიუროს, ლენინი დღისას მე ბრეჟნევის ყოველდღიურ მამობრივ ზრუნვასა და ყურადღებას ქართველი ხალხისადმი, ყროლობის დარბაზში ერთსულთაგანი ტრამი ჰქუხდა. და ეს იყო ჩვენი რესპუბლიკის ყველა შრომელის გულსთქმის, სიყვარულისა და მადლიერების გამხიბვავე შრომობლური კომუნისტური პარტიისადმი, ლენინის პარტიისადმი, რომლის უპირველესი და უმოკერესი მიზანია საბჭოთა აღმამინების კეთილდღობა.

ამ გვერდსა, რომ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ეს საანგარიშო მოხსენება ამავე დღის არის

ქართველი კომუნისტების უმწვენიერესი პატაკი დიდი პარტიული ფორუმისადმი, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ოცდამეექვსე ყროლობისადმი, რომელიც 23 თებერვალს გაიხსნება საბჭოეთის სრულიადში.

ბუნებრივია, რომ ამ დღეებში ყველა დელეგატი ყროლობისა, მისი ყველა მონაწილე ცხოვრობს იმ წარუშლელი შთაბეჭდილებებით, რაც მან რესპუბლიკის პარტიულ ფორუმზე მიიღო და რაც მას მთელი სიცოცხლის გზაზე გაყვება.

ბუნებრივია, რომ ყველა ჩვევანი გამსჯეალული იმედიანი ფიქრებით ხვალდელ დღეზე, ახალ გრანდიოზულ ამოცანებზე, რაც რესპუბლიკის შრომობლა წინაშე არის დასახული მეთერთმედე ხუთწლეულში, მომავალ ათწლეულში საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პრეზიუმის მიხედვით. სწორედ ამ ამოცანებზე მიუძღვნა თავისი საინტერესო, შინაარსიანი მოხსენება საქართველოს სსრ მინისტრთა სამსახურის თავმჯდომარე იმხანაგმა ზურაბ პარტიამძი.

რამდენი საველისხში რამ იყო თქმული ყროლობის სამანდატო კომისიის მოხსენებაში! რამდენი შესანიშნავი სიტყვა წარმოთქმეს ყროლობის ტრბუნდინ ჩვენი მუშათა კლასის, კომეურნე გლეხობის, სახალხო ინტელექტულის სახელთაგანმა წარმომადგენლებმა, რესპუბლიკის ხელმძღვანელმა მოღვაწეებმა.

ყველა მათგანის გამოსწორის მთავარი მოტივი იყო: საამაყო შრომატანადი გვაგვლებენ ხვალ უკეთ ვიწუშათა, ვიმუშაოთ და ვიმპროლოთ აღმამინათა კეთილდღობის ასამაღლებლად, დღესამშობლოს ძლიერების ასამაღლებლად.

1981 წლის იანვრის 22, 23 და 24 ოქროს ასობით ჩაიწერა ქართველი ხალხის ისტორიაში, საქართველოს კომუნისტური პარტიის გმირულ მატკანებში — ამ სამი დღის მამობლზე გრემეღდობა ყროლობა.

ორიოდე კვირა ვავიდა ყროლობის დიდი წარმატებით დამთავრების შედეგე და... ახალი სასიხარულო ამავი გვეუწყუა მოსტვიდნენ: საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ,

საკეშირო კარტესტეში და სრულიად საკეშირო ადგილ ცენტრალურმა კომიტეტმა სრულიად საკეშირო კავშირის ტრე შეიბრებამში მათი შედგენის მთავრისათვის, ცენონიკური და სოციალური განვითარების 1980 წლისა და მეათე ხუთწლეულის სახელმწიფო გეგმის წარმატებით შესრულებისათვის მთელ რგე მოკავშირე რესპუბლიკებთან ერთად გამარჯვებულად ცენს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა და დააცილოდეს გარდაცვალი წითელი დროში.

ზეღილედ მერვედ — საკეშირო დროში. აი ღირსებულად დაფასება რესპუბლიკის შრომობლა გმირთა თავდადებული შრომისა!

აი ჰეშმარტი დადასტურება იმ სწორი და დიდი გზისა, რაც სულ ახლახან შეაჯამა საქართველოს კომპარტიის ოცდამეექვსე ყროლობა!

ეს მოკლე რეპორტაკი ყროლობის დარბაზიდან გესურს დავამთავროთ სტრეონებით ამავე ყროლობის შთავრებით დაწერილი ლექსიდან: რა დიღებულად დაგვირგინდა

ოცდამეექვსე!
სიტყვა მზის შუქად უნდა გვექცეს, ძმარ მელექსე,
რომ ღირსეულად განაღდო ეს თავყროლობა
გამარჯვებულთა, გულმართლთა,
მეორენებთა,
ქვეყანას ამცნო რესპუბლიკის
მეგრდამსოლობა
და სიამაყე, ყველა ჩვევანი რომ
დაეხედა.....
— წინ — მოგვიწოდებს შრომობლური

ოცდამეექვსე,
შენ ეს ამ გულმა დაგავალა, ძმარ
მელექსე,
მათ გაატანო მეგობრული სიტყვა
ნათელი,
კინც ვედამოსკოვს უბატაკებს ჩვენი
სახელით
და იმავიან, ვით ამავიან ყველა
ქართველი,
ამ ერთადყოფნით, ამიღლებით და
განახლებით.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შვეროლიო!

დროშა

№2 (530). თბილისი, 1981

ურთილიან გამოდის 1928 წლიდან

ყმადამთავრო სახელმწიფო გამომცემლობის პოლიტიკური და ხალიტმინისტრო-სახსატმრო შურნალი

მთავარი რედაქტორი
ხუტა ბერულავა

საპრეზიუმოს კა. ც. ი. ნ. ბაგოძეაშვილი

© „დროშა“, 1981 წ.

სარედაქციო კოლეგია:

გულნარა ზახტაძე,	რამაზ მაჩიანი,
თინათინ გომილაძე	დინარა ნოდინა
(მ/შ. მდივანი),	(მხატვარი-რედაქტორი),
ნათელა გომილაძე,	ლადო სულაბერიძე,
თინათინ გომილაძე,	ილინ ტახლავა,
გენაძე დინარაშვილი,	უნა ჯაფარიძე.
სერგო ლავროვიძე,	

გპრინა ივანა, გზას ბაჰინადალით,
 გზას ბაჰინადაა წაჰვინადალი
 თბალი,
 ბრძინი ლენინი კლდედ რქო არ
 ჩანდეს,
 შურაჰჰემელი, მახარი, სალი

გალატიონ ტაიკია.

საქართველოს დიდი მშენებელი ლენინი

ფილია მახარაძე

3. ი. ლენინის გზაზემის თარიღის ფილიალის
 დირექტორი

1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოში დამყარდა საბჭოთა ხელისუფლება. ეს გამარჯვება, როგორც მუხი, ისე ამოვიდა ამ საუკუნის გარეგანზე და ყველას აუნყა გაზაფხულის დანეყება. აუნყა და ოქროს ასობით ჩაინერა საქართველოს დიდების მატინეში.

ვდღესასწაულობთ გმირული ბრძოლით და თავდადებულ შრომით მოპოვებული ძველამოსილი გამარჯვებების 60 წლისთავს.

აი რად ვხრით თავს დაბლა ამ საქმიანთა დაცემულ რევოლუციონერსა საფუძვებთან — იმით წინაშე, ვინც ჭდად გამარჯვებას, ხალხთა ლენინურ მებრძობას, ახალ ცხოვრებას...

აი რად ვხრით თავს დაბლა იმ ადამიანის წინაშე, ვინც მოგვცა სინაღო, გაგვიხსნა თავისუფლების და ბედნიერების გზა; ადამიანისა, ურომლისოდაც ჩვენი საქმიანობა ისევე წარმოუდგენელია, როგორც მდინარე სთავის გარეშე.

ამ ადამიანის სახელია ლენინი! ისტორიის ლეგენდარული ფურცლები მოგვითხრობენ: 1921 წლის 11 თებერვალს დაბით საქართველოში დაიწყო შეარადებული აჯანყება კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით.

ვის მიმართონ, ვის სისხოვონ დახმარება? რა თქმა უნდა, ლენინს!

საქართველოს რევოლუციონერ კომიტეტმა, რომელიც შეიქმნა აჯანყების ხელმძღვანელობისათვის 1921 წლის 16 თებერვალს, მიმართა რსხვს საქომსაბჭოს თავმჯდომარეს ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს. ამ ისტორიულ მიმართვაში ნათქვამი იყო: „საქართველოს რევოლუციონერ კომიტეტი, მენშევიკების კონტრრევოლუციური მთავრობის წინააღმდეგ ხალხის მასების აჯანყების ცეცხლიდან და კვამლიდან გამოსვლით, აღტაცებულ საღამოს უდენის დიდი პროლეტარული რევოლუციის ბეღლად... ჩვენი იმედი გაქვს, ჩვენი დამწმუნებელი ვარა, რომ არა მარტო დიდი პროლეტარული რევოლუციის, არამედ აგრეთვე დიდ მატერი-

ალურ შესაძლებლობათა ქვეყანა არ დაგეტოვებს უთანასწორო ბრძოლაში და მიუშვდება ახალშობილ საქართველოს სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკას“.

ლენინი, საბჭოთა მთავრობა დაუყენებელი გამოემართნენ საქართველოს რევოლუციური კომიტეტის თხოვნებს.

რევოლუციური კომიტეტის თავმჯდომარე ფილიპე მახარაძე, რომელიც მაშინ მოსკოვში იმყოფებოდა, თავისთან მიიწვია იოსებ ბესარიონის ძე სტალინიმ და შეატყობინა, რომ დაუყოვნებლივ უნდა გამგზავრებულყო საქართველოში.

გამგზავრებამდე ფილიპე მახარაძე მიიღო ვ. ი. ლენინმა კრებულში, თავის კაბინეტში, და 45 წუთის განმავლობაში ესუბრა მას. გამომშვიდობებისას ლენინი გადაეხტა ქართულ ბოლშევიკს და კეთილი მგზავრობა უსურვა.

ამის შემდეგ ვლადიმერ ილიას ძე ტელეფონით დაურეკა გზათა სახალხო კომისარიატის სამგზავრო განყოფილების კომისარს — ალექსი ნიკოლოზის ძე მირნოვს და დაავალა უზრუნველყო ფილიპე მახარაძის და მაშინ მოსკოვში მყოფი სხვა ქართველი კომუნისტების გამგზავრება კურსკის ვაგზიდან საქართველოში.

დავალბა ზუსტად იქნა შესრულებული.

1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოში დამყარდა საბჭოთა ხელისუფლება.

როგორც საყოველთაოდ არის ცნობილი, სერგო ორჯონიკიძე ვ. ი. ლენინსა და ი. ბ. სტალინს გაუგზავნა დეპეშა: „თბილისზე ფრიალბეს საბჭოთა ხელისუფლების წითელი დროშა. გაუზარდოს საბჭოთა საქართველოს“.

1921 წლის 2 მარტს ვ. ი. ლენინმა მისსაღმებელი წერილით მიმართა საქართველოს კომუნისტებსა და საქართველოს რევკომის წევრებს. იგი ორჯონიკიძეს სწერდა: „გადაეცი ქართულ კომუნისტებს და სპეციალურად საქართველოს რევკომის ყველა წევრს ჩემი მხურვალე საღამი საბჭოთა საქართველოსადმი“.

ლენინი ყოველთვის იჩენდა დიდ სიბრძნისა და მამოძრავებელ ზრუნვას ჩვენი ხალხის მიმართ, ჩვენი რესპუბლიკის მიმართ.

1921 წლის 21 მარტი. ამ დღეს რუსეთის სხვ რესპუბლიკის საკომსაბჭო ლენინის თაოსნობით საბჭოთა საქართველოს 5 მილიონი ოქროს მანეთი გამოუყო.

ჩვენმა რესპუბლიკამ საბჭოთა ხელისუფლების პირველივე დღეებში მიიღო დახმარება სურსათის სახითაც. მარტო 1921 წლის მარტსა და ოქტომბერში საბჭოთა რუსეთიდან გამოიგზავნა 234 ათასი ფუთი პური, 15 ვაგონი შაქარი, 600 ვაგონი მარილი, 720 ათასი აწმინი ფართულელი, 6 ათასი წყვილი ფეხსაცმელი...

1921 წლის 7 ივლისი.

ამ დღეს რუსეთის სხვ რესპუბლიკის სურსათის სახალხო კომისარიატის როსტოველი რწმუნებულის სახელზე გაგზავნილ დეპეშაში ლენინი წერდა: „ვითვალისწინებთ და საქართველოს მიემე სასურსათო მდგომარეობას, წინადადებას ვაძლევთ ივლისის განმავლობაში 100 ათასი ფუთი პური გაგზავნით თბილისში, საქართველოს სურსათის სახალხო კომისარიატის მისამართით. მიზეზი და შესრულება დამიდასტურეთ“.

მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა რუსეთის მიმე სასურსათო მდგომარეობა ჰქონდა, 1921-1922 წლებში საქართველოს 950 ათასზე მეტი ფუთი პური გამოუყვეს.

კიდევ ორი ფაქტი: ლენინის თაოსნობით საბჭოთა რუსეთის მთავრობამ, ზაჰვისის ასაგებად გამოყო 750 ათასი ოქროს მანეთი. შემთხვევითი არ იყო, რომ 1927 წლის 26 ივნისს, როცა სახეიმიოდ გაიხსნა ზემო აჭარის სიღრმე-ელექტროსადგური (ზაჰვისი), მას ქართველი ხალხის (საუკულით უკვდავი ლენინის სახელი მიეწიეს და სადგურის სათავისთან აიგო მისი ძეგლი.

ბეღლად დავალბით 1921 წელს მოსკოვიდან საქართველოში ჩამოიტანეს ქუთაისის მაუდის თბორიკისათვის საჭირო სრული მონწილეობა. სასკომსაბჭოს საქმეთა მმართველი

ვ. ბონზ-ბრუვეკი იცნობს: „... ვლადიმერ ილიას ძე ყოველთვის განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებდა ჭიათურის მარგანცის დამუშავების საკითხზე და მის დიდი მომავალ უზინას-წარმეტყველებდა...“

ლენინი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარებას.

ძლიერი ვაჭრებისა და მოუსვლიანობის გამო 1921-წელს დამუშავებული აღმოჩნდა მთელი ვოლგისპირეთი. რკპ (ბ) ცენტრალურმა კომიტეტმა მოწოდებით მიმართა საბჭოთა ქვეყნის მშრომლებს, რათა დახმარება აღმოეჩინათ ვოლგისპირეთისათვის აღზრუნვის: „ათი უზრუნველყოფითი არის ერთ მიზერს!“

მიუხედავად იმისა, რომ ამ დროს საქართველოს თეთონ მძიმე დღეები ჰქონდა, ჩვენი რესპუბლიკის მშრომლები მხურვალედ გამოხემავენ ამ მოწოდებას და გააკეთეს, რაც შეეძლო. საქართველოს ვოლგისპირეთის, აგრეთვე ყირიმის დახმარების ფონდისათვის შეგროვდა 33 ვაგონი სურსათ-სანაღვეს, 5 მილიარდზე მეტი მანეთი. მარტო საბჭოთა აფხაზეთმა 26 ათასი ფუთი თამბაქო გამოიყვანა და გადაცალა სიმინდზე, რაც შემდეგ ყირიმს გაეგზავნა.

ჩვენმა ხალხმა აღსაზრდელად მიიღო 1.200 უპატრონი ვოლგისპირეთის ბავშვი, რომელთათვისაც კეთილმოწყობილი ბინები გამოიყვანა რესპუბლიკის ქალაქებსა და რაიონებში.

ეს იყო ხალხთა ლენინური მეგობრობის მკაფიო გამოხატულება. ამ ძვირადღებულ გამო მუშეები და გმურები წერილებითა და დევემენტო გულწრფელ მადლობას უთვლიდნენ საქართველოს მშრომლებს; შეუძლებელი იყო მათი აუღელვებლად კითხვა. ბევრს თვალზე ცრემლი ჰქონდა. ადამიანი არ მალავდნენ სახეს. მათ არ ტყვევნიდნენ ამის გამო. ეს არ იყო სისუსტის ცრემლები. ეს იყო სიყვარულის ცრემლები.

ლენინი!

ეს უკუდავი სახელი მუდამ წინ მიუძღოდა საქართველოს კომუნისტურ პარტიას, ქართველ ხალხს თავისი გმირული ჭრიხ და დაუცხრობელი ბრძოლის ყველა ეტაპზე.

ამ უკუდავი სახელით აღვინიშნავთ საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების გამაგრების და საქართველოს კომუნისტური პარტიის შექმნის წილი-საძახს.

ყოველ სახლში კედელზე ლენინის ფოტოსურათი...

იგი თითოეულისათვის გახდა მისი ცხოვრების ნაწილი, პირადი და ერთგული მჩრეველი, ბრძოლისა და ბედნიერების სიმბოლო...

ყველა ინახავს ლენინის პორტრეტს, როგორც ახლობელი და ძვირფასი ადამიანის პორტრეტს.

იყო დრო, როცა ადამიანები ოცნებობდნენ, ენახათ ლენინის ფოტოსურათი საქართველოში. 1905-1907 წლების რევოლუციის მონაწილე გუბა პარ-

ტიკი იხსენებდა: იმ დროს სულ უფრო ხშირად გვესმოდა სახელი — ლენინი. მონიხვე ჭიათურელი მუშეები და რევოლუციონერი გლეხები, პროპაგანდისტებს რომ უსმენდნენ, გამოთქვამდნენ სურვილს, ენახათ ბელადი. ისინი თავიანთ ბოლშევიკ პროპაგანდისტებს ეუბნებოდნენ:

— თუ ლენინთან შეხვედრა შეუძლებელია, მისი სურათი მაინც გვიჩვენეთ.

მაგრამ იმ დროს ესეც შეუძლებელი იყო.

როგორც ამბობენ, მოვანიებით მათი თხოვნა გადასცეს ემიგრაციამ მყოფ ლენინს და მან უპასუხა: „საშუაბაროდ, ფოტოსურათის ვერ გამოგიგზავნი, მაგრამ გირჩევთ, რუსი გლეხი წარმოიგინოთ და ეს ლენინი იქნება.“

ეს პასუხი გამობატავდა მშრომელთა ბელადის უდიდეს სიხალულეს ხალხთან, მუშებთან და ღარიბ გლეხობასთან. ძველი ბოლშევიკების გამოთქმით, ქართველთა თხოვნაზე ლენინის პასუხის ეს ვერსია ხალხში ძალზე პოპულარული იყო.

როცა გვიჭირს, მის ფოტოსურათს ადგამდეთ ხოლმე, ვეძებთ გზებს.

როცა გვიხარია, მაშინაც მის ფოტოსურათს ვუყურებთ და სიხარულს მასთან ერთად ვიზიარებთ.

ადამიანებისათვის ისევე მნიშვნელოვანი და საჭიროა ლენინი, მაღალი კომუნისტური იდეალების რწმენა, როგორც პატივი და წყაღი.

როცა გავიხარდეთ და მამები გავხდით, ჩვენი შვილები მიგვყავდა ლენინის პორტრეტთან და იმსვენ ვუვებოდნენ, რასაც ჩვენი მამები გვეუბნებოდნენ.

საშვე იქცევიან ჩვენი შვილები. ამასვე გააკეთებენ ჩვენი შვილიშვილები... და ასე მუდამ! და ასე ყველგან! ამ ტრადიციას აქვს დასაწყისი და არა აქვს ბოლო.

ლენინი ახლაც ყველა ცოცხალზე ცოცხალია — განსაკვირვებელია პოეტის ეს სტრიქონები.

მრავალჯერ სიყვარულით წარმოგიკეთებას ეს სიტყვები და მრავალჯერ ამასვე გავაკეთებთ! ასე გვჯერია, რომ ამ სიტყვებს მარტო დღეი მიაკუთსოვი არა, ჩვენ ყველანი ვწინდით...

მათ წინადა მთელი ჩვენი პარტია, მთელი ჩვენი ხალხი.

ლენინი მზეა, რომლითაც დღე იწყება — ასე ამბობენ ჩვენი, როცა ბელადის პორტრეტს შეჰყურებთ. ჩვენი ამბობენ: მზე მხოლოდ დღისით გვინათებს, ლენინი კი მუდამ ჩვენი მზეა.

ყველაზე მართლმად კაცმა მოგვცა ყველაფერი და სამაგნიოდ არაფერი მოუთხოვია.

სწორედ ამიტომ არ წაიშლება ქართული ენა გულში სახელი მისი.

დღესაც ყოველ ჩვენს გამაგრებულში არის ლენინი.

1922 წელს თბილისში გამოიქცა ბროშურა — „საქართველო 1921-1922 წლები“.

ბში. სტატეტიზისა და მასხალისა კრებული ოქტომბრის რევოლუციის ხუთი წლისთავისთვის... რუსულ ენაზე გამოცემული ეს ბროშურა ვაგზავნა ვლადიმერ ილიას ძეს. ჩვენ ვაგზავნებ, რომ ეს ბროშურა დღესაც ინახება კრემლის ლენინის ბუდეოთქვამში.

ადამიანები დიდი მღელვარებით აუვალეებზე ვკრავთ ლენინის სამეუბლო კაბინეტს. ჩვენ ვაგზავნებ, რომ კაბინეტში ტყავის საქალაქად, შემკული შესანიშნავი ხალხური ორნამენტით — ქართულ პოლიგრაფისტითა სანქსურა.

ჩვენ ვაგზავნებთ და ვიამყებთ, რომ დიდი ბელადი პირადი იცნობდა ქართველ რევოლუციონერებს, ჩვენი კანუბუბლიკის მრავალ ხელმძღვანელ პარტიულ მუშებს, ბევრ მთავანათ პირადი მეგობრობა და ურთიერთობა ჰქონდა.

ჩვენ სიამაყით ვამბობთ: ჩვენ ყოველთვის გვეხმარებოდა ლენინი. ჩვენ სიამაყით ვამბობთ: ეს ლენინური ტრადიცია, ეს ლენინური ზრუნვა და ყურადღება ჩვენი ხალხის მიმართ, ჩვენი რესპუბლიკის მიმართ გრძელდება; იგი გრძელდება ჩვენი პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მოღვაწეობაში, იგი გრძელდება ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს მოღვაწეობაში ამახანავ ლენინი ილიას ძე ბრუნევის მეთაურობით.

ქართულმა ხალხმა და საქართველოს კომპარტიაში ლენინის უძველესი დროშა ღირსეულად გამოატარა ამ ისტორიულ 60 წლის განმავლობაში.

განა ამის ნათელი დადასტურება არ არის ის, რომ ჩვენმა რესპუბლიკამ მერვედ ზღვივად მოიპოვა უდიდესი ჯილდო — სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოს და საკავშირო ალკც ცენტრალური კომიტეტის გარდა-მავალი ნოთელი დროშა.

ამხანაგი ელფარდ შევარდნაძე აღნიშნავს: „ცხოვრება არასოდეს არ დგას ადგილზე. იგი სწრაფად და მტკიცედ მიიბიჯებს მომავლისაკენ. მომავალი კი ახალი მწვერვალებია, რომლებიც უნდა დაუნაშქროთ. მაშასადამე, როგორც დადუნდა გახვარდნის მიღწეები, რომლებითაც დღევანდელ დღეს ვეგებდებით, საქართველო ვითარდით ხვალისადღედე. საქმისადმი სწორედ ასეთი მიდგომა წარმატებულია საშუაველია კომუნისტურ მშენებლობაში.“

60 წლისაა საბჭოთა საქართველო... 60 წლისაა საქართველოს კომპარტია...

გაგა წლები, თანელები... აღინიშნება ამ ორი თარიღის წლისთავები და ყოველთვის ჩვენს ხალხს და ჩვენს კომპარტიას წინ გაუძღვება დიდი ლენინის სახელი, როგორც დროშა და გაუნათებს გზას, როგორც ლამპარი

1986 წელი საქართველოში კულტურის და მხატვრობის წინსვლა

თბილისის საქალაქთაშორისო სატელეფონო სადგურში ტელეფონი აწკრიალდა.

სახაზი კომპიუტერის ტელეფონისტი მაშინვე დასწვდა ურბილს. — მიშველი! — გაისმა ქალის შემოთუბუქებული ხმა, — ლეთის გულისათვის მიშველი!

— სად რკავთ? ვითან რკავთ? რა მოხდა? — გაოცებულმა ტელეფონისტმა ზედიზედ მიაყარა შეკითხვები უცნობს.

— კვიციანი ვრეკავ... არ ვიცი, ვითან ვრეკავ... თბილისში არავინ მყავს ნაცნობი და თქვენთან ვრეკავ... თუ შეგიძლიათ, მიშველით!... რა გნებავთ, ქალბატონო? — ლინი.

ნამით ჩამოვარდნილი დუმილი ისევ ქალის შემოთუბუქულმა ხმამ დაარღვეა.

— ჩემმა ბიჭუნამ მძიმე დამწერობა მიიღო. რამდენიმე დღეა, საქმელს ვერ ქამს. მისთვის აუცილებელია პირში ღიმილის ჩანვეთუბა... მისებნით? — გისმენთ?

— თელი კვიცი შემოვიგობინეთ. ამ შუა ზაფხულში ლიონი ვერსად ვიშვებო. ერთადერთი იმედი მხოლოდ თბილისში დამჩნა. დამეხმარეთ! ლეთის გულისათვის, დაგმხმარეთ...

თბილისის საქალაქთაშორისო სატელეფონო სადგურის უფროსი გვიცთობდა ბუქებში გამართული ხის, მავადი იდუალებით დაყრდნობილ ხელბუხე ჩამოუდია ნიკაბი და სვედარჩევი ღიმილით მიყვება ამ ამბავს.

— დავხმარებ? — დავხმარებო. ჩვენი ტელეფონისტი ქალიშვილები მაშინვე დაფრთხილდნენ. ლიონი იშვებო, აეროპორტში წაიღეს, მფრინავს ჩაბარეს და კვიცი გააგზავნეს. ფერებში ნახული მასპინძელი სარკმელიდან გატყდრის მონმენდოლ ცას და მშვიდად მეუბნება: — იცით რა, ტელეფონისტის

რთული და დაძაბული მუშაობის ნათესაყოფად, მოიღიო, ერთ საბუღალსში მავალი კიდე მოვუყვებო.

გვიცთობდა საშუაო მავიდის უფრიდან ორად მოკეცილ ქალადღეს იღებს, სწრაფად გააძაულებს თვალს და განაგრძობს:

— ამას ნინო თბილისის ერთერთი საშენირო დაწესებულებიდან სასწრაფოდ დასქირდათ ქალაქ ულიანოუსთან ტელეფონით დაკავშირება.

საზი გადატვირთული იყო. მგომარეობას ისიც ართულებდა, რომ საშენირო დაწესებულების სატელეფონი ხსტემა მოულოდნელად დაჩინდა.

პირველი კლასის ტელეფონისტი ვუხუა ზაქარიაშვილი, როგორც იტყვიან, ნუშის ყუნში გაქრდა. საშუაო ცელა უკვე დამოკრებული იყო, მაგრამ ერთი ნუითად არ მომხრეზია საკომპიუტერო საამქროს. გამოცდილმა ტელეფონისტმა სასწრაფოდ მიიღო გადწყვეტილება, ობერატულად ამოქმედა კოლეგები, სრულ წესრიგში მოიყვანა ტექნიური მონყილიობა და აპა.

გვიცთობდა საშუაო მავიდის უფრიდან ამოღებულ ორად მოკეცილ ქალადღეს მანდის და ტელეფონის ყურმილს იღებს.

გვიცთობდა საშენირო დაწესებულებიდან გამოგზავნილ ბარაის, რომელსაც ქარაველი სპეციალისტები ტელეფონისტი ვუხუა ზაქარიაშვილს მადლობას უხუიან გულმსხიერი დახმარებისათვის. ვითხვებოდა და საქალაქთაშორისო სატელეფონო სადგურის უფროსის გვიცთობდას უკვე კარგად ნაცნობი შვიდი ხმა ჩამეზის ყურში:

— ვუხუნას სისოვეთ, ჩემთან შემოვიდეს.

მე უკვე ვიცი, რომ ვუხუნა ზაქარიაშვილი თორმეტი წლის ნინოა მოვიდა თბილისის საქალაქთაშორისო

რისო სატელეფონო სადგურში. ისიც ვიცი, მისი სახელი და გვარი ამას ნინოა საბჭოთა კავშირის კავშირგაბმულობის სამინისტროს საუკეთესო ტელეფონისტთა საბატო ნიგნში რომ შეიტანეს.

ვუხუნა ზაქარიაშვილი თორმე უკვე ექვსი წელია, ზედიზედ იმარჯვებს სოციალისტურ შეჯიბრებაში. მიღებულ აქვს მედლი „შრომიით ნარჩინებისათვის“, სამკრდე ნიშნები „სუთნელის დამკრდელი“, „სუთნელის ახალგაზრდა გვარდიელი“, მინიჭებული აქვს „კომუნისტური შრომის დამკრდელის“ ნიშანბა...

— შეიძლება? — მორიდებით კითხვობას გამოღებულ კართან შეჩერებული საშუაო ტანის პირმომღიძარი ქალიშვილი.

— მობრძანდი, ვუხუნა! — ახლად მოსულ ცალი ხელის ანეტივებებმა გვიცთობდა და მავიდის გვერდით სკამზე მიინიშნებს.

ვსაუბრობო. ვუხუნა ზაქარიაშვილი დინჯი ქალიშვილია. მისგნა იცის, არა-

სოდეს შეგანყვეტინებო სიტყვას. რიცა ლანარაკობს, ოდნე ხნადბლა, ნათლად და ლკინიურად გამოთქვამს თავის აზრს.

— წელს ვწმალზე მეტად რამ გამახარა? — იმეორებს ჩემს შეკითხვას ვუხუნა და თვალბში შემომტყდრის, — იცით რამ...

ნამით, მხოლოდ ნამით ჩერდება მოსაუბრე და მაშინვე განავრძობს:

— საქართველოს კომუნისტების დიდ ფორუმზე სტუმრად ვივიცე მიწვეული. ყრილობა მთავრდებოდა, როცა დარბაზში მოულოდნელად ჩემი სახელი და გვარი გაიკვირდნენ. მე, რიგითი ტელეფონისტი, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ოცდამეექვსე ყრილობის დელეგატად ამირჩიეს.

ფხზე ნამომდგარი ვუხუნა ისევ თვალბში შემომტყდრის და მშვიდი ხმით ამითარებს სათქმელს:

— ჩემი შრომის ასეთმა დაფასებამ გამახარა ყველაზე მეტად! ეს ჩემი პირველი, ყველა ჩემი კოლეგის შრომის დიდი აღიარებაა!

ითარ დეპუტატაშვილი

ვუხუნა ზაქარიაშვილი (მუხაზი) მიმოზრბას შრომის. მაღალ და ტინიკაშვილი სტოტი (საინფორმაციო).

რეპაზი ინანგვილი

მომხრობა

ივლის ჩიტვა

ფანჯრის რაფაზე ორი ბელურა იჯდა, დედალი და მამალი, ისინი აჯაკუნებდნენ მიწაზე და ყურადღების მოლოდინში თვალებით იურებოდნენ თათში. ქვეყანას გადიოდა, პურის ნატეხა აიღო, შუბში წრილად ჩიხვდა, ფანჯარა გამოიღო და ნახევრები გაგრძელებით დაყარა რაფაზე. ფანჯრისკენ რომ მიდილა, ბელურები აფრინდნენ, ასაკვაებულად წითლადამკვირტულ ნუშის დაბლითა ტრტზე შესდნენ და ახლა იქიანდ იურებოდნენ ცეობისმოყვარეობით. ქეთევანს ისე ეცინოდა. — მოდიო, ქაბეთო, — ფანჯარა მიხრა, წამოვიდა, ტახტზე დაჯდა და ჩაის სმა განაგრძო, თან ჩაის სვამდა, თან სულ ფანჯრისკენ იურებოდა.

ბელურები მოფრინდნენ, ზერ რამდენჯერმე გამოიხადეს ოთახისკენ, მერე ნახევრების კეჩევა დაიწყეს. პირველად ჩქარ-ჩქარა ეცხვადნენ, შემდეგ — ნელა. პირველდნენ ნამკვების, უჭირდათ გადასაღებად, ყველს ქიმადნენ, აქეთ-იქით იურებოდნენ თითქმის მშველელ ხტნილებდნენ. მოფრინდა წამოფრევ (წივივა), ბელურებმა უმკაფილოდ დაიქვეყიეს, წამოფრევ აფრინდა, მაგრამ ფანჯრის რაფაზე დაჯდა და სასრფთოდ გადასაღებად რამდენიმე წამოვიდა.

ქეთევანი ისე წამოვიდა, — ჩიტებიც აფრინდნენ, ჯერ წამოფრევ, მერე — ბელურები, — ლუქლიდან ქეთვი აიღო და ჩაი გადაიხტელა. დაჯდა იქ არა, ჩიტებიც ისე მოფრინდნენ, მამალ ბელურებს ბოლოზე რამდენიმე ბუმბული აკლდა, ბრძოლავადატინილად გამოიყურებოდა. უკვებ ყველა ჩიტი ერთად აფრინდა. ფანჯარას წვეთები ცისფერი შუქი მოაჯდა. ქეთევანი ერთხანს ფერ მიხვდა, რა შუქი იყო, შემერთადა წამოიწია, ლაპლაპა ცისფერი მანქანა მოდიოდა ნელ-ნელა, უხმოლ, სულ ახლის მოვიდა, როგორცკე ხომოზე მუხან დიდი და ფარებბირალი, თითქმის კვლდნენ შიდა და იქ გაჩერდა. — ვინ არის, ნეტავი, — თავისებური მელღვარებით ფეკობრდა ქეთევანი.

მანქანის კარი გაიღო, მოკლე ქურთუკიანი კაცი გადმოვიდა, ფანჯრისკენ გამოიხედა და ქეთევანი ახალა მივიდა, რომ აბესალომი იყო — დედა გენაცვალის, შვილიო, — ორივე ხელი ვადაცხაა თმა-ზე, კარს მიწყდა, გამოიღო, აბესალომი უკვე კართან იდგა და ეღმებოდა. ქეთევანმა ფეხისწვერებზე აიწია, აბესალომი დაიხარა და აკოცეს ერთმანეთს.

— დედა გენაცვალს შენ
— როგორა ხარ, როგორა? — ბექებზე
ხელს უთათუნებდა აბესალომი.

— მე რა მიშავს, თქვენ იყავით კარგად, შვილიო, და მე აზადერი მიშავს. ბავშვები როგორ არიან, თინა?
— ბავშვებიც კარგად არიან, თინაც, შენი ღარტი გვაქვს, ერთი ეს არის. შენ ხომ მაგრა ხარ?
— ჩემი ნურაფერი ვადარდებთ, გენაცვალეთ. ბიჭი როგორ არის, ცუდად ხომ აღარ გამხდარა კიდევ?
— ცუდად კი არა, ბაკურიანშიც იყო.
— გოგონები?
— გოგონებიც კარგად არიან.
— ეს მანქანა? მანქანა ვისია?
— ვისი უნდა იყოს, — გავიდა აბესალომს, — ჩემია, ჩემი საყუარია.
ქეთევანი დაიბნა, გაუხარდა კიდევ და არც გაუხარდა.
— ჩას ამბობ, ბიჭო!
— რა რას ვამბობ, ღირსი არა ვარ, თუ რა არის?
— როდის გამოიყვანე?
— შვილიც კვირაც არის, მეტიც.
— ღმერთმა შვილიობაში მოგახმაროს, შვილი, ჩანის სიმრთელეში, ბედნიერებაში, მაგისი ღირსიცა ხარ და მეტიცაც, მაგრამ ვალებში ჩაიდგომოდით, შვილიო.
— არავითარი ვალი, მეც სუფთა ვარ და ეგვამ.
აბესალომი მანქანისკენ წვიდა, კარი გამოიღო.

— მოდი, ჩაჩქე.
ქეთევანი მივიდა, ღმილით შეიხედა შვილში.
— მოწონს?
ქეთევანმა მხოლოდ თავი დაუქვია, მორიდებით წაიღო გამოიღო ხელი და სავარძელზე გადაკრულ ღვინისფერ ფლანგელს გაუსვამოუსვალა.
— რადიოც აქვს?
— რადიოც, ყველაფერი.

აბესალომმა პატარა ტრანზისტორი ჩართო. ვიღაც ქალი მღეროდა, — მეც აღუბუნდი, მეც აღუბუნდი მიყვარდა მხოლოდით.
— ძველ დროში თამარ მეფესაც კი არ ექნებოდა ესეთი რამე, თან ეკლ მშრალად და კობტად, თან სიმღერებისთვის ესმინა.

— აბა, რა ჩაჩქე, ჩაჩქე! — ხელი მოქვიადა აბესალომში.
ქეთევანმა უნა იწიო.
— მშვილობაში, ბედნიერებაში. რა კა-

რიკ სუნიცა დგას შიგ, ბავშვები გახარებდნენ ძალიან.

— სუ ყიოზე ღვანან.
— დიდდა ენაცვალთო.
— ჩაჩქე, ქალო, დაგეყვინოს. — ისევ ეწეოდა აბესალომი.
— მოიცა, რაღა ეზარებენ — ვეღა დიქვევი!
— ნუ ეცი შენ ამ ბებრებზე ლაპარაკი, რა ღრეს შიგე ჰაბრებია.
— იი, შეგლო!

აბესალომი აღარ მისძალბოდა. მანქანის კარი მიხვრა და ოთახში შევიდა. პატარა ოთახი თითქმის კიდევ უფრო დაბატრავდა. ქეთევანი ლუქლიან ჩაუცქვდა. ლველიც ვამქე, შემა შეუყეთა.

— სულ აქა ხარ ჩამობარებელი?
— აბა რა ენა, ძალია რა გაათბობს. ვიკევი ეხლა და ჩაისა სვამდი. ჩიტები მოფრინდნენ. მე ჩაისა სვამდი, ჩიტები ნამკვების ეცხვადნენ. ეგენი მუყავს ხნის გამცებები.

აბესალომმა ქურთუკი გაიხალა, ღმილით დაკურებდა ფანჯრის რაფას. სადაც ისევ ეიარა პურის ნახევრები. ქურთუკი ქეთევანსა ჩამართავდა.

— ესეც ეხლა იყიდე? — ხელში სწონიდა ქეთევანი.

— ჰო.
— კარგია. გეშემა, არა, შვილიო?
— არა, არაფერი მინდა.

— ერბოკვერცხს შეგიწვამ ხელად...
— არაფერი არ მინდა, ერთი საათიც არ იქნება, ხაში გაიხალა. თელავში ვიყავი, იქიანდ მოვლდებარ, — აბესალომი ტახტზე დაჯდა დალოლოვით.

— თელავში რაზე?
— პატარა საქმე მოხდა ინსტიტუტში.

— წუხელ იქ იყავი?
— წუხელ — კი.

— თამილა ხომ არა ხანა?
— არა, ვერ მოვახერხე. ხომ იცი ჩვენნი ხალხია, რომ დამსვენს, პირველ საათამდე ვერავითარი ავეხი სკამს.

— დალოე?
— ცოტა, ძალიან ცოტა.

— არ უნდა დალოე, გენაცვალის დედა, ეხლა სულ აღარ უნდა დალოე. ერთი სამიცი ათასი ხომ მაინც ეღირება ეგ მანქანა?
— სამიცი ათა, სულ რაგა.

— ეგ ახალ ფულზე.
— აბა, ძველ ფულზე ვილა იძლევა რამეს. არ უნდა დაივიწყეთ ეგ ძველ ფული?

— იბა, რა ვიცი! ოთხმოცი, ოთხმოცი ათასი. იციან კი ფასი. ხომ ვალებში ჩაიდგომოდით აქვამდე.

— არა-შეგლო, აკი გითხარია, მეც სუფთა ვარ და ეგვამ.

— რა ვიცი, შვილი, სამი დიდი შვილის პატრონი, ისიც ქალაქ ადლორის...

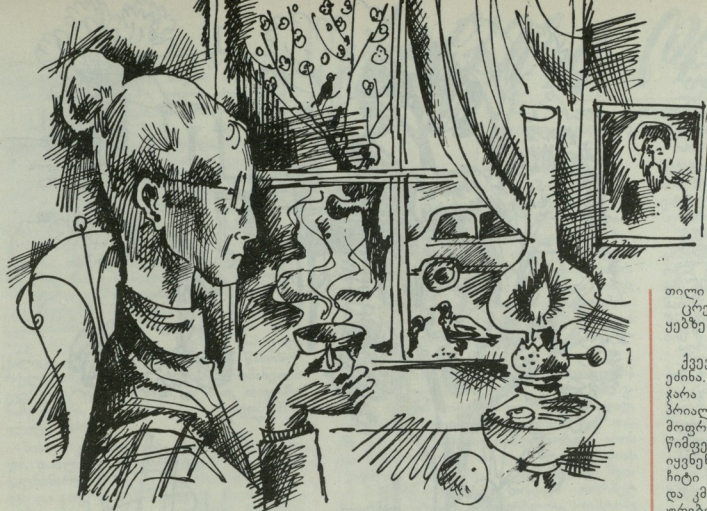
— კი რა, დედი, მეცხვინება კაცმა რომ მანქანა იყიდოს ჩვენ დროში, გასაკვირველია? მემწეანალები ყიდულობენ.

— ისინი დედი ფულს აყვებენ.

— ჩემიც, დედი, ჩვენც. თინას ხელფასი ყველგანად გვეყოფის — საქმელად, სასმელად, ჩასაცმელად, დასახურავად. ჩემსას კიდევ სალონოში ვინახავთ.

ქეთევანმა გულდაწყვეტით შეხედა.

— არ გადგივიანებს უფროსი თანამშრომლად?

— არა, მაგრამ ეხლა სულ მალე გადა-
მიყვანენ.
ქეთევანმა აღარაფერი თქვა. უფრო და
უფრო ამპარად ჩაულდა დარდი თვალებ-
ში. აბესალომი წამოვიდა, ცოტა ხანს
ცეცხლს მიიფეცხა.

— უკ, რა კარგია ცეცხლი!
— ჩაი მიიცი დაგული!
— არაფერი მიხდა-მეთქი, ნუ შემეწუ-
ხებ შენებურად. მე, აი, აქვე წამოყვები
ცოტა ხნით, ხაშმა მოთეთნა იცის,
თვალს წყავატყებ და წავალ, ბოლოს
გიბნე, რომ ვერაფერი მოგიტანე. —
აბესალომი ისევ ტახტისკენ წვიდა.

— რა უნდა მომიტანო შენზე უკეთესი,
შენს ნახვავ უკეთესი, წამოწევი, ამ შალს
დაგებოვარა.

აბესალომმა ერთხელაც გაიხედა ფანჯა-
რაში, ფეხსაცმელები გაიხადა, ტახტზე
მიწვა და კედლისკენ გადაბრუნდა. ქეთე-
ვანმა თავისი თბილი შალი წაახურა, —
რა კარგია, — თქვა აბესალომმა. ქეთევანმა
ფეხები დაუთუნა პალტოში. — რა
კარგია, — კიდევ თქვა აბესალომმა და
თითქმის მამოხრჩა ჩაიძინა.

ქეთევანი იდგა. ჯერ უნდოდა, სუფრა
შეეფებინა, კოვზი თეფშზე გაუწკარუნდა
და თავი მიანებდა. ფრთხილად მივიდა ფან-
ჯარასთან, მხრებამბეზული უსურებდა
მანქანას. — რაღაც შემამოთებლად
თვალზეგაციებულ არსებად ეჩვენებოდა,
ჩიტებიც შეფიქრებულნი უსურებდნენ
ნუშის ტრეტბიდან. ფრთხილადვე, აბესა-
ლომისკენ შევიდა, გამაოლო კარი, დე-
რეფანში გავიდა. გაჩერდა და ახლა იქი-
დან უსურებდა მანქანას, მერე ირგვლი-
ვც შემოვიდა. ძალიან სუფთა ნაკეთები
იყო ლონივრად, გაბატონებულ იდგა მი-
წვავზე.

რვა ათასი! რამდენი თვის ხელფასია
რა ათასი, კაცმა რომ სხვა რაზემ არ
დახარჯოს? ორმოცდაათი თვისა. რამდენ-
ნი წელიწადია ორმოცდაათი თვე? ოთხ

წელიწადზე მეტი. ვაიმე, თანაც კილო ხო-
რცი რამდენი მანეთი ღირს ბაზარი? —
ჩაუძმინდა და ჩაუძმინდა გულს, მუხ-
ლებდაუხლებლურებულ ავიდა კიბეზე. ეს
იყო ძველებური კიბე, რიკულბინი,
ოღესლაე ცისფრად შეღებობი. სახლიც
ძველი იყო, ისიც რიკულბინი აივანიანი,
თაღოვანი ფანჯრებით, შვედლები და სო-
ფლის შეძლებულები რომ ამუხებდნენ
მეულ ღრში. თითბორის სახელურს დააწ-
ვა, შევიდა შიგნით, ცივადმიხედულ თა-
ხანში. სინაღლი ჩართო. გაიანთა: ორი სა-
წლიო, სათავთურთან ფიცრის დადებით
რომ ჰქონდა ჩადგებული და ზედ ტანში
მკურავი გუნდები იყო დახატული; ერთი
კაცული ხის ტახტისკენის მაღალი კარადა;
ერთი თვალური პატარა მავიდა ფანჯრის
გვერდით, ზედ — საჩუქი ერთი ბამბუკის
ქვეშეური; წიგნებით სავსე, და ერთიც სა-
სადლო დიდი მაგიდა შუაში. ამ მაგიდის
თავზე ჩამოშვებული იყო ძველებური
ლაშის მოჭრული ჭალი და ელემენტური
ნათურა იქიდან ანათებდა. კედლებიდან
იყურებოდნენ თავდახურული ქალები და
ხანჯალზე ხელებდაწყობილი კაცები. მხო-
ლოდ ოთახის აღმოსავლეთი კუთხე იყო
თავისუფალი. იქ, ზემოთ, პატარა სახატე
იყო დაბრთული, აქეთ-იქიდან ბზის ხნე-
ლი ტრეტები ჰქონდა შეიწყობილი. ქე-
თევანი ხატის წინ ჩაჩერდა, სამჯერ გა-
დაიწერა პირფარი, დაიჩოქა, ასევე სამჯერ
გადაიწერა პირფარი, მერე ხელები მკერ-
დზე დაიწყო და საოცრად მოწყაულ ცის-
ფეთივალბინიან ახალგაზრდა დედას შეე-
ძვრდა:

— დეთსშობილო დედავ, შენ დიფარ-
ე ჩემი მოღვადა და სისხლი! უკიდრის
არაფერი აადრებინო, შენი უხანსა და
კეთისტი ქერიმე! ჩვენი მამა-პაპის სახლის
მკურცხველი არაფერი აადრებინო,
ჩვენი წამებულ დედავ! მიეცი ძალი
ტიცილისი და გაკირვების ატანისა, ოქრო-
ცი ცივდნის ძლივისა! ნუ გააუწყვიანე-
ბინებ სულს, ნუცე ხელებს! დეთსშობი-
ლო დედავ, შენი მამადრებელი იყო
ჩემი მამა-პაპა, შენი მადრებელი ვარ
მე, უკიდრის არაფერი აადრებინო ჩემს
მოდგამასა და სისხლს, დიფავარ შენი კე-

თილი კალთო...
ცემლი ღვარღვარით ჩამოსდოდა ლო-
კებზე.

ქვევით რომ ჩავიდა, აბესალომს ისევ
ცინია. მიუხედავად იმისა, რომ ახლა ფან-
ჯარა სახანვეროდ ამოკესო ცისფრად
პრიალა თვალზეგაციებულ მანქანას, მინც
მოფრინდნენ ბელურები, ბელურებიც და
წიფეფეფებიც. ბელურები უკვე სამნი
იყვნენ, წიფეფეფები — ორი. ხუთივე
ჩიტი შვილად ენჯავდა პურის ნაქციებს
და ცმაცოფილების გამომეტყველებით იყ-
ურებოდა ოთახში. ქეთევანს იმედის კე-
თილმა შუქმა გაუხანსა სული.

წინ

მ ი თ ს რ ო ზ ა

გელონი აქეთ ფერდობში პარავდა, ქა-
ლა — იქით ფერდობში, შუაში. ვიწრო
წასული ბუჩქნარი იყო, იმ ბუჩქნარში
წაღული მილიაკლებდა. რბილად ადიდა
სინდისის ძირებით მოფენილი მოთოლი
ფერდობი ზემოთ, ასდევდა აქეთ-იქიდან
ჩამავებული ორი ძევის ღობე. ზემოთ,
გორაკის თავზე, შავი მთლიან გვერი და
ძველებური აივნამოკუწებული ორ-
სათუღიანი სახლი იდგა. სახლის გვერ-
დზე — მაღალ ფეხებზე შემდგარი დაწ-
ნული სასიძინდე, იქვე — გორდგამო-
ლებული წიწვოლა ბუჩულო, წინ — სა-
რული ღობე, იმ ობიესთან — შიფრდა-
ფერებულ საქათმე თუ სალირი.

გელონს მასვე ორმოცდაათი წლის
უნდა ვამხდარიყო, ქალი, ატობაი, ორ-
მოციკის ვაიძე იქნებოდა, — ერთიც და
მეორეც შვილად იდგა თავ-თავიანი ად-
ვილას, შვილად იღებდნენ ბერტებს. ამი-
ხელს ხომ საოცარი იყო თეგერელის და-
საწყისისთვის. პარი თითქმის არ იძინებ-
და, მზე იტბენებოდა, ღობეებში ოხრებდა
ყვავილა, ღობეებშიც, დაბლა გაბმულ
ბუჩქნარშიც. ფრინველები ვახარებულე-
ბი იყვნენ — დახტურებულ, დაფრთხილ-
ბდნენ. ზოგი რას იძახდა, ზოგი რას. ეს
კი არა და ფუტკრებიც კი დაზუზუნებ-
დნენ.

საბარც კარგი იყო, აქეთაც და, ჩანდა,
იქითაც. სახლს რომ ყიდულობდა, გელ-
ონს პატრონმა უთხრა, — აქია, ამ ფერ-
დობშიო, — სადაც ახლა პარავდა, — თუ
ამიღბ დადგავ, ისეთ კარტოფლებს ამი-
იღებ, გაფუჭებული ზეგონებამო.
გელონის მიწა და ზღვდაფენილი მსხვილი
კარტოფლები ძალიან უყვარდა, ხალსით

ბარავდა, უთქველად, მაგრამ მიწეც ქალს ეკიბრებოდა. ქალოც, უთხოვად, გრძობდა ამას და კაცს არც ის რჩებოდა. არამარტო არ რჩებოდა, ქალური მუყაითობით, მაღალ იხრებოდა, ნაბარძი ვადაყოლოდ სიმინდის ძირებს იღებდა, ბარზე მერტყავდა და ღობისკენ ისროდა. მიწეც მისი დაბარული მტვრადაც კი ეჩვენებოდა გველენის. ტანმადალი ქალი იყო, სოფელურად შემხმაროც, მაგრამ მკვლავლობერი ჩანდა, მკვლავლობერიც და ფხვნილობის, ღობისკენ რომ შებრუნდებოდა, გველენი მისი მხარ-ყელის სითამამესაც გრძობდა.

მე რომ მომძვლვარა და მომძვლვარა, გველენმა სციტერი გაიხანა. სციტერის ქვეშ მარტო მისიური ეცევა. ამ წელს პირველად არ იხდოდა ასე. იანვარში, თოვლით, რამდენჯერაც ჩამოვიღოდა და მზე იყო, გაიხიდა და მზეს მიეციცხებოდა. ქალაქურ სითთრეზე ოქროსფერი ნაშუური დაპყარდა. უფრო ხალისით და ღობისკენად განავრთობ ბარვა, ბარს სულ ქრატუნი გაქვინდა.

იმუშავა, იმუშავა ქალმაც და ჯერ წითლიანი თავსახვევი მოიხსნა, მაღლა წაიკრა, უკან გაიხანტა, მერე ღობისკენ წავიდა. იქ დიდი თელუბი და კვრინჩხები იდგა. დოქიანდ წყალი დალია, მწიფე შინდისფერი ქავეტი გაიხანა, ხეზე შეიღო და წაიფიდა. ბარი აიღო, ღობისკენ დააწავა სატერფულს. ბარის კრიკინმა გველენამდე მიპალა. გველენისკენ არ იუფრებოდა, გველენისკენ ევიღებოდა მისკენ გახედვამ, მაგრამ პირისკერი იდგნენ, დასხოლოებით მანახებენ, ამ სულ ცოტა მტვრე, და თვალს თავისას შერებოდა, მით უფრო ახლოს, ქალი რომ მოკლე სახელოებიანი კაბის ამბარა დარჩა, მუყუთილიად რომ ირჩებოდნენ მისი ორი გრძელი მკვლევი და ორიც ღობისკენ იფხი. დააკვირდა გველენი და ისიც შეაჩინა — ქალს თამაშ ქაიარა გარეობდა. სახე კი გაუტეხავი ჰქონდა, მზე-მოკიდებულ, მუქდაბოლო. სახსართან შედარებით ახლა მკვლევები თეთრი და სალქოტი მოუჩანდა. ხანდახან მუდგებოდა, ბარის ტარზე ხელჩამოღებულ, მერეც ხელით თამს თავსახვევი შეიჭრებოდა. გველენმა კიდეც ის შეაჩინა, რომ ქბოლები თეთრი ციალით გაუნათებდნენ ხოლმე სახეს.

შეაღდეგ რომ მოატანა, თუ ვადასულეც იყო უკვე, ქალთან ათიოდ წელს გოგონამ ჩამორბინა, იმანაც ბარი ჩამოიტანა და ქალს გვერდით დადგა. წელსწერილი გოგონა იყო, თამაშეობით, ფეხები კი თავის ასეთთან შედარებით მაღალი და ღობისკენ ჰქონდა. იმან უფრო ყოჩხალად დაიწყო ბარვა. ბარავებზე ქალი და გოგონა, ბეჭთობდნენ, თან ღობისკენდნენ და თან ერთმანეთს უსკობობდნენ, მსეკიციხებდნენ. გველენი ახლა უკვე ამით გახდა გველენის მიმჯიბთებულ გარეჯა, ორს უკვე ვეღარ მიპყებოდა, მით უფრო, რომ გოგონა სულ გველენისკენ იუფრებოდა და ისიც მას ეკიბრებოდა.

დასხოლოებით ერთ საათს იმუშავებს ასე, დიდი ადვილი ვადასუვებს. მერე გოგონამ ბარი ღობისკენ მიიტანა, დიდ თელუბთან

და კვირინებთან. წინწახარბი, ბავშვური ჰქაიარა ნაბიჯით აუფავა ფერღობს, ავიდა მაღლა, სახლთან, — სულ ჩანდა, როგორ დაიარბოთ თეთრი ქათმები, — შვიდი წინ — ათიოდ წითლში უკანვე გამოიბრუნა, ქალიც წითლი ხელხანთა მოქვინდა. ქალი მიწეც ბარავდა და ბარავდა. გოგონა რომ

ჩამოვიდა, მაშინდა დაიხანა თავი ბარვას. ბარი ნაბარის პირში ჩატვია, მოსახვევი და თმა გაისწორა და ორივენი თელუბის და კვირინჩხისკენ წავიდნენ. იქ დასდნენ, ქალმა ბეჭებზე ქავეტი მოიხილა. ჩანდა უშუში დაიდგეს. გოგონამ ამოაღავა: პური, ხახვი, ქალაღზე (დაყრილი მარილი, ყველის პატარა ხაჭები და ვაშლები). ქალმა ხახვი გადადგვედა, დანით შუაზე გადაჭრა, ხახვივარი გოგონას მოსცა, ხახვივარი თეთროს დაიტოვა. აყრიდნენ მარილს იმ ხახვის და ვეშვივებზე ჰმდნენ, პურსა და ყველსაც ატანდნენ. ისევე სულ რაღაც თარგვას ღობისკენდნენ, იციხობდნენ, თავებმაც კი უღხავდნენ მორიდებულობისგან. გველენის ეჩვენებოდა, თუ მართლაც ასე იყო, გოგონა ახლა უფრო ხშირად იუფრებოდა მისკენ. ქალმა დოქი აიღო, თავი ვადაუტყია, ჯერ გოგონს მამოწია, გოგონა დალია, წურწურით ჩამოუვიდა სიკაზე და ყელზე წყალი დასცა. მითი დასადგა, ხმამაღლა იციხობდა. ახლა ქალმა მოიჩინა დოქი, სევამა ყელაწეული, ვალომბებულ, მაგრამ იმას, ეტყობოდა, წვეთი არ დავლავრა. იმანაც სიკოლით დასვა მიწეზე დოქი. გოგო წამოდდა, ქალს ზურგად მოუარა, ჯერ თავზე ეფერებოდა, თმას და მოსახვევს უსწორებდა. მერე ჩიხარა, ყურის ძირში ავიდა თუ უშბინა. ქალი ვადაუხსტა, წყობით ამოებრუნდა და მკვლავზე ხელი დაჭრა. გოგონა მომორბეობით ვადაცდა. იქ იჯდა, იციხობდა, რაღაცურბს ღობისკენ და წყარი ჯახს მიწას ვადაუხსტა. ქალი ვადაუჭარა. — ნუ ურტყამ მაგ ჯახს მიწას, ცოლიაო! — გოგო განერდა და წინ წამოდდა მუხლი-იციხით.

ისევე დაიწყეს ბარვა. ცოტა ხანში გველენისკენ ბარი მიწაში ჩატვია, დღეზე ზედიზედ, პემუდით დაიწყო წყლის სმა. მაღლი-ინად გოგონას სმა მიესმა, — მაგ წყალს ნუ სვამთ! ნუ სვამთ, ბძიავ, მაგ წყალს ნუ სვამთ! გველენის გაუხარდა გოგონას ხმის გავრენება, თინაც მითუღური კილოდარული

ხმის გავრენება. — რატომ, არ შეიძლება? — არ ისმება, ეგ წყალი სოფელზე მიდის. გველენის მუგებით გაციხა. — არაფერია, წყალი ასე მტერის მამძილზე სრულიად იწმინდება. გოგონამ აღარაფერი თქვა.

ბარს მიპყრინებოდა და ვაკოების ობი-ობით იუფრებოდა გველენისკენ. ქალმაც როგორღაც დამორცხვებულმა გამოიხიდა, ისევე განავრტეს ბარვა. გველენიც ავიდა მაღლა, იმანაც ღობისკენ მოიქინა ბელტი.

მერე ამინდ უკვე ვადაიტანდა, მიღობდა, რაღაც მძიმე, ცივი ნიაგი მოვიდა დასავლეთიდან. აჩქარდნენ, ათარეკობით აღარ აწყობდა ნენა-ნენა ბეჭებს, ხშირად უკან იუფრებოდნენ, ამოწყებდნენ, რამდენი დარჩათ დასაბარი. მაგრამ ავიდა და ავიდა, წინწკლებიც ამოაცივდა. გველენი წყავდა, სციტერი აიღო და ვადაცავა. ქალოც წყავდა და იმანაც ჩაიკვია ქავეტი. თავსახვევის ბოლოებზე ჩამოუშვა, ყელთან შეიკრა. ბარეს, ბარეს. მთები და მახლობელი გორაკებიც შეიკანა. გველენის ქალის ვადასუვანა აიცივდა, ქალსაც, გოგონასაც. თეთროს ხელსაღებულზე ბეჭეობით დაასხა, მუხლებიც დაეღობა. თუ ბარავდა, — ქალის და გოგონას დასახანება. კიდევ კარგი, წვიმამ მოუხშირა, ფეხმა ტალხის აფრა დაიწყო, ცოტა ხანსაც ბარეს იმ ავიდნა, მერე ქალმა და გოგონამ ხელი ავიდნა, წაღეს ბარები, მივიდნენ თელუბან და კვირინჩხებთან, აფერო იჭრინობოდა, რა სიძლიერისანი იყვნენ ქალისკენ და ბავშვიც. მითიდა ქალი და თან დოქში ჩარჩხილ წყალს მიიღებოდა.

უფრო და უფრო მომუშავა წყობამ და გველენისკენ დაიხანა თავი ბარვას, ავიდა სახლში. სახლი ცივი იყო, თეთქობდა — ჯერაც ისევ სხვილი, მოუსაფარი. ოთახში გული არ დავლავა, მოიხილა თბილი ქუთუნი, გამოიტანა ავიდნა მავლავაზე ქალაქიან წამოდებულ საქმელები — ერთი

საქართველო

ზარე კალანდი,
„დროის“ საპიუბლიკო კორესპონდენტი

ქილით ზეთისხილი, მეორე ქილით შინ გაკეთებული კუჭმავე, ხელო ძეგის ნაჭერი, თონის ლაქამი. გულმა, რატომღაც, არ თხოვა არც ზეთისხილი, არც კუჭმაკი. ხახვი მოუხდა. ხახვი კი არც ჰქონდა. ძეგზე დაწერა, იმ ძეგზე ჰამდა, პურის ატანდა და ათს სულ გადნა სახლს უყურებდა, სადაც ქალი და გოგონა შევიდნენ. სახლი ახლა, წყნისა და ნისისა, ტულის ფარდა-ჩამოღობულეთი მიჩანდა. ციტა ხანში მისი საკეთილშობილო მამალი ეკალი იჯდა. გამოვიდა შავად მიხატულ ავიანზე გოგონა, მუწავნა პალატო წაიწიეს მხრებზე. გოგონას გამოსვლა იყო და ყველაფერი უფრო ლამაზი გახდა — სასიცილე, მაღალ ძეგებზე შესუბუბული სასიძინებელი, გვერდამოღობული ბულოცი და სწორად აღსული შიმუჭო ხეებიც. გამოვიდა ქალიც, იმასაც პალატო ჰქონდა წაიხიზნურული, იმას მოუხდა, იდგნენ ერთმანეთის გვერდით, უყურებდნენ, აღბათ, თავიანი ნაძუშეგარს და წვიმის, ერთმანეთს მიპყუდეს მხრები.

ნისლი თიანდათს უფრო სქელდებოდა. დალბა, ღელსპირა ბუჩქნარი მთლად გაუჩინარდა, სახლიც ძლივს ჩანდა. ქალი და გოგონა შინ შევიდნენ. წვიმის უკვე დალაღული გაქანდა. გველიონმა შეუცბადებულ შიშით დაშუბუბული მარტობა იგრძნო. ძალიან მოუხდა, ვინმე ჰყოლიდა გვერდით, ისეთი ეტურტულა აკონას-თვის ხომ, ქალს არი ამხალა, სიცოცხლის სახეყარის მიხედვდა. ღრმად მოხუცოვით წამოიდა, მეტლბი დახლოვდა, კანების კუთხებიც სკილიდა. ძეგზე გაეთავებინა, ქილით შინ შეიტანა, დარჩენილი ქალაღები დატყუებდა და ღელემში შეტყუებდა. პური ხელში ეკავა, ვეღარ გადაიწყვიტა, სად დაედო. ბოლოს მოაჩრებ დადო, წვიმა დაუვიდოდა, დალბობდა, მოგონისდებოდნენ ჩიტები და შეტყუებდნენ. ქეთრთუვი ჩაიჭრა, ქამარი შემოიჭირა და შეტყუაროთახების კარები დაქეტა, ძირს ჩაივდა, მანქანა გააღო, ჩაიდა, დაქოტა, გაიყვანა ეჭოდან. ეჭოს სიყვი ჩაქეტა, ისევე ჩაიდა მანქანაში, საბურჯის მიანქა და გულდამძიმებულ დასადა გახსა.

სასოფლო გზაზე ნელა მიდიოდა, ღრამუნე გაუდიოდა ექვემსა და ქვეებს. შორაზე გასულმა ვახე მოუძვანა. სასურველი მინის საწმეხლები ვეღარ ასწრებდნენ წვიმის წვეთების გვერდზე გახვევას. გადიოდა მთებთან და უფრო და უფრო უძმიძღებოდა გეოლო. თანდათან აიტანდა საკუთარი უძამისობით გამოწვეულმა სიბრუნხეც. ახლა ისე მიდიოდა, თითქმის სამხედრო მარინავი იყო და რაღაცს აფეთქებდას აირბინდა, უფალი, ცოცხლონი ვართ! იმ ასაფეთქებელ წრეში საკუთარი ცოლი და შეილე შემოდიდნენ. ცოლი — გუნებადაწყვეტილებული, არავფრო მომხიზნოთი თვალუღმის. შვილი — საჯაროდწინ ჩაიძრული, ქურთილების მავალზე გრემულგუნებაშეუობილი, ამხარზნენ გულგრობლობით რომ უიცილებდა სიგარეტს. შემოდიოდა კიდევ ერთი ქვედატანშემოტეცილო გამწარალი ქალიც და სწრაფად იბრუნებდა მისევე ზურგს. ხან ახლოვდებოდა, ხან შორდებოდა ის ასაფეთქებელი თათხანა წრე. კბილებზე კბილებდაქერილი მისწრაფველი მისევე. მანქანა კი იხიზნებოდა, იძიებოდა ეკვალდავაფილებულ უფსუკელოში ჩამწვეველ ზოვასაყით მოუძუებულ ქალქოში, იმ მისი მსგავსი მანქანა ათასი იყო, ათათასი. იგი მათ შორის დაიკარგა, გაქრა.

ლომჯე აღბათ ერთ-ერთი იშვიათი სოფელია მთელ საქართველოში. იშვიათია არა მარტო თავისი სიშველია და სილამაზია, ეგრისული კაცის გამრევე ხელით ნაპატივი გუზ-სახლებითა და ბაღნაბაღებით, ყანებითა და თვალწვევნილი პლანტაციებით. არა, სხვა რამითაც არის სოფელი ღირნივე, სხვა ენებზე დაკარგვის მის ცასა და მიწას, სხვა ანდაბრძე აქვს ყვანიებისა და თოღუების, ახალგაზრდისა თუ ქიბალების ოდა-სახლების მხიარულ ქვერუქებს.

გვეგვიკორის რაიონში პატარა სოფელია ღომჯე. სულ ას ორმოცი კომლი ცხოვრობს, მაგრამ მოყვრის გულის ვასახარა, სოფელი სამოცამდე მრავალშვილიან ოჯახს თვლის. მრავალშვილიანობაც არის და მრავალშვილიანობაც: ტუქუ ეყვანის ჩვიდმეტი შვილი ჰყავს, ათი გვიც და შვიდი ქალიშვილი, ვახო თოღუ თორმეტი ქალ-ვაჟს უზრუნს საშობლოს, იუსტიტივე ეყვანის ოჯახში კი ათი და-მამა... ცბრა, რვა შვილი ხომ თოთქმის ჩვეულებრივი ამბავია სოფელ ᦒომჯეში.

ამ თორმეტიდღე წლის წინათ, ჩვენს სახელოდს პოეტ ქალებს — მბრავა ბარათაშვილსა და ხაზი კოსისონის, შეუძნეველი არ დარჩენიათ ეს სოფელი. მათ, გვეგვიკორის რაიონული ვაზრების რედაქტორი ლედმლოა მოწვეულიათთან ერთად, მონიხაულეს ტუქუ ეყვანის იმეაბა თოთქმეშვილიანი გალამი. ახლოვლებით მიიკითხეს, სასკოლო ნიუთები, ნუგარო ტუქოვლილი დაუთრევს ბავშვებს, გამხრნეველ მათი დედა, საჭიროებს შემთხვევაში შეწვეობა აღუთქვს ოჯახის თავაკის. დაიხატ, მათმა შუამდგომლობამ მალევე გამოიღო ნაყოფი და ეყვანების პატარა, ეგონი საცხოვრებელი სახლი ახალა, ფართოთიანიანმა კოხლბუნა ოდა-სახლმა შეეცალა. მარიათ და ტუქუ ეყვანის ახალგაზრდაშვილს სივე დაიწყო ავეგინდა და თოთქმე რე-ამის ორი ბიჭი და ერთი გოგო შეეწავა.

ღომჯე სხვა რამითაც არის საყურადღებო: იგი არა მარტო მრავალშვილიანთა, არამედ ხანდახნა სოფლადაც არის ცნობილი. ამ ჰმირად შეხედებით მუხე კითხვებულს, საყურადღებოდასწრე მოთხრობებს — სალამს რომ დასწრებოდა, აღუბინდა მზერას რომ გავეტყუებ და ისე მარაკოცლებს...

მარაოც რომ ლამაზია სოფელი ღომჯე. ეყვანა ჰაღრის ხეები ამშვენებს მის მიხედვლ-მისეველ გზას და სოფლის ცენტრს. თვალს იტაცებს წიწვოვნობა ტუქუ, საბურჯის, ჩაის პლანტაციები, მონიხებ ფერღლებში. პატარა, მოწმწვარე მდინარე სოფელს შუაზე ჰყოფს გარეო და ჩაღმდებულ ხევეებით, ლეახალს, ლღურწრეს, ლეყვანს, ლეჭობალს უხეხვში — საღამოს პირია თუ ამათვინის ეამი — მაღლები თავმოწმონდ ყვიანს, მაღლების ყვევა თვისისი, ხილამანდწარეული დღდაცავები ეზოებში სკამბანდა ფუს-ფუსებში, გარემოს ეყვანება მამაკაცების ხმალოდა ვადასახლო; ხეღამთიანი ვეგე-ბიჭების ხალისიანი ყრბოებში, ბურთობაში, ყვირთ არ წყლებდა და არ წყლებდა.

შეხედეთ, მათ იტყუებ, სილოვითი ქვეყანა ხეაღმდებულ დღეს, მის ხაოლო მომავალს დაიხანავ, დარჩენილი და გულსწარსე ხარო, ძლიერო წინადაცხობილობისა.

გამრევე, შრომისმოყვარე მათიანები ამშვენებენ ღომჯეში. სწორედ ამბავი გარკვევად დახვავა ჩაის ხარისხოვანი ფართო და ტუქუ, დღუნა და ხილო... სწორედ მათმა თვალდებულობა შრომად გახდა შესაძლებელი მთელი ხეთურღლის გვეგვიმის წარმატებით შესრულება.

რაიონის ხელმძღვანელობა ყურადღებას და მზრუნველობას არ აკლებს ღომჯეს. მარტო ის რად ღირს, მრავალ სიძინების მიუხედავად, სამსელო უწალი რომ შეაუხუნებოს სოფელი. ისიც უხდა ვეფავა, განხანგრძობილებული სკოლის ბავშვები უშვე მესამე წელსა უფსო კეცხაზე რომ გადაიყვანეს და კიდევ ორმოცი ერთი მოთვალის კაცმა...

ერთი სატყვიარი აქვთ ღომჯელებს. დიდი და გულისდამწვევტი სატყვიარი. აკი მოვასწენთ, მდინარე სოფელს შუაზე ჰყოფს-მეთუ. ჰყოფს, მაგრამ ხიდი არ უღებდა მდინარის და გავლემობი გაღამა რჩებიან, გამოძილებული კი გამოიბა.

კარგა ხანია უგზობობა უჩივიან ღომჯელები, კარგა ხანია, მოთხოვენ სამ კილომეტრზედ გზის შექეთება-გაყვანებას და მდინარეზე ხიდის დღუნას; მოთხოვენ, რომ ლღურწრეს და ლეჭობალს დასახელებულ ლეყვანულახალს დასახლებებს დაუკავშირდეს და ახალ გზაზე პატარა ავტობუსმა გაიკარალოს.

გზა სიკეთეს მოუხანს სოფელს. ყველაზე დიდი სიკეთე ბინეც რაქულიანი სკოლა მოსწავლეობისათვის იქნება.

უხლო მდინარეზე მოსწავლეები ვერ გადადიან, მიუთმეტებს ზაბოთობა. ჰოდა, ნორჩები იძულებულნი არიან დღემო თვარმტო-ტოცი კილომეტრი გაიკარონ; ღომჯედად დღემოების სკოლაშე და ექიანა მონისეც.

ამის ბრალი იყო, რომ წელს თოთქმეც-დასამი მოსწავლედან რაქულიანი სკოლა თორმეტმა მოსწავლედ დატოვა და მეზობლად, დღემოების სკოლაში გადაიქა.

გვეგვიკორის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის დირექტორი, ისტორიის მეცნიერებანია კანდიდატე ვიცი ენოვრა, რაქულიანი სკოლის დირექტორი კომენიხეც ახალაია, სოფლის თავაკი აკაცი ქიბაოლა ცდასა და მეცნიერების არ აღუტენს საქმეს, მაგრამ რად ვინდათ, საშველი ვერა და ვერა დაადგა ერთი პატარა გზის და ერთი ციქნა ხიდის გავლას.

...ღომჯე აღბათ ერთ-ერთი იშვიათი სოფელია მთელ საქართველოში. გულის დახარბებელი ეზო დაკარგვის მის ცასა და მიწას, ეყვანებისა და თოღუების, ახალგაზრდისა თუ ქიბალების ოდა-სახლების მხიარულ ქვერუქებს.

ასე თოთქიული მრავალშვილიანი ოჯახი ყოველთვის ყველაზე დიდი სიკეთე და იმედი იყო და არის ყოველთვის მისი წინაა ჰქონდა და აქვს მას მთელი ერთსხეობა. ა, სწორედ ამიტომაც არის ლამაზი და დიდი, უფრველი და ძვირფასი ქართველი კაცისთვის სოფელი ღომჯე.

6 აგვისტო

გაანაცხადდა

კუნელს ფილოლი ადარ შერჩენიდა, მხოლოდ შავი ნაყოფით დახუნძლული ტრეტები მოქონანდა.

ალბერტმა ერთი კუნწულა შეატება და ფერდობს კვლავ მიიმედ აუყვა.

კუნელს მარცვლები მსხვილი იყო, გემრიელი. გორაკის თავში კარგი ზღმარტილი გვეულობდა. ყოველ შემოადგომასზე როგორც კი წინფეს დაიფეულება, ერთ დღეს მანვე გამოეხებინდა იქ ასას-მელად.

წელს რატომღაც ჯერ კიდევ მკვებ დაუხვდა, თუმცა ღამის ზამთრის პირი იყო.

„ნაადრევი სიცოცხლის ბრალია“, — გაიფიქრა და გადაჭრილ კუნწზე ჩამოჟდა.

აქედან ხელისგულეით მიჩანდა ამებტა, ბაბტირონის გორა, ორივე აღანი და პანკისის ვინრობებიან თაფლანუღლი, კვება კალაობტე გამ-ლილი აღხანი, რუს-მენამუღლ განწყენილ ქალბანი აღადერდის თეთრი ტაძარი აღამარაფიყო. საშუადღიზე ნამოსულო მზის ძალადაღული სხივები ტაძრის მოთულებულ გუმბაზე მოლიციებდნენ.

ალბერტმა ახლა გორაკის ძირში მიმოვანტულ შენობებს დადავა თვალს.

კრემიერის მოუყვებოდა ბეტონის ბლოკების, საყენახე სარების, საპარ-კები საამქროები და სახეხარაო, კარგად მოჩანდა ქალაქში მიმოფანტულ-ლი საიტეცანამდის სამყარელო, კაცკაციური ნაშვების სათელი, საბან-ლიებების საყერი, ხალიჩების საამქროები, ბაზრის გვერდზე ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატის კანტორა მიპობდა საწყობებს და სხვა შენო-ბა-ნაგებობებს.

ალბერტს რაღაც გაახსენდა, პირველ ღიმილი გაუერთა და გული სიამა-ყემ აუტოი.

„ერთი ახლა ჩემს გვერდით დასვა ის რევიზორი და ცოტა ხანს დაანა-ხა ეს ყველაფერი“.

გახსენდა, ამ ათიოდ წლის წინ როგორ მოიყვანეს აქ, სამიოდე ჰექ-ტარი მინის ფართობი გამოუყვეს, თითო დღედეს და უხარეს:

— აი, აქ იქნება ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატი. დირექტორი შენ იქნები და დაექვემდებარები თელავის ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატს.

მინის ამ ფართობზე კი რიყისა და ჯავანარის გარდა არაფერი იყო, არავითარი ბაზა, არავითარი სანარმოო სუბულებები, არავითარი ტექნი-კური მუშახელი, თუნდაც ერთი ბრიტანული ნაგებობა მანვე ყოფილი-ყო! მთოდ ამ უხერცხველ მხოლოდ ერთადერთი გადაადგებული ტრაქ-ტორის კუნდა მინილილიყო შუამისა და ბარდში.

რით უნდა დაეწყო?.. „რაკი დირექტორი ვარ, კაბინეტო მეკუთვნის!“ — ნაღლიანად ჩაიციწა და ის, ბარდებში ჩაფანტული ტრაქტორის კაბი-ნა, გაამათირა, ერთი რცხილის ქვეშ მიიტანა, ფხვხე დააყენა და შიგ შევიდა.

— ესეც კაბინეტი! ახლა?

თელავს ბაღანსზე ეწერა ერთი გადაადგებული „ბელორუსის“ მარკის ტრაქტორი. ახლა ის მოიტანა და მის ქვეშ შექარა... დიდი ნაშებისა და წვა-ლების ფსადე ტრაქტორი ხელით შეაკონინა და აღადგინა.

კომბინატს ამ ტრაქტორმა ჩაუყარა საფუძველი.

როგორც კი გაიხატა, თელავში რომღებო მენქანა ამ ტრაქტორი ჩა-მონერტს ვარკინი ჩაბაზარებულად, მთელ რაიონში კრფდა რაიონის ნაღწეს, ჯრათად აბარებდა და გადასადგები მენქანა თუ ტრაქტორი ამებტაში მი-პოქნდა, თავისი ხელით ადავებდა.

„თორეველს ყოვლისა, საჭირო იყო მუშახელი, ხალხი ეს ასე ადვილ სა-შოვნელი არ გახდებოდა. ვის მიიყვანიდ რიყისა და ბარდებში?“

მანვე გამოჩნდა რამდენიმე ენთუზიასტი, რომელთაც ალბერტის ორგა-ნიზატორილი ნიჭი იწამებს. ყველაჩი ასაღაზარებელი იყვნენ. და ეს ახალ-გაზარდობა იქცა ბუნებრივ შემდგომი მუშახელობა.

პირველი მშენებლობა — საიკრო იყო. მცირე აშტარა სახეობი დაზბა დადგეს და უბრალო შეშისაგან სახაგერ ფიცარს აშადადებდნენ.

ამ განამანიაში ერთი წელი გავიდა და ეს უბანი თელავს გამოეყო,

როგორც დამოუკიდებელი ერთეული. წელიწადში 85 ათასი მანეთის პრო-დუქციად დაუდგვეს და ამბეტის რაიონის ადგილობრივი მრეწველობის კო-მბინატიდა აქციეს.

როგორც კი კომბინატი დაიქცა, მანვედ დიპირნე რევიზორები.

განსაკუთრებით პირველი დაამასხურდა.

ტაქსი რომ მოგრიალადა, მანვედ ახლად მოთრეული, ნაჯარაილი ტრა-ქტორის ქვეშ იწვა და აკონინება წელსვეით შიშველი, რეტიტუხანი, მა-ზუთისა და საცხენი ამოხერღ-ვაბრეული.

მანქანა გაჩრდა, იქიანდა „მიაკაი“ გადმოვიდა, თან უშველელე პო-რტფელი გადმოიტანა. შედგა, გაიხედა-გამოხედა, ონკანინდ ცივი წყალ-დალია და გრლოში ჩაშოჟდა. ერთხანს ასე იჯდა და აქეთ-იქით იყურე-ბოდა. უცებ ტრაქტორქვეშ შემეძარსლი მოპკრა თვალს და დაშვება:

— მიიღე აქ, ბიჭო!

ალბერტს ტრაქტორქვეშინდ გამოქერა და უცნობიან მივიდა.

— სად არის დირექტორი? — უკითხა პორტფელიანს.

— აქ არის, — მიუთო ალბერტმა.

— გიძე და ახლად აქ დამიბახე!

თავსოანი ალბერტი მამიწვე გაბრუნდა, ხელ-პირი დიბანა, სუფთად გამოეყო და წრდილო მიხეწველად პორტფელისაგან გამოეცხადა.

— აი, გეხატობა.

კაცმა ახედ-დახედა და აირჩხა.

— შენ რამე დირექტორი, დირექტორი მოიყვანე.

— მე ვარ დირექტორი, — მიუთო ალბერტმა.

კაცმა ერთხელად შეათვალიერა დაქვევებით და უშუბლი შეიკრა.

— შენ ფირმა, ბიბია, რომ მე აქნას სამასხარაოდ ვერ მოსულე?

— მე ვარ, ბატონო, დირექტორი.

— ვის საცალია, ბიჭო, შენთან საცალხაზად? — ნამოთილი კაცი, — ვინ გგონივარ მე შენ!

— მართლა გეუბნები, ბატონო... დირექტორი თუ გნებავი, მე ვარ დირექტორი.

ძალს პორტფელიანი იყო, ძალს ალბერტი.

ბოლოს მასპინძელი იძულებული გახდა ჩანერული შრომის სეყარული მიეწევა და დირექტორობის დამაპატრერებელი საბუთები ეწეგნებინა.

ამ კაბინის დამნახევი კაცი კიდევ უფრო გადიარა. უფრო, უფრო მას-პინძელს, მათი კვლევ მიხედ-მოიხედეს და გამტკანერებულმა უთხრა:

— ესაა კომბინატი? ესაა შუნი კანტორა?

— გაშენებ... მოკლედ მოუჩა ალბერტმა.

— როგორ თუ აშენებ?... კაცმა იხედა დაყრილ ნავერდულს თვალს მოაშორა და ისევ დამხეღვრის ჩანება თვალბორო, — ამ „გაბიბი-ლებით“ გინდა კომბინატი ააშენო? ისე ჩემი მტერი პუნდა, როგორც შენ აქ კომბინატი ააშენო სხვა აღარაფერი უშუქვას, ხელი ჩაიწინა, დიდად განანყენებელი გაბრუნდა, ჩაუდა ტასქინა და წავიდა.

მანვე დაქვევებით დაირტყა ალბერტმა გულზე ხელი: თუ მალე ნამდვი-ლი კომბინატის სახეობი არ დაგაბრეცინო თავებში, კაცი არა ვყოფილვარო!

და ამა, მათე უხედი მიდის, რაც ელოდებო და დღემდის არ გამოჩინილა ის პორტფელიანი პირველი „მქმანაში“ რევიზორი. ტყუპაა, ვერცა და ვერცა ვერ დაფიქრა ამ, ამ ბარდებსა და რიყე ჯავანარში, არაინიან შექ-მას რამისა.

მათიებულმა გინებამ და დაუღალავმა ოფლის მოწურვამ თავისი გი-ტანა. ალბერტს ბალბოლდანვე ჰქონდა ჩანერული შრომის სეყარული. სკოლასა და, განსაკუთრებით ინსტიტუტში გამოჩინდა მისი მართავით.

სალოცარი, ზოგჯერ შარი ხეივანდ ეცქევა ხომღდ კაცს.

1955 წლის ზაფხულში ალბერტი თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინს-ტიტუტის შემქნებლისა დაუტკებულ აბარებად მოსაღებ გამოხედეს. მის თანაბარ ქულანება ჩარიბინდეს, ის კი ვარდნი გაწა. გამოუცხადეს მებტი ადგილი არ არიო.

მის იხამება ამბეტის დაბრუნდა და ემტკებეს დანიყო მუშაობა, ტრაქ-ტორის საქეს უჯდა ღალამობით. ალოობისას თვითმავალი კომბინატი

მატრონისა და ავღისი ეკლესია ყანასა მიკაძე.

რაკი დასრულებული მიუწოდებდა ჩაივალა, სწავლას მიწყურებულმა მეორე წესლებ დაუსრულებული განყოფილების მექანიკის ფაკულტეტზე ჩააბარა გამოცდები. თან სწავლობდა, თან კვლავ ტრანქიტროსა და კომპაზი-
ნზე მუშაობდა.

მომინ იძიებდა ყანისის ეკლესიას. ის დრო იყო, როცა გააფორმებო
უბედურდნენ კომპაზიტროს რაზმები ყანასეთის უფროდანი ტაძრებზე ყან-
მინასა და წაყენ მიწებს.

აღბრების ერთი სულ ჰქონდა ყანასეთი მიხედვითი, მაგრამ და-
უსრულებულ იყო და სურვილი ღამის სურვილად დარჩა, ის ზახვლეს ერთი
ბედნიერი შემთხვევას რომ არ გატლიძის მიხედვით.

— საყარებო ორბიტში ინსტიტუტის ეკონომი ერთი ფუნქცია თა-
ნაწილი შენიშნა, რომელსაც აქეთ-იქიდან მშობლები მოსხდომოდნენ. სა-
მეო ცრფლად იღვრებოდა.

ჯერ გაივალა, რა ატობებო, მერე მიხედვი უტრიალს, მაიტი კონტროლის
ღერის ნიშნის გაიკო: თურმე ყანობზე მიყავალი დიდხარისა აუბავდას.
„დასაკრებელი ხომ არ მიდის, რა ახლავლებოთ და საცოდავებო?“ —
გაფორმა და გული შეკრევა: „მამს ეს სახალათოა? ყანობზე ვაბრე-
ვიან და არ მიდის, მე კი წასვლა მინდა და არ მივავალი!“

„უცხე, არც აკია, არც აცხლა, ჯერჯერ მივინდა მათთან და ბიჭის გამო-
ლებს მიმართა.“

— მიიძთ, თქვენ საქმე „ჩაწავი“ და მაისი მაგივრად მე წავალ.
ქალმა და კაცმა ყური ცქიტებეს. ერთანს უფურს და ბოლის დედამ
შეაბრებო შეიკა:

— შეიკო, დედაშენს რამდენი შეილი ჰყავს?
— სამი ჰყავს, დედაშენი, მაგრამ ერთი რომ ვყოლოდი, ამასვე გებ-
ყოლიდი, რასაც გხლა ვამბობ. მამინამ ისეთივე სიხარულით წავიდოდი,
როგორც ახლა დედა წასვლა...

მართლაც, მამინამ დედნი „ფუნქცია ბიჭის“ მშობლები, კაცმა არ
იციის, საიდან, ვის რა უბნებს, ან როგორ მოიკარებებნენ საქმე, — ის
ზახვლეს აღბრები ყანასეთი წავიდა.

კუსხანის ოცლის, ჰეკოკის რაიონის სოფელ პოლტავკაში მოიწია
მუშაობამ. ჯერ სილოსის კომპანზე იყო ტრანქიტროსტად, მერე კი, მო-
სახელის ადებისა, კომპანზე დაედა მუშაობდა.

ის ზახვლეს თავი არ დაუხოვავს. როგორც საუკეთესო მექანიკაბო-
რი, ორჯერ წავიდა სარაიონი ვაჭთის ფურცლებზე, ერთს ზალალო
ვაჭთში და ერთხელაც „კომსინოვსკაია პრადვამ“. რაიკონის მდებრე-
დად სხვა ლეგენდებზე მუშაობის მიხედვითისა სანიშნულ ასახვლებ-
დენს კონფერენციულ, აქტივის კრებებსა და სხვადასხვა თათბირებზე მას-
ზე ლაპარაკობდნენ. დააფიქრებდნენ მედლით — ყანობი მინების ათვის-
ებისაგან და რამდენჯერმე მაღლობზე გამოჩვენეს თბილისში, სასოფ-
ლო-მასურებო ინსტიტუტის სახლებზე.

ინსტიტუტში გაიკაცეს ასეთი გვარ-სახელის კაცი მექანიკისაგან დას-
რეზობულ დაუბრუნებლ არა გვეყავს, ეს საიდან და როგორ გარჩადა, ასეთი
კონკრეტული ჩვენ არ გაგვიჩვენებია.

დაუსრულებლ მშობლებს, აღბრები დეკანაში იდობარს და ახსნა-
განმარტება მოსთხოვეს.

აღბრები გამოუგდდა დეკანს, როგორც ვაჭთი, მაგრამ დედას
ბიჭი კი არ ვაქცა.

მიიყვანეს რექტორთან.
დაუბატონ მის დეკანსაც.

— აღბრებ შამაიშვილი შენა ხარ? — ჰკითხა რექტორმა.
— დიახ, მე ვარ, პატივცემული რექტორი!
— ანა, რა ვიყოთ კვლავ ერთი თვის სტაჟინდლით გვირვიოდა დაჯგუფ-
ლოდებოდა, შენ კი თურმე დაუსრულებლ ხარ და სტაჟინდაც, რა თქმა
უნდა, არა ვაქცა.

ისვე დეკანსა გააკეთა გორკის კანონი:
— ჩვენ ინსტიტუტში მტრობაღობი კი არა, ათი ასეთი ბიჭები გვიჩვენებდა.
ამისი ვიღოლი მის იქნება — დაუსრულებლ დასრულებლზე ვაჭთიყვან-
ნით, რომ ამის შემდეგ, ზახვლესობით, განზრები გზით წავიდეს ხოლმე
ყანობზე.

და მართლაც, მერე წელს სუვე „კანონიერი გზით“ წავიდა ყანობზე...
1960 წელს დამატარა სასოფლო-მასურებო ინსტიტუტის მექანიკის-
ნაციის ფაკულტეტი. მერე კი ცხრა წელიწადი იმუშავა ამბების შევე-
ნაციის საბჭოთა მუერნობისა და „სოფელმექანიკაში“. მერე კი არანადად
შექნა ყვალაფერი მის, რასაც შემოდინ ადგილობრივი მრეწველობის კომ-
ბინატს დაერქვა და რაც ახლა საცრფებო მართინა ყველა მსახველს.

ხოლოდ მის შემდეგ ის პირველი რევიზორი აღარ გამოჩინდა. აღ-
ბრების ვალდებით უნდა, რომ მთხედობლ მანის შემოუბრავს აქეთ ფეხი მი-
„ურმენი თოხას“ და თავისი თვალთი წინის ახლანდელი კანტონა და
ნისი კაბინეტი, სადაც კვლავის განსწრები წაუწყობებოდა გარდამავალი
მთილი გზისგზობი, ხოლო კვლავიც ვაჭთებულისა სახაბრი დილაღობით.
კომპანიაში მთავო ხუნდლის ყვალ წლებს განმარტებულნი გამოიძვირ-
სოკიალისტური შეფორებაში 1976-77-78 წლების მანგენებელით დაჯე-
ლოდებულა საქართველოს კომპარტის ცენტრალური კომიტეტის, მინის-
ტროსა საბჭოს, რესპუბლიკის პროფსაბჭოსა და კომპანის ცენტრალურ
კომიტეტის გარდამავალი ნიოდელ ღრობითა და დილაღობით.

და აი კიდევ ერთი სასიხარული ცნობა: მთავო ხუნდლის ცენტრ-
რებულ წელს დიდხარული წარმტებებისთვის ამბების დასრულებრივ მრ-
წველობის კომბინატს დაჯელოდებულა საკავშირო გარდამავალი ნიოდელ
ღრობით!

გასული ხუნდლის ყვალ ვარტებას და ყველ წელს განსწრებულ
და გამოიძვირ ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს სასწრებულ
სანარჩობო შორის. ამის დამავატებლებად მუდგებდა დავაო მათთან
ბინა საქართველოს ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს კონუნა-
ლურ-საყოფის რესპუბლიკური საბჭოს გარდამავალი ნიოდელ ღრობით.

კომბინატს ძირითადად ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს
სანარჩობო ნარჩენების ბაზაზე მუშაობის მიხედვით და სხვა
დღესიაღობის კომბინატის ოთხი ხარის პროდუქციის სახელმწიფო ხარის-
ის ნიშნის აქვს მნიშვნელოვანი, რომელთა რაოდენობა ფუნქცია გამოის-
ვლებში ერთ მილიონ მანეთს აჭარბებს.

კომბინატის წარმტებები საკრწინის წელიწადი მიმდებელი რაიონ-
ლიზატორ-გამომცემლებს, რომელთაც დიდად ემხარება დირექტორი.

შექნილობა ღაბრები ყოფნამა დახმების საბჭოთა საყოფის კონ-
სტრუქციის საბჭოს საკრავი მანქანა საბჭოთადა. ნინათ თუ ხელით ვარ-
შენდელ და ერთ საბნს მთლილ დღე უმდებრებლ, ახლა ამ მანქანი დედ-
მი 30 საბანი იკრება. არა მარტო რაოდენობა გაიზარდა, არამედ
ხარისხიც მიხედნა გაუმჯობესდა, რომ მან სახელმწიფო ხარისის ნიშნი
მიიღო.

კომბინატის მუშაკებმა ნახეს რა, რომ რაიონის შევენაბებს გაუჭირ-
დათ შავლურზე ვაზო მწარეების გადევნა რკინა-ბტონის რიგაინი ხარის-
ისთვის უტონლობის გამო, რა თუ სულ ერთი თვეში ააშენეს, დამონავ-
დას საბჭოთა და საყოფის ტექნოლოგიით გამოუშვეს ახალი კონსტრუქ-
ციის რკინა-ბტონის ხარები, და ხარის ის უმჯობესობა აქვს თავის წინა-
მორბედად, რომ კონსტრუქცია — ძირით მუდგებრი მსხვილი, რაიონის
ზე დატვირთვა სისის მიხედვით განაწილდეს. ძირის სისხმს, ვარტედა
იმის გარანტიას იძლევა, რომ გუფონის ფრთის მუდგებრად მიხედვრამ არ
დაჯანიოს, არ გადატყობს, ხოლო ხარის ზედაბნის სიღრმის გამო ფო-
რმისაგან არა აქვს და ამდენად დიდ ყრვებაზე კარგად უტუბს.

კომბინატის ტექნიკურმა პერსონალმა ადგილობრივი რელიეფთან შეფა-
რდებით დააორგნტა, ააშენა და დამონავდა საკვად, ბტონის წერილი
ბტონის საბჭოთა, ამან ერთობლივად დაედა წარმტება და სრულად
გამორცხდა სუხონურობა. ამ ნაშრომებამაც სახელმწიფო ხარისის ნიშნი
მიიღო.

კომბინატში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მუშაო კულტუ-
რულ-საყოფისკონტრობი პირობების გაუმჯობესებას საბჭოთა მოწყობი-
ლობა კაბიტაბად და ნათელ შენობებში, შენობები უზრუნველყოფილია ცენტ-
ტრალური გაბობითა და ვენტილაციით, ყველა საბჭოთაის წიფს დასა-
ტეხი, ვასაღებელი, მუშაოა დასავტებულ ოთახები და ნათელ კუხუბე-
ნი. ყოველ საბჭოთის ეზოს ვეჯეღანებრი ამშვენებს. ვაზის ხეებიც გან-
სწრეებულა დაფრების განსწრე. წელის სიხარულია აუბები ციფრად
ღლეღებენ.

მუშებს წელიწადში ორჯერ უფასოდ ელევია სპეტცბანკში, უფა-
სოდ ემსახურებოთ ავტობუსი. აქეთ ორი კეთილმინდობილი მუშაოა სასა-
დილო.

მუშაოა ცხოვრების საუკეთესო პირობების შექმნისა და მათი მოსახუ-
რებისათვის კომბინატს 1979 წელს მიმდებელი აქვს საკავშირო პროფავა-
შორის ცენტრალური საბჭოს დილაღობი.

და ელვტარები ეს სულ რაღაც ან წელიწადში შეიქნეს!
„აჰ, ერთი ახლა მოიყვანა ის რევიზორი!“ — კვლავ გაიფიქრა აღბრ-
ტმა და ფეხზე წამოდგა.

ზამთრის პირის მისი ძალადღეულობა სხივები ღალადადნენ ვეება სა-
თეხებ ტარებრზე, ეს კომბინატის ბირობაა და წელიწადში 100 ცენტნერ
ოცხალ თევზს იძლევა. ბტონებს მოსახლებულნი ჯა გასდენ მდინარე
იღლის ხეობის სოფლებისაკენ, რომელთაც აღბრებ შამაიშვილი რაიონულ
საბჭოს დეპუტატად აირჩიეს.

დეპუტატმა იღობს ხეობის გაღმა საა შექტრამდე გამოუყენებელი
ბუნწარბანი რკინა-საბო მთიობოვა რაიონისაგან. იგი ეკვალ-ჯაგის, ბუნწ-
ნარისა და ქვებისაგან განმინდა, რტონის ბაღით შეიღობა. წანილი ტყე-
ვაკადე გამოიყვანა, წანილი საბჭოთა რკინის დამაშუვა, ხოლო წანილზე ღორ-
ბის დიდი ფეხმა ნაშობდა, ღელეს იგი 400 სულ ოთხის ოთხის და იმე-
თანი მივალ-ბატონობითა და სისუფთავით გამოიჩინა.

კიდევ რის გაკეთება შეიქნება?.. უნდა კიდევ რაღაც მოიფიქროს, რაც
რაიონის და თავად კომბინატს წაღმა წაადგება. ფიქრი და ზრუნვა არ ახ-
ვენებს აღბრებ შამაიშვილს.

ზღმარტეს ერთი მსმობიარე ტოტი შეტება და თავივე დაეშვა. ღალად
მიდიოდა. ტყის სისუფთავი, გამჭვირვალე პავრით ეცხებოდა ახალგაზრდული,
ღლირი ვიღებოდა. მუსხსავი სივით შევერებდა სახეზე ვლამუნებოდა.

გორაკის ბოლოში ტყეგანაწილობის ხარისა წიფსა. ტყეებმა, შესვენება
დათავებულყოფილი.

აღბრებმა ღელს აუქმარა, პირდაპირ საბჭოთაობისკენ გაემყრა და უფალ
და სმარსა და ორმობრილიზმი ჩაიძირა.

დიდი ზემოქმედების უმცაქარი

თანამედროვეობის რიტმით

სიღნაღი — ამავე შემართული ქალაქი. ძველი, თავისებური კოლორიტი რა საოცრად შეინიშნა აქ თანამედროვეობის მძლავრ მახვითცემას! ორსართულიანი აივნებიანი სახლები, ვინჩო ქვაფენილიანი ქუჩები, ციხე-გალავანი, კოშკები, ეკლესიის გუმბათი... და მათთან ფაქიზად შეხამებული განახლებული, გაფართოებული ქალაქის — რაიონის ცენტრის — ახალი ნაგებობები.

სიღნაღის რაიონის მშრომლები თავიანთ სიტყვას ამბობენ რესპუბლიკის სისხლსაცხ ცხოვრებაში. მათ კარგად იციან დროისა და ვექავტრის გარეის ფასი. რამდენ ანტიტურსი ბიოგრაფიის მშრომელად ამბიანს შეხედებით აქ, მათ, ვინც თავადუზოვად იზრდებიან მთავო ხუთწლიანი მარცვლების, ვერძის, ბოსტნეულისა და სხვა სასოფრო-სამეურნეო კულტურების მალეღი მოსახლსაფის, მეცხოველეობის აღმშენებლისათვის; მათ, ვინც თავიანთი ხელით შექმნეს, გაფართოვეს, დახვეწეს მრეწველობის დარგები; მათ, ვინც შეუძლებს მიაღწიონ რაიონის კულტურულ ცხოვრებას, უწყეანი საგანმანათლებლო საქმიანობას...

რამდენიმე დღეა, აქ მხოლოდ საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობის შობამდელიებით ცხოვრობს, მისი გადნევილებებით, მისი მონაწილეებით გულანთებულნი იწყებენ ახალი, მეორითმებე ხუთწლიანი შეტებას. არ წყდება საქმიანი სუბაბის. რა ბეგრის უპოვოსი და უწინმეტყველები უბრძობადა ცხოვრებას ერთი წუთით არ იძლევა შეტერებას უფლებას. სიღნაღის რაიონი ამავე მიუკვება თანამედროვეობის რიტმს...

რედა სოფლად სჯარა...

ამბობენ, სოფლის დიდი, კეთილი გული აქვს. ავიც გაგებდა და კარგი, კაცური კავის ფასიც იცის... პოდა, სოფელი რომ ადამიანს ვეღა საქმეში გაკუჭება, არ უმტყუნებს, თავდაცვა ჩათვლის და მიენიღებს, უფროლა საქმე არ არის. ეს იცის სოფელ ბოღბისაფის კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ, ლენინის ორდენისადა გიორგი გელა-

შვილმა, იცის და არ ზოგავს ძალისა და ენერჯიას.

ხალხს სოფლის გუმინდელი დღეე კარგად ახსოვს. ხევის წაღი რომ ადიდებოდა, ღებებს ანგრედა, საქონელს იტაცებდა, აზიანებდა შენობებს. ვიში მოთავებით მიეცა ამ ბებურ წყალს ერთი საღიანარი, სოფელში რომ იკითხოთ, ბავშვიც კი გეტყვით, თავმჯდომარის ვაგაცომა იყო. ბოდახისეველებმა პირველად რომ ადიდგეს სამასწორიანი ავტომობატური სატელეფონო სადგური და ახლა კერძოწარმოებოლი ოჯახები მისმა ხარამაც ააბინა, ამ საქმეშიც სახლა თავმჯდომარის ნდელია. სასოლო შრომის აგებაზე ბეგრის იზრუნა და საბავშვო ბაღის მწყობაზეც. მალე სოფელში ბუნებრივი გაზი შევა, დამთავრდება კულტურის სახლის მშენებლობა, რომელსაც ქუჩება საფურთა აუზი და სპორტული კომპლექსი...

— დღეაიიანი კოლმეურნეობაა, ხალხი შრომებს და სოფლის განახლების საქმესაც თვითონვე აგვარებს... — ეს არის გიორგი გელაშვილის პასუხი, მაგრამ დღეაიის შექმნელთა შრომას რომ კარგი ხელმძღვანელი სჭირდება, ბოღბისხევის კოლმეურნეობას მინდვრები შორსა აქვს — მიღარი, შირაქი, ნაბამრეკი, ვაგე. მართალია კოლმეურნეობის შექმნა ვაგე-ნაბამრეკის განყოფილება, რომელსაც ოქტომბრის რევოლუციის ორდენისაფი ავიანდა ბოქოლი-შვილი უდგას სათავეში, მაინც ყველგან არის საჭირო თავმჯდომარის თვალე, სიტყვა, დარჩება...

— მიღარეც მარტო მებინდვრეობის მესამე ბრიგადის 1100 ჰექტარი სანაწარმოალი მიწები აქვს, — გაიბობოს ბრიგადის ხელმძღვანელი აგრნობი თოარ ქერევიმელი. თავმჯდომარე მუდამ სა-

ქმის კურსშია, ახლავ თავს დასტრიალებს ახლად აპირებულ საშემოდგომო პურის ყანებს. სანამ საგანაფულო კულტურებისათვის მიწის რამდენადას მოერგებით, ვინ იცის, რამდენჯერ ნამოგვაკითხესოხლემ...

გიორგი გელაშვილსა და მისი თანასოფლელების მოუღელი შრომის შედეგია ის, რომ 1980 წელსა და მთავო ხუთწლიდის დავალებათა წარმატებით შესრულებისათვის გაშლილ რესპუბლიკური სოციალისტური შეჯირებაში გაიმარჯვა ბოღბისხევის ო. სტალინის სახელობის კოლმეურნეობამ და დაჯილდოვდა გარდამავალი წითელი დროში. კიდევ ერთი დამამავალი დროში, კიდევ ერთი დამამავალი გარჯიში მიღწეული წარმატება!

ამგამად ბეგრის საზრუნავი აქვს კოლმეურნეობის გამტეობას. გველვანი წელიწადი ადვირა. მინდვრებს ნალექები კლია. საშემოდგომო თავაიანი კულტურებს ტენი სჭირდება და ხშირად უნდა მოარწყას, დრეხე უნდა დამთავრდეს ვენახების სხვა, სასუქების შეტანა. კოლმეურნეობამ მხარი უნდა აუბას რაიონის საეროო განდევნებლებას ახალი მიწების ათვისების, ვენახების გაფართობის შესახებ...

პირველად მაშინ შეხვედით გიორგი გელაშვილს, როცა დაფიქრებული გამოვიდა რაიკომის პირველი მდიონის ნოდარ ბუჩუკურის კამბინტიდან. რაიონის ხელმძღვანელის განდევნებელთა რეზერვების დაუსურველი ათვისების შესახებ ცხოვრებისეული აუცილებლობის არის ნაკარნახევი. მთავო ხუთწლიდის დავალებები გადამარტობი რომ შესრულდა, ვეღა უფრო დიდი პასუხისმგებლობის წინაშე დგას მომავალი.

— ეს საქმე მყარია, საშუალოშე-

ლოდ უნდა გაკეთდეს, — ამბობს თავმჯდომარე და ვერძობს, ამ დროს ათასი აზრი უტრიალებს გონებაში. ჯერ მარტო წელის პრობლემა რად ღლილ...

ბეგრე აქვს სათქმელი თავმჯდომარეს თანასოფლელებთან, განსაუბრებით ამფადა. იგი ხან მიღარეზე, ხან შირაქში, ხან ვიკანა მხარეში, ხან მეცხოველეობის ფერმებში, იცის, ყველგან მოუთმენლად მოღიან, ყველას სურს, თავისი ყურთი მოუსმინოს საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობის დიდებას, და ისიც, ვინ იცის მერაზინდენე, სუვევა იმ დღეების საქმიან, კრიტიკულ და თვითკრიტიკულ ჟმოსცხულე, ერთსულენებაზე, დაუსვიყარ შეხვედრებზე, მომავლის მტემებზე...

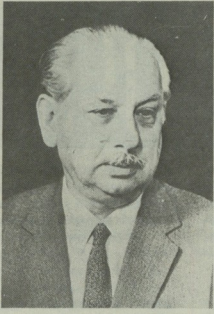
ლონირად დგას მძლავრი კოლმეურნეობის თავმჯდომარე მშობლურ მინაზე.

საპიოიზიოო სპეა

დინჯად, აუჩქარებლად საუბრობს საქართველოს ჰიდროტექნიკისა და მოლორაციის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის აღზნის საბედელ-სამელორაციო სადგურის დირექტორი უშანგი მოსულიშვილი. ეს-ეს არის იგი სადგურის დამხმარი მუერნეობის ვენახიდან დაბრუნდა. მისი გამრჯე ხელი ვაზს ესათუებოდა. ხეხილის ბაღის კუველი ნერცის მახლბეღია მისთვის და ტყის მეკიდრთა შროვიც საამოდ ღლამუნება მის გულს. ფართო, კეთილმოწყობილი ლაბორატორიაში არაერთი დამე გაუთვავა მეცნიერული კვლევის დროს. ამიტომაც სათქმელი ბეგრე აქვს დირექტორს და დასათვავიერებელიც არ ელვება.

ყველაფერი კი იქიდან რაიონში რომ გადნაყდა, სიღნაღის რაიონის ათვისების ოცდობრი თაისი ჰექტარი დამშობლებული ნიადაგი —

აკაკიას პაშვიშვილი
საქართველოს უმაღლესი
ჯილდო

გამორჩეულ საბჭოთა ფიზიკოსს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსს, ორჯის სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემიის ღაურაძეს, საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებულ მოღვაწეს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორს, პროფესორ ელევტერ ანდრონიკაშვილს დაბადების 70 და სამეცნიერო, პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის 55 წელი ულოცავს. ფიზიკური მეცნიერების განვითარებაში, სამეცნიერო კადრების მომზადებაში და დაბადების სამოცდაათ წლისთვლიდან დაკავშირებით საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი ელევტერ ლუარსაბის ძე ანდრონიკაშვილი დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

საბუნებისმეტყველო თარიღიდან დაკავშირებით, რაც გულთბობდა აღნიშნა ჩვენმა საზოგადოებრივმა, აკადემიკოსმა ელევტერ ანდრონიკაშვილმა ურთიერთ მისალოცო წერილი და დეტაში მიიღო, მათ შორის უცხოელი მეცნიერებისგანაც. მკითხველს ვთავაზობთ ზოგიერთ მათგანს.

მიიღეთ ჩემი გულთბილი მილოცვა. მასხვს, ჯერ კიდევ სტრუქტურის დროს როგორ გსწავლობდი თქვენს პიონერულ შრომებს. მე ამჟამადც გსწავლობ თქვენგან...

პროფესორი ჯემის კორბინი,
ყარის სხეულების ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორი, ნიუიორკის უნივერსიტეტი.

თქვენი თვალსაზრისი წვლილი მეცნიერებაში და სრულყოფის ის ტრადიცია, თქვენს მოღვაწეობაში რომ დამკვიდრდეთ, და დარჩეს შთავაზუნების წყაროდ მომავალი თაობებისათვის.

გულწრფელი პატივისცემით პროფესორი რ. მამბრტ შრიფარნი,
ნობელის პრემიის ღაურაძე, კალიფორნიის უნივერსიტეტი. აშშ.

...თქვენ უფრო მეტი გავით გავითებულს, ვიდრე ვინმე სხვას, იმისათვის, რომ ქართული ფიზიკა ცნობილი გამხდარიყო მსოფლიოში და ვიმედოვნებ, ასევე გავაძელებთ მომავალშიც. ამისათვის კი აუცილებელია განმთავლებად და ახალი იდეები. გისურვებთ, რომ თქვენი ცხოვრება აღსავსე იყოს ორივე მხრივ.

პროფესორი ალფრედ ჰეიმპერი,
მაქს-პლანკის მეტალოგი კვლევის ინსტიტუტი, გფრ.

...ეულოცავთ ბიოფიზიკის პიონერს სახელოვან იუბილეს.

პროფესორი შვეტსო,
შვეიცარია.

...გაგზავნით პატივისცემისა და აღტაცების ამ გამოხატულებას თქვენი მრავალმხრივი წვლილისათვის ადამიანური ცნობიერების განვითარებაში, რასაც მიიღწიეთ საბუნებისმეტყველო მეცნიერებისა და თავდადებულ ერთგულებით.

ჯორჯ ფილი,
ხიდნი ფარბერის კიბოს ინსტიტუტი, ბოსტონი, აშშ.

მიიღეთ ჩემი მილოცვები თქვენი დიდი მიღწევებისათვის მეცნიერების განსვავებულ დარგებში.

პროფესორი იმინჩაძე,
პამპურტის უნივერსიტეტის ექსპერიმენტული ფიზიკის ინსტიტუტი.

გიორგი შთავაზური

მ თ ა ზ ე

გზავთ ქალს, ლეონი სიმონიძის მაცნეს, ზეით, ზეით მცენარე, მივდევ სერს ტანსაცმელს ავალ მთაზე, შორით ღომის გამინაწილებს. ქართი კავკასიონის, რა სამოდ მესვებო! ...აი, უკვე მთაზე ვარ, ღრუბელს ხელი ვესვბო!

ნ ი ს

ია, შიხა, მათ, ზურა, —
ოთხივ ტყიკენ გავშურა,
— რად არ მიღის ტყეში ნია?
— ციყვებისა უმინია!

ი კ ვ ნ კ ნ კ

სადე არ ციყო, — სუვეყვან დედოქოს ტუბილი ხმა მესმის, აქ იანანას მიმღროს დედოქო უსავაგროსი, დედა მზრდის, დედა მალაღებს ამ სიმღერით და აბღრსით!

კ ბ ი ლ შ ბ ი

განინიდა კიბული ნიკ! ნიკ! — ჩანოხილბი, მერე დედას გაუღმია განწმენილი კიბულით.

ღრუბლიანი დილა

ღრუბლიანი დილით დედოქოს შუიხისა პატარა ილა: — დედი, დედი როგორ თენდება, როგორ თენდება დილა? — მზით თენდებაო, შვილიყო — დედამ მიუყო ტუბილი, — მზით თენდებაო? ეს რა თქვი? — გაოცდა ბიჭი ილა, — თუ ასე არის, მზეს დაში შუხედა, სადმე ნახავ? მზე ცაში სულაც არა ჩანს, როგორ გათენდა ახლა?

ნ ა ხ ა ტ ი

ეს ბავაყი ყიყინებს, ეს ციკანი კიყინებს, ეს ბოჩალა მზის, ეს ფუტკარი ზუსის,

ეს ცუტარა ნავანავებს, ეს ვარკა კაკანებს,

აი, ფსიო კრუტუნებს, აი, დათი ბურტუნებს,

აი, რაში ქიხინებს, აი, ვანო ლიღინებს:

— ვველა ჩემი ნახატია, პა, ბატონო, იხილი!

ჟურნალ „დროის“ რედაქციას

ჟურნალ „დროის“ 1980 წლის მეორე ტომეტი ნომერში გამოქვეყნებულ წერილში „ლიტერატურული გამოცანა“, რომელიც ეხება გამოცემულ „საბჭოთა აჭარის“ მიერ გამოცემულ იუზევ კრემლევის წიგნს „გრაფინია კოსლოვა“, მოკვანისი ფაქტები სინამდვილის შეფერვაში.

წიგნი ორივე შემთხვევაში დაბეჭდა დამტკიცებელი თემატიკის შესაბამისად, ამასთან წიგნი შეიცავს კორექტირებულ შეტყობებს, დაბალი თარგმანის ღირებულებას და პოლიგრაფიული ხარისხი.

პარტიის საოქრო კომიტეტის მითითებით წერილი განხილულ იქნა გამოცემლობის თანამშრომელთა კრებაზე, დასაბუთა კონკრეტული ღონისძიებები შემდგომ

შში მსგავსი ნაკოვანებების თავიდან აცილებისათვის.

აღნიშნული წერილი განხილულ იქნა აგრეთვე პარტიის აჭარის საოქრო კომიტეტის პროპაგანდისა და აგიტაციის განყოფილებაში. შემდგომში განსაკუთრებულ ყურადღება მიექცევა გამოცემულ „საბჭოთა აჭარის“ თემატიკის სრულყოფასა და გაუმჯობესებას, მეტი სიფრთხილით განიხილება თარგმნილი ლიტერატურის გამოცემის საკითხი.

ნ. გუგუშაძე,

საპარტამენტოს კომპარტიის აპარატის საოქრო კომიტეტის მდივანი.

მომტრობა

რეკონსტრუქცია

საქართველოს პარლამენტი

მხელი საოქმედო, დამუშალ უღრმული ცაზე უფრო მეტი ვარსკვლავი ციციველი, თუ დედამიწაზე ცისფერი, დედის ცრემლივით წმინდა წყარო ამოიწურებულა. მეგრ წყაროს წყაროს წყევლება და იცევა ნაკადულად, ნაკადული ნაკადულს ერთვის და მდინარედ მიდრულვებს. მდინარე ხშირად იმდერვე, წყარო კი სადავებო — არასოდეს, ასე რომ, ყველა მდინარეს ხათვედ წმინდა აქვს. ამიტომ იგი დედის ცრემლსაც ჰგავს და ბავშვის ბუკუსაც.

მოიწურებულა წყარო და უფრველად არწულვებს ადამიანს, ხეს, ბაღებს, ბაღრა-ბაღს, ყანა-ვენახს, პირვეტებსა და ფრინველებს; დაილოცოს მისი სახელი!

წათოსფელმა სად არ მატარა და რა წყარო არ დამალვევინა, მაგრამ როცა ახლა ვინმე წყაროს ასხნევებს, უპირველეს ყოვლისა, ორ წყარო მაგონდება.

ერთი ახლად ვეზადგმულმა ბავშვმა დადევით; იგი მუხნარინაი ფერდობის ფერხობით, მადალი რუხი კლდის ქვეშ მინის სულივით ჩუხვდა გადმოიწურებულა, ჩვენი ორთაქლიანი სახსიხა და ბუქმინი გამოჭრილი პატარა კალის შუა მილიდინებდა, სამკედთან მდგარ ნალის ოთხფეხს შუა უძერებოდა, თავედ უშვებდა და ღელუმი ჩარაკავებდა. ათი წლისაც არ ვიყავი, იმ ადგილზე რომ ავიყარე და სხვაგან გადასახლდითი. ამგვამდე იქ აღარავინ ციხობის, წყარო კი კლდისქვეშადად უწინდებურად მოჩუხნუხებს. იგი ჩემი ბავშვობის წყაროა, ჩემი ადგილის დედის წყარო და თუ რაიმე შენატრება ხოლმე, უპირველესად მისი დაღვედ მწყურია და როცა მშობილურ სოფლს ვეწვივ, უშლვედ იმ წყაროსკენ გადრევიარ, ხანრად ვაწვდები და მეჩვენება, რომ სიცოცხლე შემეცანდა, ვან-ლევან ზოგჯერ მგონია, ეს წყარო ჩემი სულის დედაცაა-მეთოთ, სადაც არ უნდა წვაღვოდ. თან მომეგებება "და ჩემს სულსიც ჩუხნუხებს".

მეორე წყარო, რომელიც ასვედ ამგვზარდა და ჩემ სულში არასოდეს შერბა, ყორობის მთებშია...

სწორედ იმ წყაროს ამავედ მინდა გაიამოთ.

ომი დიანო თუ არა, უწინესობების სტუდენტმა წყაროსკვის ვარაუდა ჩავეცივ. ორობიდეგრობის მიწურულს ჩვენებმა ნოგროსობის კიდან ფეფოროსიხა დანსტკ რომ გახახახეს, მეც იქ ვიწროვდი. მარე მოხდა ისე, რომ მამველმა მაგან ვერ მოვიგინრო. ვინებტებმა აღკვენი მოვატყვის. ვინებ ტყვიასა და ყუმბარას გადავერინო, ყორობის მთებს მივაშურეთ, რადგან იმ, ტყე-

ებში, პარტიზანული რაზმები გვეტულვობდა.

მე ერთხანს მარტოხელა რუსი დედამიწის ქიხის შუგეზინზე, მეგრე კი მისივე დამხარებთი ყარაბურუნის მთის მიდამოებში პარტიზანულ რაზმს მივაგვენი.

მეგზურმა ვასილ სრამაჩენკომ რაზმის უფროსთან, სერგეი ნოვიკოვთან რამე მიმიყვანა, ზამირის საღამო იყო.

— კვილი იყოს ჩვენი ბავიობა, — მხარზე დამარტავს ხელი მეგობრულად, — ერთად ვერგვით ფაშობებმა! — მეგრე ჩემს მეგზურს მიუბრუნდა, — ვიდრე მიწურს გაეცივებთ, კრამარტობის უთხარი, დაევი გათავთერის და პერიც აქამოს! — ერთი! — მეგობრ სრამაჩენკომ და თოვლიან ბილგეზე გამოძვდა. სახედდახელოდ აგებებულ პატარა ქიხთან მიმიყვანა.

— ანია, ანუტა, გამოგვხვე! პატარა ქიხში მე და ის აწირტა მარტო დავერინო. დიასახლისი უშაღვედ აფუსუსავდა, შუაგველში კოანადა, ჯარისკაცურ კარდაღში გონცენტრატება გახსნა და ზოგჯერ-კონი ცეცხლზე შოგოვდა. მე იქვე პატარა ვარჯზე ჩამოვყვედი. შაშხანას დაღვეუდ წმენდა და დიასახლისის შოგინდელი ტანს რამდენჯერმე მოვრანაღვითი შუაგველ ფავლო.

— ანია, რაზმში მარტო თქვენა ხართ ქიხში! — დავარღვეუ შერეხული საოქმედ.

— სხვეგრე არიან. უქალედ მამაკელები არსად ვარგებარია!

— თქვენი ქმარიც აქ არის?

— ჯერ არ დამადრებულა! — ისე მომიტო, ჩემკენ არც გამოიხუცდაც.

ამ სამმა სიტყვამ რატიმღაცე სამი ორწანტლად დამიარა.

— იქნებ, დაბადებულც არის და დედაცაბადებოლი?

— ამ ტველერი მანც ვერ მომავტებს, ყორობ უღარინია.

— ამ უღარის თქვენი ის ანაფიბო, აუცილებლად დაეიბოთ!

— ვნახით! — გაიბიმა ქალიშვილმა.

ცეცხლის შუკი დასახამებდა ფეთქ-ყორობა პირისკელებს და იხედვ ღამას ქალშვილს ვეხს მატებებმა.

— ეცე! — ამოვიბრე მე.

— კონ-შვილის დანდი შემოავნათ თუ სატყვისი?

— თოთობის რალავით დავანტერეხ მასპანდებ!

— არც ერთი მავცს, არც მეორე, — უშალო ვიყავი.

— მე მართი, ყველა კაცი ტყვის, როცა ქალიან იწყებს ღამაკავს. იქნებ, ისიც თქვა, საერთოდ, არც ვიცი, სივარული რა ხილია?

— ვერ მოვასწარი, გამომეცადა.

— ადამიანს ავედინებე ვილაც უყვარს, დიას, დიას, შუდამ უნდა გიყვარდეს ვინმე. ბეგრე რამ უნდა გიყვარდეს, აბა, რა? უსიყვარულოდ არ ვარცა ცხოვრება, ისე როგორც უმარლოდ საშემელი. პო-დიმუ ვიხილ, ამ ფავს ცოტა მარტილი აკლავ, მაგრამ ჩემი ხანალი არ არის. სიბა! მიბოიტი, ხანამ ცხელია. კოხი ხომ გაქვს? — კარდალა წინ დამიდაცა.

— ჯარისკაცს ორი რამ უქველად სჭირდება — თოფი და კოხი, თუ რომელიმე აკლია, ჯარისკაციც არაა, — ტოლადვე გარჩილი კოხი უშლვედ დავითრიც, — ერთად ვიბავშობო...

— მე გდალოხი. ალაბო, დამეული იქნები, მიბოიტი, მე წყალზე მოედვარ და მარო მიაგალ! — მითხრა და ქიხიდან გავიდა.

ის-ის იყო ვახამბა დავაშთავრე, ქიხში ერთად შოგოვდენე ანია და ერთი უწინობა შავეგრემანი, სქელვლავმა კაცი.

— გამარჯობა, ჩვენებური! — ქართულად მიმესალვა უწინობა, — მე ძუკუ ვარ, ზურიაა, ა, უკვე თორბევ ქართველი ვართ რაზმში ქრისტის თორბევი მოციქულივით.

— რაგია ეს!

— ქრისტელს თორბევი მოციქული შოგო მოლაღვედ იოც, ბოქო! — შევიწმინდე მე.

— აქ ყველა უღალატო ხახლია, გენაცვალე, წამო ჩვენიან, გავცნოთ ერთმანებს, ამაზედ ვაგოიბობ-გამოციხოთობო, იქნებ, მოყვრებო. ნათესავეები ან მიბოიბეციც კი აღმოვწმენდი!

— მასპანდელი თუ გამოიშვებს.

— ანუტა, სტუმარი უნდა გავაყოლოს ორობედ საათით, — დიასახლისს მომბურუნდა ძუკუ, — ჩვენი მინაწყლის კაცი რაგია, ცოტაც ვისაუბრობო...

— აქ ისაუბრეთ, მე თქვენს ღამაკავს მანც ვერ ვაგებო, იქვე ნებუნებარე მარტო „გენაცვალე“ და „სულყო“ ვიცი.

— სტუმარს ჩემი ცრახლე უნდა ვეე პატივი!

— მართლა მეციხოვებოთ? მე მეგონა, ხუმრობით, წაიყვანეთ, თუ გინდათ, სულ წაიყვანეთ!

— ამბის გასათვიე ადვილი იქ არა გვაქვს, თორემ კი წაიყვანათ სულ. წამო, ღლი!

— ამაგს აქ ტკობე, დასამარებულ უშველად მოვალე, კარი არ დამიპეტო!

— მომბანდი, როცა გენებოს! ამ ქიხის კარი არ აგებებს, დღე-ღამად ღლია. ოლოდენ, გუშაგებოც დაფაფობოთ, სინებელში ვყოლილი

არ ატვირთ და ბანაკი არ წამოხალხო... გაიგეთ?

მხედრულად ავუღე ხელი და თოვლიან ბილგეზე ძუკუს ძავეცი. — ეს რა შოგონახელი გოლიანა რაზმში! — ვერ დამეშალო ატლავება, — ისე, როგორც გოგოა? — საბიოდ ვკირაა ვიწმინდა... ყველას ტკბილად ვლამარაკება, ვე არის და ვე!

ქართულ ზებეზთან ვარცა ხანს ვისაუბრე და ქიხში გვიან დავბრუნდი. ცეცხლი ციციმებდა. ქალიშვილს გაუხედავდი ქიხს ღამად კარავადეფიდე სოხანზედ ჩემი აბჯა მისი სასოურობიდან მოშორებით იდო. მე ღამად-კარი ვი მშინდა და სოხანზედ ფარავიანად მივებტი. თოფი, რა თქმა უნდა, გვერდით დავიდე. მალე არბეულე ყოველივე მიწურზე, ვაგებ-ზარევი უშლილი ჩამოვცა. ცეცხლს თანდათან მიწნელდა და ბოლის სულ ჩაქრა. სათავაზობელი სინებელები გაეგებო, ვღარცე ქიხის ჭერს ვხედავდი, ვღარცე სხვა რაზმი. მაგრამ რაკი ვიციდო, აქვედ მეზობლად ქალიშვილი იწვა, რა დამამინებდა!

— ანუტა, არ კინახვს! — შევეითო შე.

— რა ხელს საქმე! დამიძინე, მშობილო, დამიძინე!

— მომსმინე, რაღაც უნდა გითხრობა...

— ხელ ვილაპარაკოთ, ხედა, სტუმარო!

— სადაა ის შენი საქმრო?

— აქედან არ ჩანს.

— მატყუებ, არა გავაცს შენ ჯერ საქმრო...

— მგავს. ომი რომ დამთავრდება, გავცანბო!

— აჰ, ომი რომ დამთავრდება?

— მანამდეც კი, მოდი, დამძობა შეეფიციხე ერთმანეთს! ჩემი ძავეცი ომიშო... წარმოეფიციხოთ, რომ შენა ხარ ის ჩემი ძავე...

ჩემი შაშხანა აწიას თოფს და ვეწყურვოდ. ამატ ცოტა ხნით მოხეწულა სისხლს ჩემრულა, შამით ჩემს გულში ვემგება შენცვტაცა ცეკვა, მაგრამ კარცა ხანში ვიბოვრავდი. ძაღლის ალორბევი ძლიეს ჩამიძინა.

ჩვენს შუა ორი თოფი იყო. დავაღება მივილე, ვეგულვებრად ვაგეწყურვობილავი, იმ სოფელში ჩავსულყავი, სადაც რაზმში მოხეწულვდე ვიყავი შეხიწნული, მეგრედ დღე-ღამე ვაშისტების მისკალ-მისკალ დამეზურვა და რაზმის მეთაურისთვის მომხსენებია. აწიამ ის რომ გაიყო, შოგარის სოხავა, გულხის ქალად ვაგეწყურვობი და ვაგეწყურვობი.

ერთად წავედი, ვღარცე ჩემი შემხიწნული კვილი დღედაბერი

ენაზე და ვეღარც მისი ქოხი — ფაშისტებს გადაეწვით. ერთ მიწოდორზე ნაძვის დიდი ზეინი იდგა. მე და ანია იმ ზეინში პეტი-იქით, ცალ-ცალკე შევიმალეთ და დავუწყეთ დიდ გზას თვალვალა. იმ დღეს ამ გზაზე ტანკებმაც გაიარეს, ქვეშევრდები და საბარეო მანქანებმა.

უკან გამობრუნების დრო რომ დადგა, ვხადე, სწორედ იმ მხარეს, სადაც ანია არის ჩასაფრებული, ერთობლივად საზღვრით გერმანული მოხის, სროლა არ შეიძლება — თავს გავცემთ და დავიღუპებით. როგორც იხე უნდა მივეპარო, უხმოდ გამოვასახე სიცოცხლეს და მერე აქედან გავიქცეთ.

ზეინის უკან ჩავსაფრდი — ოთხ-თვალას აქ უნდა გამოველო. როგორც კი მომიხალვდა, გერმანულმა, ზეინი რომ დაეცხრილა, ავტომატი მომიარგავა.

ოთხთვალაზე კატახაიეთი შევბტი და პიტლურელს გერმანული დანაზიშტი გულში ვაძვერე. ყველაფერი ეს თვალის დასახმამებამი მოხდა. უმაღლე ხეეს მივაშურეთ და ხევე დახვევ გაუცქიეთ. თავი სამშვიდობოს რომ დავივალე, მაშინდა ვიგუშანე, რომ ზეინსანე შეიძლებოდა გერმანულად გადაეცა და ოთხ-თვალაში გაქცევა, ან თუნდაც ცხენით გამოქცევა, მაგრამ იმ დროს ყოველზე ამის მოფიქრება შეუძლებელი იყო. ტყეს რომ მივუახლოვდი, სულის მოსაფიქრელად მაშინდა შევიხვეწეთ.

— შევეშინდა, ლადო? — მეთიხა ქაილივლიმა.

— როგორ გიხარა... შემეშინდა, მაგრამ არ დაბნულვარა... ყველაფერი უმაღლე ავირ-დავინოხე და...

— შეიძლება გაყოცი?

— რითი დავიმსახურე?

— შენ რომ არ დაეცხნო, ახლა ცოცხალი აღარ ვიქნებოდი... მე ხომ იმ ფაშისტს ვერ ვხადვდი...
— ახლა მეც გაყოცხე, შეიძლება?
— არა, ლადო, შენ ნუ, შენ ნუ! მე იმბრეტ კი არ გაყოცე, რომ... უნდა გაიყო, შენ გამგები ბიჭი ხარ...

თუ ქაილივლის პატივსაცხეც და გიყვარე კიდევ, მარტულვითა გულთივად მოერბალებით არ მოეკატე რიკა ტყეში შევედი, რატომღაც ანიათვის ხეღის მოყოლებდაც კი შეუხრებოდა. თოვლში სიარული უფროდ, მანერ ვერ ვშეველებიდი. იმ ერთი კონტით თითქოს ხელი მერა — საკუპაროა, ამიერიდ ახლოს აღარ მომეკარო. ეს ხეღისმუყარებლობა ჩვენს სულეს თითქოს უფრო ახალვრებდა.

ორი ვრაკი კიდევ გადავიარეთ და შევეჩრდი.

იმ წუთას საოცრად სხვანაირი მეჩვენა ის არემარე. ახალ თოვლს ყველაფერი პირველყოფილი უმან-წილის, ქაილივლისგან საინოვებისა და მშვენიერების ივითი შე-

ეყო. ადამიანის ფხვდაუდგამელი თოვლი საქირნოლი კაბას პავდა, ოღონდ უფრო ცისფერი დაპყრავდა, ვიდრე თეთრი.

„ამ თოვლა და ბუნებაში სანამ შემოვა კაცი, სადაღც მის მიღმა ფეხი არავად უნდა გაიჩინდეს, აქ სიარული არც ბინძური ჯარისკაცური ჩემბით შეიძლება, არც ბინძური სულთა და ფიქრით, რაღაც შევბალება ამ პირველყოფილ სიღამაზუსა და კდემამოხილებას“.

— ამის გაფიქრებისთანავე შევბა ვიერბენი. მესიამონა: ეტყობა, ჩემში ის სული არ გამქალდა, ფაშისტის მოკლავდ რომ მქონდა, მე ხომ კაცი არ მომიკლავს, მე ხომ სიცოცხლეს გამოვასაღე გადაბოთილი ფაშისტის, ანუტბას და ჩვენს მოსაყვლად რომ მოვიდა ჩვენსაღმა მინა-წყალე...

რამდენიმე ნახივი გადავადგი. მერე თავი დავაჯერე, რომ აქ არც ბინძური ჩემბით შემოხსულვარ, არც ბინძური ფიქრით. მიხიარდა,

გამტკიცული პურის ფქვილივით სუფთა და კრალა თოვლში რომ მიგაბიჯებდი ჩემი სულის თანაზირ ამ ადამიანთან კრალა.

— რა სითიერე და სიმუყდრევეა, თითქოს უნაზამბარ საყავდ-შეოლონი მოვებდი! — დუმილი დარწლივა ანიაში.

„ახტარა ტაფოშიმ ჯარვავალა ქოხი იდგა. ეტყობა, აქ მტყვევი ათედა ღამეს. ხომ არ შევიხვენით-მეთი, შევივაგახე ანიას, მაგრამ ცოვი უფრო მტყვიცა.“

— ფრიცელი, აბაბო, უკვე ჩვენს კვალს მოკვებვანი, უნდა ვიაროთ. აქ რომ შევიხვენი, მერე იქნებ ღამის გათევე აქ მოცივინო...

— ანია, ეტყობა, მარტო მდევრების კი არა, განდევლილ ქოხში ჩემთან ღამის გათივისაც შევინიხე.

ქოხს რომ გავმოჩინე, შეჩერდა. — ახლა წავალა რომ არ დაგლოი, არ ვიცი, რა მომიტე.

— რა დროს წავალა, ანუტა?

— უცებ უსაშველად მომწურდა. შეუძლებელია, აქ ახლოახლო წყარო არ იყოს. მტყვევი ქოხს ისე

არ აიშენებდა, წყაროს თუ არ დაეცულებდა მახლობლად. მოცემბენი!

გავიხვდ-გამოვიხვდე, ირგვლოვ მხოლოდ სითიერე გამწვებულიყო. დავაკვირე, ქოხიდან ბილიკი თუ მიდიოდა საღმე. თოვლში ახლა ესეც მწელი შესაწმენდი იყო; ვარაუდით გავევითი ფრღლის და...

ხედავდი, თოვლის სითიერეში ცისფერი თვალის ციმციმებს, შედიოდნე ნახივზე კი მერე, ასეთივე თვალის, თოვლის თვიარ პირისახეზე ორი ცისფერი თვალის ლილეგებს — თითქოს მინა შემომყურებდა ანუტბას თვალვით.

ღლირიანი მოვიდინება ბინლით თოვლქვეშ, ორ წყაროსთვალში შემოღის ჩუხად და ჩემადეე მიიპარნება.

ეტყობა, ეს ბინლით თვრტრული გამოღის აქვე, კლიდან. თითქოს წყარო კი არა, ღდამინა დღურტულბოსო. ვდგავარ და ვფიქრობიქნებ, ეს მინის იღუმელი ჩურჩუნდა არის, დღვის ცრემლივით კამკამა წყალს ღდამინის გულიდან

საქართველოს
კულტურის
მემკვიდრეობის
ბაზილიონი

რომ ამოკვას. ეტყობა, მიწის გულში რომ ამოკვას — მხოლოდ ასეთი, ნამდვილი წყარო არ იყვნება ზამთრობით. იქნებ, კლდის ქვეშ არც დურბუტულებმა წყარო, მე კი ასე მესმოდნა იმ შუაღეს, ის იყო რაღაც წრეში დაბოლბა და ზღვნიერი ვიყავი, მხოლოდ ეს ხმა რომ მესმოდა, სხვა ხმის გაგონება ახლა არც მხურდა. ამ წყარომ უმაღლეს დაამწვია, რომ შესაძლოა ამ წყლის ფაზისტიზის მოხდენად ჩვენს კვლას და საერთოდ, დამეპყრება, თუ ნამდვილად სასმეო იყო იმი, უზედურება და თუ ვინმე თოვს იხსროდა.

თითქოს ეს წყარო არ იყო ჩვეულებრივი — წყარო კი არა, თითქოს უკავებდის წყელი ღრულებშია მტრედითი.

იქნებ, მწარლად, არსებობდა უკავებდის წყარო და ხსროლდ ეს იყო!

ყვინწილობის შთამო სიარული მიყვარდა და მწყურდა თუ არ მწყურდა, ყველა ბიზნეს ხარბად ვენდობოდი. რაბოილაც მჯეროდა, რომ ერთ მუშენიერ დღეს უკავებდის წყაროს ნავარდობოდი. ეს წყარო დღემოდის გულდანი ამოდიდა — ქვეყნიერების გულდანი, ჩემი პაპუშობისდროინდელი ნანატრი უკავებდის წყარო არ იყო, მაგრამ თით კი ნამდვილად უკავებდის იყო. ეს წყარო არსობდა დამრბა, ვიდრე დღემოდის არსობდა, ვიდრე დღემოდის გული უკვამ!

უკურბებ წყაროს და სიკეთით ვიყვებო — იმ წყაროსეული სინონიდიოა და სიკეთით, ეს ირო წყაროსეული ანიას ცისფერ თვალღეს ჰყავდა.

ამ წყაროსეული კამკამა ცახე საძიოდ ღრუბელი მიზანს, გვერუნება, ზღვაში სამი კუნძული ერთ-თითგროის მიყოლებით ვაჩენილნი.

უკან დავიწიე და იარაღის იორული წყაროსეულში რომ არც გამოჩენილიყო, თოვლზე დავიდე.

მე და ანია წყაროს თვალსარკვეში ერთად ვჩანდით, ვჩანდით და ცოვლდავდით. მერე თავზე ჩრდილმა გადავიგარა და წყაროსეულში ერთი ღრუბელი შემოვრუნდა, იმ ღრუბელმა თითქოს ქვესენელში გაიარათ.

— ანიუტა, იგი, მე ახლა შენ დაგახტებ სახედდახლო!

— წე ხარ უცნაური რა დროის რომანტიკა; ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, არც ფუნჯი გაქვს, არც საღებავი, არც ტლო...

— მიიწე დაგახტა!

კლდეს ხაზე ბოჭუჯა-ბოჭუჯა მოვაცილე და ბოჭუჯ წყაროსეული მიზნილ ნრბო მოვაქციე, ნრბს მურბილ გავუკეთე, მერე თვალღეს ზეით გადავხედულდი წარბეის მიეზუბტა. პატარა ცხვირ-პირი გავუკეთე.

— აი, დაკვირდი! სხვა რამისა რა მოვახსენი, თვალღები კი ნამდვილად შენ უქნეს!

— დიდი უცნაურა ხარ ზოგჯერ... ვინც შენ სარდა აცხენობს, ვინც ან სულელი ვგონები, ახლა ეს

ნახატი ჩვენს ძელმონურში დავკიდით თუ მეუხუშისთვის შევიწინაობ?

— არა, ბუნებას ვერ წავირომეთ, ჰქონდეს საპურჩა!

— წე გაიწეწედი, რომ ახლა ჯარისკაცი ხარ რა ვენათ, ასე ვუყურებო ამ წყალს?!

— ბაღალის გრძელი ღერო მოვალეჯე და წყაროსეულთან დავიჩრქე.

წყემდობისას ვის ესეამდით ხოლმე ბიზნესს, ერთმანეთს ვეკვირბოდით კამკამა წყაროსეული რომ არ აგვემღერია. ბაღალის ღეროთი ვაგვიდო წყაროს და თან მის საკრებო ვიურბოდო, თუ წყაროს შევამჩნებდი, აბილეროდა და ველარ დავინახებდი ველარ ჩემს იორულს, ვერც ცისფეროვალა ანიას.

— გეყოფა, ქართველი, კბილები გეტკინება!

— მიწის გულიდან ამოხეტილი ნამდვილი წყარო ზაფხულში გრილია, ზამთარში — თბილი.

— შენ ჩემზე უფრო გწყურებო, უცნაურო!

— მე ახლა შენს წყაროსეულს ვესამ, ამის უღელმა მაინც მექცეს.

— დალო, ლოინდ სულ არ დაბოი, ცოტა შეუ დაბოი!

ხეზე რიბა შევამოხე, წყაროსეულში გამხმარი წერი ჩავაგადე, სარკვე მერხას, შოე ჩაკიდული მოკრიალბული და ამიღერა, ჩემი იორულბული დალოვნა და გაბუნდინდა... მერე ერთ ნოთში ისეე დაინახე და კვლავ გაიჩინდა ზამთრის ციცი მთელ განთავბული ღურჯი ციცი უმუშაობი და ჩვენს ისეე თავდადარა ჩავეკიდო.

— ახა, ახლა მერე შეხე შენი წყაროსეული! — ბაღალის ღერო ანიუტას მივანერე.

— ანიუტა წყალს რომ სვამდა, ჩიტბის დამრბობმა გუნდა გადავიგვირინა; ცულად შევიწმა — ფრინველები ტყეში მამონ თოვლავენ, როცა დაბიანებს ზედავენ, თოვანი დაბიანებს.

— აბათა, ახლოს თოვლიანი გამოინდა. მაგრამ ვინ? ჩვენიანი თუ მტერი?!

— უმაღლ ავტობადს დავაჯლე ხელი, უმაღლ ავტობადს და მიდამო ოთხივე კუთხით დავაყოვლდო.

ხესე ვამბა, ფრინველი თოვლში თვირასდალიათინა დიდი ჯგუფი გაიჩინა — ავტობადები მკადამა. აპარა იყო, ფაზისტები ჩვენს კვლს მისუყვეოდო.

— ანიუტა, ფრინველი! ეტყობა, ჩვენ მოვადვენ! ქოხისკენ გაიქცე!

— ქოხისკენ არა! ქოხი ყველაზე ერთი ხასხანება, აი, იმ კულესთან ჩაესაფრდით! აიპოცი! შეც მოვადვენ!

რუს კლდესთან ჩაესაფრდით. მიდამის ხელსტულიერი ვხვადვით, ჩვენ კი წინდავ ძნელად თუ ვინმე შეგვიწინებდა. მე მრგვალო-ლოლიანი „პუპუა“ მივმობარჯე, ანიამ — კარბინი.

— ლადო, პა, ლადო, — თავი ასწია ანიამ, — იქნებ, ვე ოხრები

ჩვენს კვლს არ მისდევნე, საერთოდ, ტუს ცხვირდავენ? გაქცევა ხომ არ ვობდა?

— ახლა რომ გავიძეო, უბრძოლველად მოგვადვენ, ტუოლად ნავაგებო თვის, — გავასუსტე მე, — ხედავ, იქნე უფრო ფრდილად გადასაწინად, უმეღდებელი არ შეგაგახწინო და... ისევე აქ ვობს შეგარობება, სრლოს ხმას რომ გაიგობრება, ცეცხლ ჩვენივე ღეროვლად მოვექმელონ... სანამ ფრცკე არ მოვიგახლოვდებამ, არ ესროლი!

სანიუბა თეთრ ხალხბოლები გამოხიბობდა ფრცკემა ხევი გადმოქრებ თუ არა, ხევის ვაგვირანენ და მტეცხლის ქობს ავტობადები დაუწიებს. ალაბო, ვენათ, ამ მიდამოში თუ სადმე პარტიზანები არიან, უზინებელი ყოვლისა, ქოხში იქნებანს შეხიხუნებელი. იქიდან რომ არავინ გამოვარდა, მცირე ყაღლის ნადებში ანიუტებს და ქოხი ცეცხლს მიესვს.

მერე, ეტყობა, ივარაუდებს, თუ ადრევე შევამჩნებდნ პარტიზანება და ქოხიდან გაიქცენ, იმ რუს კულდებმა იქნებანს ჩაასვრებულნი, ოკრბობური სირბილი წინ გადმოინაცვლებ, ჩანენენ და ტვირა ჩვენს თავზე ანიუტებს. ნადებშიც დავაგვიბნე.

დადა შეუძლებელი იყო, აბეჭეშა ავაკავანე, ანიამაც გააცხელა კარბინი და განაღდა ორხმობიერი სროლა.

თუ-! თო-! თოუ! თოუ! — ჩვენს ახლამახლო ზედიზედ გასაღდა ნადები.

რუმბა კლდენ თითქოს ცეცხლოვანი თვლები დავაფთო და ვაკეპურად ახენგულდა. ექიმ გააყურა ტყე და ხეხუბუნდა.

ჩემ წინ, კლდის პატარა ბრტყელი მოედანზე, სისხლიანი თვისი ჩემდა დაფარავა და იმევე წამს ანიას კენებს ვაგვირცხ.

— გაიძე, დედა... ლადო, გაიქციე გაიქციე, ლადო! იქნებ, შენ მაინც გადაგრე და ამავეი მიტანა...

— უმაღლე ანიასთან გაგინდი — ნალმ მარცხენა ფეხი წავეწყებთა და ახლა გულელმა იწინა. მის რგველე თოული ერთხანად განმოთხლებულიყო.

— დამტოვე, ლადო, გვექვებო, მე მაინც აღარავინი მემუღლებას!

— გეუბლებას, ანიუტა, ზე გემბინა, გემუღლებას... უმუნდა გავიყენა. არადა, მე შეთან ერთად მოყვედები! — თვალის დახამხამებაში ქაშარი შერბისანი, მუხლთან ნაწვეტილ პარტისას მავარად შემოუჭრდი და ისევე ავაკავანე „პუპუა“.

მაღლ ვაიქრუმდა — ტყვის კოვლიე გაიქრუმდა. აბეჭეშა მივადე, კარბინი ავტობადს და კლდეს მივანარბე — სავეტი დამხსნეროდა.

— ლადო, გეხვებო, გაიძეო კლდელან გადამავადე და გაიძეო... შენ თუ არ გადამავადე, მე თვითონ... — ანიამ გადაფარება სვავდა, მაგრამ სხეული ველარ დომირილია.

— რუსო, დაგვიწინე დაგვიწინე რუსო! — აღავლენებო ფრცკემა.

ტუსცხელი თოვით არ დაფრუდებო, როგორც კი მოიხლოვდებანი, ანიას კლდელან გადავადე და მეც გადავყვები! — უმაღლე ვადელო, მავარე რირაინაც რურე ასე-ღე! ჩემ ორნი უკლდესსარა ბრტყე — ანიას.

ამ ცრულ კვლას ხედავ უმწიერი სროლა, ისეე ანამოვრდა ბანი, ხევა ხედა და შთამ მისას ხაწი მისცა.

ჩვენს უბედულ, თურმე მეზობლად ძუკუ ბერიასა პაპუშობინა მცირე რაზმით ხილას ამავეთხლებლად მიეურბობდა, სროლის ხმა რომ გაიგონა, მიხედა, ჩვენივეს უჭროდა და დასახამხამელად გამოუშვრა.

იმ დღეს თოვლიან ტყეში შემოსულ ვერც ერთი ვადელოვანი ველარ გაბრუნდა უკან, ძუკუ ბერიას ბიჭებს მოამატე ეს არც ვაგვიტოლო. მიხედვებით სწორედ იმ ორი ცისფერი წყაროსეულის მახლობლად სამდამოდ ჩანენენ საბეჭდ თოვლიანი, არ ვიცი, რამდენად მოაგანმა მოსარბო თუ არა იმ წყაროსეული ბინბერი ჩემქმს წყარო, მისი სინონიდის ამბრევა და ნამილვა, მაგრამ ღრმად მწამს, ის წყაროსეული დღესაც წინანდებური სინონიდული თოვლებზეს ასეთ წყაროსეულს დიდი ხნით ვერავინ ამბრევა.

ახლაც ხშირად მესმის მინისკულეკამოვლი და უმწინდესი წყაროს იღვმელი ჩურჩული, ხშირად მიღვას თოვლიანი ის წინდა — კამკამა ბინბერი, დღემოდის გულდანი რომ ამოდის იღვმალა ღრუბულბოლი თუ არ ფრუწისფერ თვალს აჩენს, მისი, შთავარა და ვარსკვლავების სამხრეთ ორ თვალს, მოელე ქვეყნიერების მაცერალ ორ თვალს, ცნას და მის წამს რომ იხატება სარკონან გულში და ზამთარ-ზაფხულდ ღლირებუნდა. ნამდვილი ბიზნული წინდა, ფურცისფერ თვალს არასოდეს ხუჭავს — არც დღისით, არც ღამით; ეს მარად გახვლილი ცისფერი თვლებია, მინის ყითლი და მარალი თვლები!

— ანიას რა ბედი ენია?!

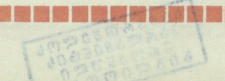
გეტკითხო.

ყველაზე ძლიერი, აუშდრეველი და გაუხვლი ომის ვოვოხეობი დაბადებული ქემბარბიტი სიყვარული!

ის ცისფეროვალა ანიუტა ამცამად ქალბატონი წიკო გახვავთ, ჩემი შეუძლებლების ტკბილი ბებია.

ჩემი შეუძლებლების თვალღები ყრმბისტორიოდელი ზუსტხმა წყაროს, ყირბის ბებობი მოვლურბულ წყაროს და ყმწელოკოვბისდროინდელი ოცენით ნანატრ უკავებდის წყაროს ვხვადე, დიას, მის თვალღები ჩემ უკავებდის უკმბარტ წყაროს, სუკავების უკმბარტ, სიკოვბის უკავებდის ქემბარტ წყაროს ესევე!

მნატრობა — გეტკითხვარბი წყარო ომმა არასოდეს ამბრეობის!

ბარდია ბარინაშვილი

მაინც მომიყვანს შენთან...

ვინ არის უმტრო, უსარო, ამქვეყნად დაიღეს ვიდრე?! წემის რაინდია უშალო, მაინც დანამავს მინდვრებს.

დღე, ქარი ადგეს საომრად, უზმის ღრუბელთა ჯარებს, იმ ღრუბლებიდან გამოვა და შემოგვიცინებს მთავარ.

მინა სველია თუ მშრალი, სულ დგას ღალადი ფერია. ჩემს ბულს ბევრიც რომ ვუშალო, მაინც მომიყვანს შენთან.

ჩვენ ყველაფერი ვგაქვს

საზიარო

სიხარული და ბედნიერება გაცივით, ამ გზით უნდად ვიაროთ და ისე, როგორც შეგვეფერება, ჩვენ ყველაფერი გვაქვს საზიარო.

ჩვენ ყველაფერი გვაქვს საზიარო, ხედვს კი უღლად ავყავები ამ ხედვს. მინდა მოწყვნიამ გადაძიაროს, ამიტომ მარტომ უნდა ვიარო და მარტომ მანამ უნდა ვიარო, ვიდრე ღიმილი ამინთებს ხატს.

ჰო, მანამ ახე უნდა ვიარო, მარტომ ვაბრუნო მოწყვნიის ბუღბუღი. მსუსს, ყველაფერი გაგიზიარო, დარდის მებტი და წუხილის მებტი.

როს სიბიჭუმდის მიყვარდი,

მაჭონი...

გამოვიდიდი სახლიდან გარეთ მკერდგაღვლილი, წემიამში, ქარში, ვიციროდი თუ ეკვნისოდი მწარედ, მე სიციფემდის მიყვარდი მაინც.

რა დამყვნიებს წუთებს, ტკბილ-მწარეს, როცა თვალები გეძებნენ ხალხში. გეტყვოდი შენ და... ვუმზერდი მთვარეს, როს სიციფემდის მიყვარდი მაინც.

ძველი ტყვილი რამ განმიხალა, როგორ ვენამე და როგორ დავბრძო. და შენ არ იცი, არ იცი ახლად, რომ სიციფემდის მიყვარდი მაინც.

დაკარგავია ფერი იელს, სუსხმა დაქკრა რადგან. ყველაფერი ჰკარგავს იერს, სიყვარულის გარდა.

მინდვრად იკლო ჩიტთა ხმებმა, ბალახს ცელი იმტვის. ყველაფერი ქნება, ხმება, სიყვარულის მებტი.

ხვალ ამ მორცხვ და ღამაზ ისა ველის აღსასრული. ყველაფერი მოკვდავია, გარდა სიყვარულის.

წლებმა წლებს შესაფერი, სამიზლი ჩამიარა. დაშლილსა ყველაფერი, ვინც მიყვარდა, — არა!

ის არ პავდა სხვა გოგონებს, გულში იმდეს რგავდა. მე ვეძიებ დამომხრებს, სიყვარულის გარდა.

მე გამახსენდი გუზინ ისეთი

მე გამახსენდი გუზინ ისეთი, მაისის მსგავსი, თვრამეტი წლისა. თვალების ცეცხლით, მოგაზგიხით, როგორც ცა დილთ, მშის ამოსვლისას.

გამახსენდი და ვისურვე მერე, ის სილამაძე მეზილა სრული, რითად მომხილუ და ამამღერე, რითად თვალბება დაქარგვს რული.

როგორ მომიმდა, როგორ მომიმდა, ცელქი გოგონას ხელახლა ნახვა. შემოიტყვროდი ძველ აღბომიდან და მე გათხარი: — შენ მას არ გავხარ!

სიმათლეს ვერას დაგმალუბი, შენ ეს ხატება ვერაფრით შეგცვლის, სურნათს აკლია სითბო თვალების, აკლია შენი თვალბების ცეცხლი.

და კვლავ გეძებ, გეძებ დიდხანს, ისეთი, როგორც პირველად ვნახე, ნაიელი, ვით ცა მზის ამოსვლისას და მთვარესავით შუქური სახე.

რითაც უფრად დამიგე მახე, ვძებნე მშვენება ის არნახული, ბოლის ყოველი ვპოვე და ვნახე, ჩემს სტრქონებში შემოინახული.

წემსკ ვეპყურებს მფრინავის

ცოლი

აგმა სიზმარმა შეაქროლი ძილში, — მფრინავმა ვეღარ შეუკრა კაპარა. ქალს ცეცხლ თვალში ჩაუდგა შიში, ოთახში დარჩა შიშის ამარა.

მერე ადგა და გავიდა გარეთ, ზეცას ახვრობდა შიშამდგარ თვალბებს. ღმერთო, ამ ლოდინს წუ ჩამანდრეს, ღმერთო, უშველე და შეიბრალო.

მოუხდებოდა მას ფუნჯი მხატვრის, დგას და თაის ზოგს ვეპყურება. ზეცას შეუჭურებს და ქრთა მანკრებს, არ გადვარდო, ზეცა-ღრუბლებმა.

ცაშია ახლა იმედი მისი, ცას მისჯავთია თვით ასე ოდეს, ერთს ნატრობს: წემის, ქარი და ნისლი, არც ერთ ენაში არ არსებობდეს.

ფიქრიც კაცივით მარადისია, მაგრამ ეს ფიქრი მას თავბრუს ახვევს. ნისლი სხვებისთვის მხოლოდ ნისლია, მფრინავისთვის კი — სიყვდილის მახე.

სურს, ზეცა იყოს უღრუბლო მარად, მოგაფედეს ზღაბრულ ხალხთან — ფართოს. ზედ ელვარებდეს ვარსკვლავთა ჯარი, რამემოცეც მგოსნებს აღლავს, აერთოს.

ფსუქვემ უვია ხახსახა მოლი, ქარი ფრთებს, სადღაც, მიგებს იქით კეცავს. ზეცას შეუჭურებს მფრინავის ცოლი, რომ არ განრისხდეს უფრად ზეცა.

ის ტყვეა ახლა განვდის და თროლვის, მანდლად ხურავს ცის ვრცელი თავზე. ღრუბლებს შეუჭურებს მფრინავის ცოლი და თვითონ ღრუბლად ქცევია სახე.

პაერიმ ღეჭრავ ეგება პავს ერთობ, ტანი — მფრინავის და ყელი — ბროლის, არ უღალატო იმ მფრინავს, ღმერთო, არ აცდრემლო მფრინავის ცოლი!

ქ ა რ ი

წუხულ მღვდევით მომეტრა ქარი, მივარდა უცხო სანაპიროდან. ჯერ ყანალივით მიმტრევედა კარებს, მეტი მთელ ღამეს კართან ტრირდა.

არ შევიბრალო, არ მივიკარე, ამ დანაშაულს ვინ ვის გაუმხელს. იქნება მე რომ გამელო კარი, ის ამისინდა სიზმრებს აუხსენდს.

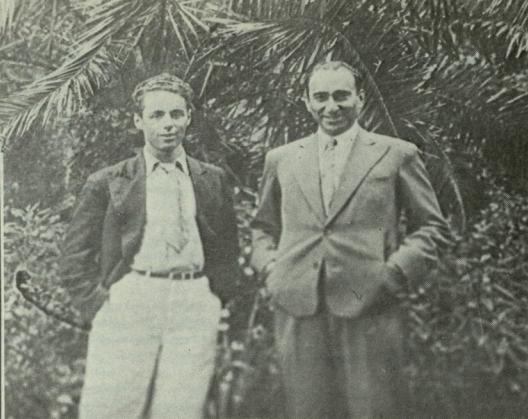
მაგრამ რატომღაც არავე მსურდა, რადგან ჩემს გულში კოცინი ენო. ხელ-გულგაშლილი ყველასთვის მუდამ, მე მისთვის მკაცრი აღმონენდი ერთობ.

ან ჩამიტირობდა მთლად გულის კოცინოს, გამიზღებდა ან უფრო მტება. აი, მიზუხ, რადაც შეგეცოდა, რისთვისაც გარეთ დეტრევე კენტად.

ცეცხლი ჩაქერი?! აღარ თქვით სიტყვა, დადგან მინდოდა უცეცხლო გული?! უფრო აენით?! — ისედაც ვიყავ მთლიანად ცეცხლი გამოხვეული.

და მოხდა ისე, რომ ხელი ვკარი ჩემს სტუმარს, — უცხო სანაპიროდან წუხულ ჯერ კარებს მიმტრევედა ქარი, მერე მთელ ღამეს კართან ტრირდა.

რუსეთის საზოგადოებაში

● საკეფირო რადიოს დიქტორს იური ლევიტანს ამ რამდენიმე ხნის წინათ საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტის წოდება მიენიჭა.

იური ლევიტანი დიდი სამამულო ომის წლებში რადიოთი ყოველდღიურად გვეწვლიდა საინფორმაციო ბიუროს ცნობებს, ხავერდოვანი ხმით შთაბეჭედავად კითხულობდა უმაღლესი მთავარსარდლის ბრძანებებს, მიუღ საბჭოთა ხალხთან ერთად იზიარებდა წარუმატებლობათა სიმწვევებს და გამარჯვებათა სიხარულს. საკეფირო რადიოს მიკროფონიდან ახლაც ხშირად გვესმის იური ლევიტანის ნაცნობი ხმა. იგი გვაწვდის ცნობებს სხვადასხვა პოლიტიკურ საკითხებზე, საერთაშორისო მოვლენებზე, კომუნისტების მშენებელი საბჭოთა ადამიანების თავდადებულ შრომაზე.

საკეფირო ცნობილ დიქტორს იური ლევიტანს ამას წინათ სახალხო არტისტის საპატიო წოდების მიწოდება მიეწოდო. როცა მის საოჯახო ფორტალომს ვაივალდებოდა, წავაწყდი სურათს, რომელზეც ახალგაზრდა იური ლევიტანი და უშანგი ჩხეიძე არიან აღბეჭდილი.

აი, რა მომთიბორი ამ სურათის შესახებ ჩემმა მასპინძელმა: — 1934 წელს მახინჯაურის დასასვენებელ სახლში ვისვენებდი. ძალიან გათხიზადა, როცა შევიტყვე, რომ ჩვენთან დიდი მსახიობი უშანგი ჩხეიძე ჩამოვიდა დასასვენებლად.

უშანგი ჩხეიძე პირველად პლაჟზე ვახანგ. ხელში ლეკვების წიგნი ეჭირა და მუცს ეფიცებოდა. როცა მორიდებით მივუახლოვდი და ჩემი თავი წარუფიქრებდი, უშანგი ჩხეიძემ მითხრა: — გიცნობთ. ამას წინათ თქვენი მონაწილეობით მოვიმსიინე რადიოსპექტაკლი, რომელიც ძალიან მომეწონა.

ამ შექებამ ფრთები შემასხა. როცა დასასვენებელ სახლში დაებრუნდი, მთავარ ექიმს ვთხოვე, იმ ოთახში გადავყვანიე, რომელშიც უშანგი ჩხეიძე დაინახავდა.

ასე დავემგობრდი მე და დიდი მსახიობი. თავისუფალი დროს ჩვენ ხშირად ვეკვირვებოდით ერთმანეთს ლეკვების კითხვაში. მახსოვს, უშანგი ჩხეიძემ ერთხელ პაუზების კულტურის სახლში გამართულ სესიამოზე წამოვიყვანა, სადაც მან ბრწყინვალედ წაითხა პუშკინის, ლერმონტოვის, მაიაკოვსკის, ბლოკის, პასტერნაკის და ქართველი პოეტების ლექსები.

აღფრთვანებულ ვიყავი უშანგი ჩხეიძის ღრმა და დახვეწილი რუსულის ცოდნით. ჩემმა უფროსმა მეგობარმა ამისხსა, რომ ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია და თბილისის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი მას რუსულ ენაზე ჰქონდა დამთავრებული.

უშანგი ჩხეიძე ხშირად მესაუბრებოდა საქართველოზე, მის შრომებზე, ნიჭიერ ხალხზე, ქართულ ადამიანებზე, სტუმრად მიწვევდა თავის შრომათაზე რესტაურაში.

სწრაფად ვაბრბინეს დასვენების დღეებმა. დავეშვიდობე უშანგი ჩხეიძე და თან წამოვიყვანე მისი ვაიკისკრავებელი თვალის სითბო და ღრმა ადამიანური გულისხმეობა.

დახვედვე ხოლმე მახინჯაურში ვადადებულ სურათს და ყოველთვის დიდი სიყვარულით ვისხენებ უშანგი ჩხეიძეს. რაოდენ დასანანი, რომ ჩვენგან ასე უღრმოვლ წავიდა სცენის დიდი ჯაღოქერი.

ხანაბურ პარტიანინი.

...ასევე ჩასტყვი ტიან მთავარებს, პირველად ხედავ ვუტყვიან. შუნი არ ვიცი, მე ვ, გავიწყდა გზა სიღნაღს, სიცილი ვიყავი, რომელსაც ნინ და მალა მიყავართ.

ხედავ გალავანს, ციხე-გალავანს, გალავანს — ვამიან მებრძოლ ფალავანს?! უძლევი ძალა — აი, რა იყო ციხე, რომელიც ვერ მოსპო წვიმამ, ვერ მოსპო ქარმა, ვერ მოსპო თოვლმა, ვერ მოსპო ყინვამ, არც შეიძლება ნაქცევა მისი, რადგან აშენდა ოფლით და სისხლით, ქვეყნის ერთგულთა ოფლით და სისხლით.

სიმაგრე — ქართლის სიმკიცის ვიარაგ, მარცხ დგას მხოლოდ მინაშე მყარად, სიღნაღს — სირცხვათა მამაცობის ქაღალც — ალანის ველი უგზავნის საღამოს!

ს ი ყ ვ კ რ უ ლ ი

„სიყვარული ბრძანებით არ მომდის“
ილია ავაქაშაძე.

სიყვარული სულ არა ცნობს ბრძანებებს, სიყვარული, რა გენა, თავს არ მანებებს.

იგი მირჩევს, მომიჩვენებს, მაქცნებს: დადილოდ შენიღბს, სულ შენს საქმეზე.

სასიყვაროდ შენთან ვამოვხანგნილი — მოგადგილივარ კარზე აღაზნებითი.

ბრძანებ ვაღალა! არ ვცნობ ასეთ ბრძანებებს, სიყვარული, რა გენა თავს არ მანებებს.

ჭაბუკის ფუნჯილი

რა მალე მოხდა ჩამოსვლა-ნახვლა! დარი უნდალოდ წვეთ-წვეთად მახვს. ვფიქრობ... ამ ფიქრმა ლამის შემიღონოს, მიყვარს, ხომ არ მძულს, მამო, რად მიწერება?! სხვა რა გზა არის, უნდა შევიძინო, იმ ლამაზ გოგოს გადავიწყებო.

გ კ ა ნ თ რ ე ბ ა

ქვედა გვიხის: უღმერთობას როგორ განმარტავ? ვინმემ, რომელსაც დაწვევია ვინმეზე გული. უძებ მოიხვე: განმარტება! შენზე სხვა რა ვთქვა! და ეს ენება, ეს ენება, პასუხი სრული. სიმათლოდ ესე ერთობან მაქც ნაკარანხვეთი, ცხოვრება არის, ჩემო კარო, მისი სახელი!

კ ე ნ ს ი ტ ნ ე რ ი

შენ მოხიბვნილი კვერის ნინ ვალი, ვერაინ იტყვის შენზე სამდურავს, და ყოველივე ძვირფასი არაა, რაც შენი ხელით ნერგი დარულა.

მაინც იღვიძე ყოველთვის ადრე, ყანაში უსმენ ტორილის წრიალს, დღის პირას რვაჯა პაპარა ჭაჭრებს და შინ ბრუნდები დალილი გვიან.

და მორავალე სიბერის გამო, როგორც ცოცხალი კიბის ნინია, და გულმარჯვლო ბავშვითი ამბავი „დრონი ნადენე“, დარჩენი ქვიზანი“.

ო, არა, არა, მოხუცი კაცი, ცხოვრება ახალ დღეებს უკალობს, შენი ამაგი და შენი ღვანლი, არ დაჯარვალა უგზო-უკვალო!

შენ, როგორც ცაზე ირმის ნახაობი, ისე დაატყვე ცხოვრების კვალი, შენი შრომა შენი პატრონი და მოხიბვნი კვერის ნინ ვალი!

ყველა გაზრდილი, ყველა შრიალებს, რაც შენი ხელით ნერგი დარულა, ამაყად იფიც, მხნედ გაიარე, ჩიტაც არ ამოხვს შენზედ სამდურავს.

ჩამი სოფელი

სულში შემოდის ისევ ხმაურით შენი ჯერმა და ბადაგაურა... მხრებზე მანჯია შენი ტოტები და ვახაფრენად შენი მაცხ ფრთები; შემეხედება შენი პავა ნოტიო და კვლავ ხუჭუჭა ბიჭუნა ვხვდები,

ისევ მალეძებს მეხრის ძახილი, მესმის მეველის შოლტის ტაკიანი, და ატირებულ ცელი ბაღლივით ბოსტანში მიმავს ცხელი ნიკარი... სულში შემოდის ისევ ხმაურით შენი ჯერმა და ბადაგაური.

ალამ კვირტი

მაინის შვიკი

მღერის და მღერის მაისის წვიმა, ვერანობ და ვერც იუ ვერანობ როგორ მასელებს...

(ეს ახლა ხდება თუ იყო წინაით, ხსოვნაც, მიმველ და გამახსენე). სველი ფოთლების ჩურჩულში, პეშვი ვაგროვებ ნვეთებს და ვდაგაურ ასე... ოღონდ არ მახსოვს, ის წყალი შევსეი, თუ პეშვი ისევ წყლილია სახესე. ნათდება ზეცა და ტყეში ისმის გუგულის ხმა და ჩიტების სტეგა, ეს ღრუბელია თუ თეთრი ნისლი, სადაღე მთებს იქით რომ ჩაესვენა? ცად აღინარა შედგენი ხიდი და ჩამავალმა მუგე გამოლიმა, დრო დამკვიწყდა, მიდის, არ მიდის, იყო, არ იყო მაისის წვიმა... იღება კარი და მესმის მღერის მაისის წვიმით გათბარბი სვედა, ოღონდ არ მახსოვს, ეს ყველაფერი ცხადში იყო თუ სიზმარში ხდება...

„დროზის“ კონკურსის შედეგები

შეჯამდა ქურნალი „დროზის“ რედაქციის მიერ გამოცხადებული სახალხო ლიტერატურული კონკურსის შედეგები. კონკურსი მიეღწევა სამკითხველთა კომუნისტური პარტიის XXVI ყრილობას, საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობასა და საქართველოს მე-60 წლისთავს.

კონკურსზე განსახილველად რედაქციამ მიიღო 170 ნაწარმოები — მოთხრობა და მხატვრული ნარკვევი.

ქიურის ვალაყვეთლებით პირველი პრემია — 600 მანეთი ფულადი ჯილდო მიენიჭა რეგოზ ინანიშვილს — მოთხრობებისათვის „მედიის ჩიტები“ და „წიწკი“.

მეორე პრემია — 400 მანეთი ფულადი ჯილდო თითოეულს მიენიჭათ:

1. ლალი მრეაშვილს — მხატვრული ნარკვევისათვის „გადსახედვიან“;
2. გრიგოლ ჩიქოვანს — მხატვრული ნარკვევისათვის „თავმჯდომარე“;
3. რეგოზ მიშველაძეს — მოთხრობისათვის „აფუჭი“;
4. კარლო კობახიძეს — მოთხრობისათვის „მეწევი“;
5. ოთარ დემეტრაშვილს — მოთხრობისათვის „ოქროსფილები“.

მესამე პრემია — 300 მანეთი ფულადი ჯილდო თითოეულს მიენიჭათ:

1. მიხეილ დავითაშვილს — მხატვრული ნარკვევისათვის „სიკვდილმა უკან დაიხია“;
2. ილია ბურუას — მხატვრული ნარკვევისათვის „მინისტრი“;
3. აკაკი გეგაძეს — მხატვრული ნარკვევისათვის „თოვლი ამოსული ენდა“;
4. მინდია მისაშვილს — სპორტული ნარკვევისათვის „გახსოვთ გივი ნოდის თამაში“;

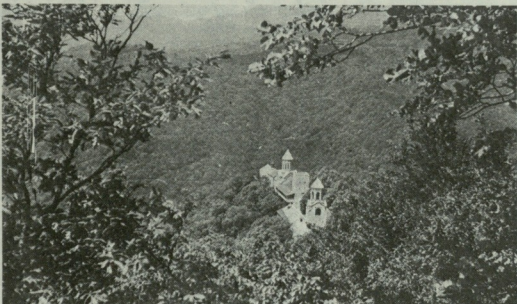
5. გემალ მეხრისშვილს — მხატვრული ნარკვევისათვის „ვის უმღერის შიშველი ქალშვილი“;
6. რაულ ბაბუნაშვილს — მხატვრული ნარკვევისათვის „წიწკილი ბავშვები“;
7. სოლომონ საყვარელს — მოთხრობისათვის „ილტრჯა“;
8. გრიგოლ ბუხაიას — მხატვრული ნარკვევისათვის „სტემში“;

ქიურში ფულადი ჯილდოსთან ერთად წამახალისებელი პრემია მიანიჭა:

1. ლავრენტი ჭიჭინაძეს — საბავშვო მოთხრობებისათვის „ნაბოლრა“ და „კარგი ბებიები“;
2. ეთარ ჭავჭავიძეს — მხატვრული ნარკვევისათვის „ჩოილი“;
3. მინდია არაბულს — მხატვრული ნარკვევისათვის „მარანში თქმული საღვთგებელი“;
4. ავთანდილ ვალდაიშვილს — მოთხრობისათვის „არ წაშლილი“;
5. ვანო ბერიძეაშვილს — მხატვრული ნარკვევისათვის „მოლოდინი“.

ქიურში ასევე მთავალი შეფასება და ქურნალი დატყვევის რეკომენდაცია მიესცა 46 სახელწოდების მოთხრობასა და მხატვრული ნარკვევის. სასიხარულოა, რომ მათ შორის ბევრია მამოლმხატვრული, მეტად საინტერესო ნაწარმოები, რომლებიც გამოქვეყნდება ქურნალი „დროზის“ ფურცლებზე.

ქურნალი „დროზის“ სარედაქციო კოლეგია და ქიური მალეობას მოახსენებენ კონკურსის ყველა მონაწილეს, უსურვებენ დიდ შემოქმედებით წარმატებებს და იწვევენ ქურნალი „დროზის“ მომავალ კონკურსებში.

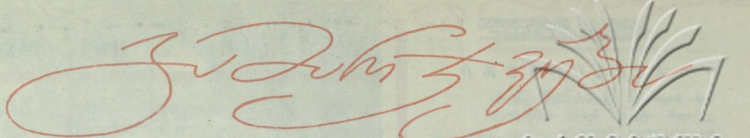

მნიშვნელოვანი კვლი

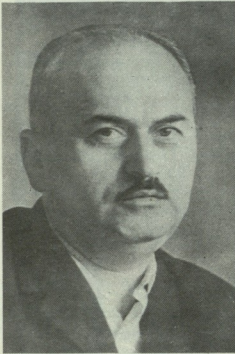
სოფელ მარტყოფიან ჩრდილო-დასავლეთით, იალის ქედის ფერდობზე, უღეს დონიდან დაახლოებით 1850 მეტრის სიმაღლეზე მდებარეობს მარტყოფის დვთაების მონასტერი. იგი VI საუკუნეში დაარსდა ქართველმა მთხრობელმა ატონ მარტყოფელმა (მარტყოფელმა), რომელმაც თავის ოთხრტდ თავისუფლებას ერთად მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა აღმოსავლი საქართველოში მონასტრის შენეშლობისა და ქრისტიანობის შემდგომი გავრცელება-განტყვევის საქმეში.

ესაო მხველმოლაში მონასტერმა ბევრი ცვლილება განიცადა. მის ტერიტორიაზე თანდათან გაჩნდა მთავიანი ხანის შენობები. 1828 წელს მთავარი ბეგლარბეგის დვთაების მონასტრის მთავარი შენობის გუმბათი, რომელიც დადგინეს 1848 წელს. მარტყოფის დვთაების მონასტერს, საქართველოს სხვა მნიშვნელოვან ისტორიულ-არქიტექტურულ ძეგლებთან ერთად, იცავს სახელმწიფო.

ოლია პატარაშვილი, დროზისი.

წოდება მუხრანისში

69წწ ჩაბიძი

ბიდანვე მისი მესაბიძგე, მისი ხმების და იფხაილი მელორების გამგებმა და ამიტომაც მთელი მისი შრომა, ბრძოლა ვაიოს გადაზრული კვლების ასაღორძინებლად აღიძვრება არა მხოლოდ როგორც დიდმნიშვნელოვანი სოციალური მოვლენა, არამედ როგორც დიდი ზრუნავა ეროვნული ძირების განსაკურნავად. ასეთ ვითარებაში გიორგი თორელი გამოდის როგორც მისი მკურნალი.

ეს პირველი კადრი ჩვენ ვხედავთ სხვაგვარად: რისთვის სხვა, გააძვირებულ გულზე გაკვეთილი მოყვით ვაიოს ამკავებდა, თუ პირველი მუტუკი. აი, ვითების უნდა იქცეოს ხალხის შრისხანება და გათვალისწინდებულად და ბუნების მტერი, ბევრს გიორგი აქვს ველები ბინების ხაზს და ჩვენ ვხედავთ, რომ ეს კაცი გაიქცევა, თავს უშუალოდ ან სადმე გააბიძგებდა; ის კი ვაიოს ერთ ადგილზე გაუმუხებელი, ველებთან მიტოვებული და ჩვენ — თუმც ეს არ ხდება კადრში — ამაყად ვხედავთ, როგორ გასეშვება მინა და როგორ დაინთქვას უსუსურდება მას. ასეთია ვითების ავტორიტეტის ხეობრივი განაშენი. ერთი მხრივ, სირცხვილ, ღალატებში ნაფარე — როგორც გამოხატულია შემოწმებულ, თავისუფალი სულისა, მეორე მხრივ, მინის სიბუნებრივ ჩაბნობა, როგორც გაბიძგებული ბიორატისული საწყისის დაიარკუნვის.

სიკრებულად, ცხოვრებისეული კადრები ამ ფილმში არღვევენ "ყოფილების" სახეობებს, იძენენ მეორე აზრს — შესაძლოა, პოეტურობის თვალსაზრისით, უფრო მნიშვნელოვანს. დერტმერნიდან მუცელ ნადირობა აღიქმება არ როგორც ამაზრზნენი პარკიონირება, არა როგორც გიორგი თორელისა და მისი ბრძოლის განსაკუთრებული ზნეობრივი პირტრეტები, თავის თავში კონფლიქტის შემცველი, არა. მედ როგორც სიციხის, სიღამის, თავისუფლების წინააღმდეგ მიმართული სახეობრივი ძილის გამოხატულება. თვალწინდელი ველზე თითქოს გამოჭრილია გიორგი თორელის ყველაზე ღამიერ ციხეებს, მისი გაბეჭვური სიციხე, რომელსაც ველებს სახე მთელა, მასაკით დილი და მშვენიერი, ამ მშვენიერებას — აღმართის სულისა და ბუნებრივობის ნაწყისის ამ ხას — გასდევნიან მდგალე ინტერქტს, ხანძრის ავირული მინადრენი, ჩანსდარი ვერტმერენი, რომელსაც ამ ნუმი ურმისულის სახე მთელა. მშვენიერებისა და სიმახი. ჯის ეს კონფლიქტი უაუფუნაა გი-

ორგი თორელის ბრძოლისა ცხოვრების მანკერებათა წინააღმდეგ.

აი, კიდევ ერთი, ასევე ჩვეულებრივი, ცხოვრებისეული ეპიზოდი. გზად მიმავალი გიორგის მანქანას გააჩერებენ. წინ მიჩანს სუსზე ჩამწკრეველი ქარის ნისქელები, რომელსაც გამხდარ ცხენზე ამხედრებული, შუბისანი მხედარი უტყვს აჟგანაა "დონ-კიხოტს" იღებენ. ესეც გარკვეული სიმბოლო-მინიწინებაა. ახალგაზრდა გიორგის გონებაში ათის იდეა ტრიალებს, მრავალი ახალი აზრი მწიფდება. მან ეს უნა ნახა მიტოვებული სოფლები, უნაწი მინები, ჩამქრალი კერები, ხაესმოციფებული ჩუქურთმისი ქვები. მძიმე ფიქრებში ჩაძირული გიორგი შესისხრის ღონ. სიხილის ამ ღიმილისმოგველე ფათერაგებს და იმ ნუმი გგონია, რომ ისიც როგორღაც დინეობუჭურია, ამ უკეთილმოხილსი და უწინისი რანდის მდგომარეობაში ჩაყვებული. შესაძლოა, ეს კადრები აღეჭურვილი ჩვეულებრივი, ყოველდღიური მოვლენების გამოხატულები და ამევე დროს, როგორც გიორგი თორელის ფიქრების უკუფენა საკუთარ თავზე, საკუთარ მისწრაფებაზე, როგორც თეთრონისა, ეს ორსაზრებუა ამგვარ კადრებს მეტ სიმრეხა და მნიშვნელობა ანიჭებს.

ასეთი პოეტური პარაბოლები უზავდა ფილმში, მაგრამ ეს რომ დაგანახლავს მის სტილისტიკას. უპირველესად, მშობლიური ჩემი მინაჟ — ეს არის ავტორი, დიდა მასშტაბის, უაღრესად საუბლესხმი საზოგადოებრივი და სოციალური კონფლიქტების გამოხატულები ნაწარმოები. მის ცენტრში მოქცეულია ახალი ტიპის პარტიული ხელმძღვანელი, მე ტვიტორე, პარტიული მოვლენი, რომლის ცხოვრებას და ბრძოლის აზრი განენწყვეტა მოქმედებაში. იგი აქვეყნდება მალაღ ზნეობა, პირტიკულიობა, კომუნისტური სამართლიანობა. დამკვიდრების ეს პრიცესი ამევე დროს პრეტისა ბრძოლის, მინაგანი წინააღმდეგობების დამტყულების, ახალ-ახალი კონფლიქტური სიტუაციების წარმოქმნისა, რომლის გახეხვებზე არის დამოკიდებული, ახალ იდეებს, ახალ საქმეებს ენარება ადამიანი, თუ ბრძოლის ტყვეობაში დაქრება.

გიორგის მხატვრული სახე, რასაკარგველია, ჩვენი დღევანდელი ბიდანაა ამოხრებული. იგი ჩვენი თანამედროვე პარტიული ლიდერის განსახიერებაა, რომელიც თავის თავში ბუნებრივად აერთიანებს ინ-

ტელექტსა და სულერ კულტურას, უბრუნობასა და უშუალობას. მაგრამ იგი მხოლოდ ჩვენი დროის პირში როდია. რევისორი და სცენარისტო რეალისტური რომანტიკოტი გაბაფული წარსულშიც გახებდებენ და თითქოს თრფვარ ხილს ეფენ გიორგი თორელსა და იმ გმირული ეპიქის შულებს შორის, რომლებსაც თავიანთი სიცოცხლე რეალისტის შესწირეს. საკომუნურეო კრებაზე შემოკრიბი თეთიმოქმედი მსახიობები თითქოს "ობიტივტიკო ტრადიციის" გმირების ერთი აღმარებადებიან და ნაიშულებად ხელს გამოუშვებენ გიორგი თორელს. ასე ამოუღვანა წარსული ბრძოლის უკეთესი შემინისათვის ამჟამისი. რეალისტური სულის ეს უწყვეტობა გიორგი თორელის სახეს ეხედ მასშტაბურობას სძენს. თავისთავად გიორგი რომანტიკოსია, მაგრამ რეალისტური ან ოჯიანი წლების რომანტიკოსობებიდან განსხვავებით, მისი სიღრმეი სწრაფვა მალაღ ინტელექტის სურვილობა გატარებული, უფრო ღრუნაა მოქცეული.

გიორგი თორელის პიროვნების, მთელი მისი მხარის გამოვლენა პილის ველის აღორძინებასთან დაკავშირებულ ამბებთან ხდება. ეს არ არის უბრალოდ ვაიოსის გატყუება, აუთიგებელი მთის ათისებობა, ეს არის ასაზრუნე, ბრძოლის ველი, სადაც ადამიანი თავის ფუნესი ხედვდება; სადაც იყვლება ხასიათი და ინტელექტი, სადაც იკავია ვინ ვინ არის და სადაც სოციალური ტენდენციები იკავებენ. მაგრამ ვაიოსი ველი აქვე სიმბოლურ აზრს იძენს — ეს არის ეროვნული სხეულის გამართლებებისათვის ბრძოლა, ბრძოლა ისტორიული ნაწარმის ამოხსნებაზე. სოციალისტის გადამხლები სოციალური და ეროვნული მოტივები ამ ფილმში და ზოგადობასთან ერთად იგი აღასახვა პრობლემები, რომელთა გაფურჩვენი თათობის პარტიკული მოვლებაა.

ამ შესწინავე ფილმის წარმეტება ბუვრად განსაზღვრა თემური ჩხიძის — გიორგი თორელის როლის შემსრულებლის დიდმა ზღაპრებშია მისი მოხიბლობა, იმ სულერის სისაბეჭველ, რომელსაც იგი ასიხვებს. იშვიათია როლისა და მსახიობის ამგვარი შერწყმა, ყოველი მისი მოძრაობა, გამხებდა სასევა ღრმისებობა და კეთილ-შობილობა, ყოველი მისი სიტყვა — ზოგჯერ "ამაღლებული", დღეს როგორც სულის სიღრმიდან წამო-

● პირველივე კადრები ფილმისა მძაფრია და დინამიური — გზის მუხვებს გაკვეთილი არჩივი მოყვით. როგორღაც სასაცილოდ, უსწოდ მოაფხატუნებს თავის ქანებებს მოახფატუნებელ გზაზე ეს მძაფერი ფორმლები და გაალამსებული, ავაღ აზრიალბებს თვალმებს.

მისი აფილივი ხის სილაფარდში, უშიფდვანი სიციხეშია და ახალა, აქ, მინახე, ძალად ნათიფევა ჩვენს მეორე აღიქმება როგორც მუერეცხუდა ბუნების არსი ნავულისს. მგვი თავისუფლებისა.

ასევე აღიქვამს ამ ფაქტს ფილმის მთავარი გმირი გიორგი თორელი, რომელიც ვაამუხებინებს არ. წიგს — კადრში მიჩანს ღალად მინაწარმედ თავისუფალი ფრინველის სილუეტები. არნივის ეს ფრენა ეროვნური შესავალი ლაიტთემაა ფილმის პოეტური სამყაროსი, სადაც ჩვენ შეხედვებით ხოლმე პატარა ბჭის, რომელიც ვარისი ვეაიბლებისკენ მდგომალზე და კანაფზე გამობრუნდ წრწის მიავარფხებდა. ეს არის მთავარი გმირის იცენების, მისი ბავშური გამოკრების პოეტური მტავფორა, გამომხატველი მინაგანი აღმფრენის, ფიზიკური სიმძიმისაგან განთავისუფლების წყურთილისა, სიერცხვილი გაჭრის წინამობა. ასეთია მთელი ფილმის მანძილზე გიორგი თორელი — რაიკოსი ახალგაზრდა მფიფიანი. იგი, ბავშვობიდანვე წყარის მტყნებელი — ეს მოტივი ძალდაუტანებლად გასდევს ფილმს — სიციხეების აღორძინების, განახლების მითთავად. იგი არა მხოლოდ ჩვენი სოციალისტური სინამდვილის, ჩვენი პარტიის შუილია, არამედ იგი შუილია ამ ქართული მინისა, ქართული ბუნებისა, ბავშვი.

სული სიმართლე, ფეხტი მისი უღრესად ლაიდარულია, აუცილებელი, მთავარი მისი სხივიანი, ჭკვიანი თავებში — თბილი თავლები. აივრატორი ლ. ახლადიანი (რომელიც აქაც პეივაური ხედვის შედეგები შექმნა), სწორედ ძირი. თადად მსახიობის თვალზე, მის სახეზე ამახივლებს უფრადლებას და ძალზე შთაბეჭდილად პორტრეტის ქმნის. დიდ მიმხიბვლელობას ანიჭებს სახეს რაღაც ყმანეილური სინამინდე, შეუბნაღევი უშუალობა, რომელიც შორსა მამობიობას და ინფანტელუზიზსაცაან. ამ შინაგან წინასწარობას, შეუმდარ ტრის თან ახლებს უკომპრომიზობა და შურველი რწმენა საერთო საქმისა. ამ წინის მისი „თბილი“ თავლები მრჩანებისთვის იცხება და მწველ ნაპერწკლის ასხივებს, ხოლო ფეხტი კოვლედილობის ერთობობისგან თავისი უფრადება და რიტატიული აზრს იძენს. გაივისხეოთ ის ეპიზოდები, როცა გიორგი თორთლის განაბრებულე კაბინეტში მოიღის სურთრები (ამ რწმის შემართული) და ხარბაბე ერთგვარ „ფილოსოფიურ“ გაანართლეს და ს უღრეს სახანდედ და ირწმრევი კომპრომისის სთავაზობს.

გიორგი ჩანაბრებულე კაბინეტის განაბრებულე ირ სახელეს ანთებს, ამ შუქზე სინდელდ გამოკვიითლი ი. ჩეხვის სახე ქართულ ფრესკებზე დასახიბლდ წინმდებებს აკავს, ხოლო — ეს სათბლები „წინმდე“ სახელბუდე გადაიქცევა, თვით ხელი კი — სამართლიან შურისმტველედ, მსახურად მარჯვენად. ეს მიჯანსაღეული პროგრესია, რომელიც მხოლოდ დიდი ფურცლის და ანალიზის შედეგად დებულბას გადამყვებლბას, ეს თანამედროვე რწმელდებანი, არარეულებლობად ადვილად ამარჯებს აკვირის უბრალო, შრწმრევი აღმანბნებანი. იგი „სუვენიერ“ კი არის მის მოსული, „წინმეტბუტურული“ კი არ არის, არამედ ხალხის ნიღბზე გარბილდი, მისი სიბრწინით ნახარბდები, მისი ჭიბრისა და ლხინის შორისავე, რომლებიც ისტორიის ტრადიციული კოლონიები საკუთარ სულში გაუტარებენ. შემოსხვეითი არ გასხდეს ფულში მისი მოკრეპბანი — ბავშვობის ეპიზოდები, რომელთაგან, როგორც დიდი თემის ქვეტექსტი, ყველაზე შთაბეჭდილად წინარის ძებნის ანუ სიცოცხლის ძარბვის ძიების ეპიზოდებიც. ი. ჩეხვის განმარბილბა ძალიან ადვილად „განმარბენ“ ეკრანის ჩარბდანი. ჩვენ მასთან ერთად ვიტარებენბო ის სცენაში, როცა იგი იმში დიდიუბლის ქერებს დანამარბებს ვერ უბრუნებს, მასთან ერთად გარწმრევი ცხოვრების უკულმართობას და ჩვენც მასთან ერთად ვხეი. მოზთ მისი ცხოვრების ის ისტორიული მომენტები, როცა ვიას ველზე აღსურბულბუდედ მოედინებდა ახალ-მისახლებია ნაკადი.

ეს გიორგი თორთლის გამარჯვება. ეს ქართული კინოს გამარჯვება.

რეჟისორი... უკანსურთი...

ფეხბურთის სეზონი, რომლის ზღურბლზე ვდგავართ, რთული და საინტერესოა. მისი მთავარი ამოცანაა 1982 წლის მოსოფლო პირველობის ფინალის საგზურის მოპოვება.

საზღურბალი ბეგრი ვაკაცს მისი კითხვის „სპარტაკსა“ და თბილისის „დინამოს“ ცხელი გახაფხული მიუღლით. ეს გუნდები ეკრბოს საკულო ტრინინგში მონაწილეობენ. მატჩები მატჩის დამდეგს იწყება. რაც სასწავლო-საწვრთნელი ციკლის სხვაგვარ დადგენას მოითხოვს, რადგან ზამთრის პილითის თვის გუნდი მზად იყის მაღალი კლასისა და ლაიზი ფეხბურთისის საწვერბუდე.

მაგიხაზის, ადბთა, ასოსუცა, თავის მფლობელთა თავის საწვრთნელო მატჩზე თბილისის დინამოელებმა წარმატებით რომ ჩაატარეს, მათ ვერ საბურწენთის „სპარტაკსა“ დაამარბებენ, ხოლო შემდეგ ირწმინის „უბრტორფრადი“, ნაგები კი არ იყის ერთი მატჩი არ წაუთავა. ჩვენმა გუნდმა პრობლადე მოიპოვა მეოთხედიანი გახელის უფრადება და, ბუნებრივად, ადრე არასდროს გადაუწყვეტია ასეთი ამოცანა. აი, რაბრწმინდ არის, რომ მიმდინარე წლის „საბურწენთის“ ჩვეულებრივად კი არ წარმოგვიდგება, ის რთული და მნიშვნელოვანი ექსპერიმენტის ხანაა, რომლის შედეგებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. ვახსოვდეს, ყველა, ვინც თავისთვის ბრძოლას განავრცობს, „სპარტაკისთან“ და „უბრტორფრადთან“ შეადრებით ბეგრად ძლიერი. თბილისის საზღურბალი და თავის ტბიზე ცოტა გეგნუნდა, ეკრბოს საწვეფბურთი ასოციაციას აკვირმა (უცხად) შეცვალა წინისფრის ტრადიციული ფაგები და მიმდინარე წლის პირველი კვირის ნაცვლად ნიანგარს მოაწყო იგი. დღეს უკვე ვიციდი დინამოელთა მორიგე მემტოქმე იგი ლარწმრევის „ვესტ მემოანტიდია“.

თუ გადავხედოთ გასულ სეზონს, შეიძლებდა ითქვას, მიუხედავდ იმისა, რომ იგი ძალზე მძიმე იყო და დინამოელებს ბეგრი უსიამოვნება შეუბნდა, მაინც შეიძლებდა გასული სეზონი გუნდს აქტიური ჩაეყოლოს. ამას რომ ვამბობთ, მხედველობაში ციფრირბევი მონაცემები და მომეგობრული ქვეტექსტი არ გვაქვს, უბრტრეველს კულებია, საქმის მორალური მხარე. რამდენიმე ნაწყყანი მოთამაშის ნახელბათან დაკავრბურბულ სინდელთა გადაღა-

ხვის შემდეგ მომეტბევი უფრო დიარბაზმა, კომლეთორევი გახდა და სეზონი მაღალი მამეგნებუბით დაამთავრა.

მართალია, ქვეყნის ჩემპიონატი „დინამომ“ მუდმივდ ვერ მოიპოვა, ფინალზედ ცუდად ითამაშა და თსი „სპარტაკოს“ დაბთობ, მაგრამ განა გუნდის შესაძლებლბესა და რეზერვებზე არ მხედველბეს ცამტბე თბილისელის (I) მიწვევა ქვეყნის ნატრებში, ექსი მთავრის შეფენა „33 საკუერესის“ სიამი და ბოლის აღლესანდრე ჩივანის დასახლებლად წლის საკუეკით ფეხბურბულედ სხვათა შორის, ბოლო თბს წელიწადში ლარწმრევაბდ თბილისელი ფეხბურბელის შესაბად დასახლებლბის ფაგები, არა მარტო რწმელის, არამედ იმ კოლექტივის სასარგებლოდ და სპარტაკოს, რომელიც იგი კამილის (მითუელებს ეს გრწმული უფრადების სხვაგვარ ბორბებდა.

გასულ სეზონში დინამოელთა მარცხის ერთ-ერთ მიზეზად თბობათა ცვლა მთავრია. სწორია თუ არა ეს? თუ სტატისტიკის მივიშველებთ, დაწმრეზებებით, რომ 1981 წლის განახლებლად სულად არ დღებოდ წინა წლებზე ინტენსიურად. ბოლო ხუთი იწმინ განმავლობაში გუნდი ბაჭოვა სულ ცოტა ათამდე ნამყყანმა მოთამაშემ. 1975 წლის გუნდიდან ნაყინდენ 6. ხურცილავა, ძმები წიღიები და გ. გავაშელი, 1976 წელს — რ. ძიმუშაშელი, ზ. ებრალიძე, გ. ქალციანი, 1979 წელს — დ. გოგია და ე. კანთელაძე, 1980 წელს ძმები მახიტაძეები; მაგრამ ამავე დროს ძირიად შემაჯგნელობაში შევიდა 31(1) ფეხბურბელი, რომელთაგან ბევრმა მათ თუ ფეხი მოიკიდა გუნდში, არამედ მაღალი კლასის გარდა, ქვეყნის ნატრების ღირსებაზე იცავდა. საკმარისია დგახახელით გ. დარასელია და ნ. ზანიშვილი, რომლებიც ძირითად შემადგენლებლბათ 1975 წელს შეყყანდეს, რ. ჩიქვალაძე და გ. ქილაია (1976 წ.). რ. შენგელია, თ. კოსტავა, თ. გაბაია (1977 წ.), თ. სულავეტიძე, ა. მინაშვილი და დ. ფრელიძე (1978 წ.), ნ. აკაიულაშელი, გ. თავაძე (1979 წ.), გ. ფანია და ე. მემუკი (1980 წ.).

ახლა თავისუფლად შეიძლებდა დასახეობა, თუ არა გასული სეზონი გასულგაბლის ის თვალსაზრისით. გუნდშიავე, რომ ამ წლებში გუნდის ძირითადი შემადგენლობა (მასში კი 17-18 მოთამაშე შედის) ირი მესამედით განახლდა. მთელი

ამ დროის განმავლობაში ერთ-ერთი წინადადებლად ადგილს ჩეხვის ეკრბურბელის ლოდებებს შორის, რომელთა ტიტულიც მოიპოვა და ქვეყნის თავის მფლობელოდ გახდა. აღბათი, სწორედ ასე უნდა მიმდინარებოდეს ფაობათა ცვლა, რომელიც გარდაცვლბულ ქვესაწმრევი სტატისტიკაში, მტრბეკლებზე საკუთრბეკლად შენდებლად ერთის ფეხბურბელად დამოკიდებლბად ვარჯიშისაში — იგი უფრო პროფესიული გახდა. მთელილობის და დამბებლობის მხრეე საწვრთნელი დაფიქრბები მიკეთრბად ეკრბურბელ და ამავე დროს ნიწმრევი ციკლის თბითიულობით მოთამაშისთვის. სწორედ ეს არის, ჩემი აზრით, გუნდის ხელმძღვრბელების, მისი უფრის მწვრთნელის ლიწარ ახალგაყის დიდი დამსახურება.

ყოველივე ეს წარსულია. ჩვენ კი წინ უნდა ვიყვრბებოდეთ, ფეხბუდე შევფასოთ სეზონის თვისებურბუნადე და საკუთარი შესაძლებლობანიც. სეზონი ცხელი იქნება; მიკეთრბული, აღბათი, იფიქრბეს, ფრწინალებებს უფრადობა ამ ფრწინის მოშველებლად, რომელიც მათ არაფრის აკვირბდა. მართლად, ჩვენ თბითქმის ყველა სეზონს შევიძლებია ცხელი ვუნდობით. მაგრამ, მოდით ვნახოთ, რამდენად ქმნარბიტა ეს მტკიცებია. თუ წლის განმავლობაში მიკრ ჩაბარბული უფრადობები მატჩების რაოდენობა რამებს ნიშნავს, გართულებებს იოლი შესამწენვია. თუკი 1975 წელს (სულ ხუთიოდ წლის წინ) თბილისის „დინამომ“ 37 უფრადობული მატჩი ჩაატარა (ჩემპიონატი და სსრ კავშირის თსი, საერთაშორისო მატჩები), 1979 წელს მათ რიტებზე უკვე 55 მიაღწია. შორსავე კი ჩვენმა ფეხბურბელებმა 58 მატჩი ჩაატარეს (საკონტრული, ამანაგურით თუ სხვა შესვდებრბის ჩაუთვლად). ამის გარეშ საჭიროა განწვევბულ მიმდინარეობებს საწმრეხელი პროცესის განახლებლად, გადიდეს მოთხოვნები მოთამაშეთა ფიზიკური მზადყოფნისა და ამტანობისაში.

1979 წელს სსრ კავშირის ხალხთა სპარტაკიების ნიშნით ჩაიარა, 1980 ოლმპიური წელი იყო, ხოლო წლევანდელი სეზონის ერთობლი თბისებრბევი ეკრბურბული ტურნირბების მატჩის მატჩებია. ეს კი ნიშნავს, რომ რა თვე-ნაგებრის — ცხრა თვის განმავლობაში (თებრედის ბოლდან ნოემბრის ბოლომდე) გუნდი სრულ საბმრეხლო მზადყოფნაში უნდა იყოს.

გესურბს, რომ შემეხებოდეთ, რომლებიც წინ უღდბის ახლა საუვეფბურბო სეზონს, არა აღიქვან როგორც ვინმეს გამარბელებლად და დავლის ციხა; მასმა, არც ერთია საჭირო, არც მორბე; ჩვენი სურვილია, რომ ჩვენი გუნდი უფრო ძლიერი იყოს და უკეთი თამარბო, ვიდრე 1980 წელს.

მის შესაძლებლობა კი მას ნამდვილად აქვს.

ავსტრალია პროზაიკოსი, მცირე მოთხრობის ბრწყინვალე ოსტატი აღვრედ პოლარი (1873-1955 წწ.) „ვენური სკოლის“ წარმომადგენელია.

პოლარის შემოქმედებას ახასიათებს მწვავე სარკაზმი და სკეპტიციზმი; მას საშაჰარაოვ გემოაქვს ბურჟუაზიული ყოფის მახინჯი მხარეები, მის მოჩვენებები მიმზიდველობასთან შეფარული სიყალბე.

პოლარი ბრწყინვალე თეატრალური კრიტიკოსიც იყო, მის სტატიებსა თუ რეცენზიებს აღტაცებამოვახებდა მტფხვე ცვიფიკი კურტ ტუხოლსი, ბერტოლდ ბრეხტი და სხვანი.

„ორკუტრი ზვიდანი“ (1926 წ.) პოლარის ერთ-ერთი შესანიშნავი მინიატურაა; იგი მწერლისათვის დამახასიათებელი სტილის ყველა ნიშან-თვისებას მოიცავს.

სადიროგორო პულტინა გამორჩენილი ადამიანი დგას. დრო დადგება, დიროგორო გრადაციდება და ხალხი, რომელიც „კარმენის“ დიროგორობისას იხილა, გაიხსენებს, რომ იგი უნახავს. წარმოვიდგინო, რომ შემდეგ მივმალა სასა-საუწმე გაიზარდა, დახვდნულა სალამის მესხურებში მოკორების სურვილის ძალა აღადგინა. მე მას უკვე ვერგბითა და ხმალური განვიციღი. მოაკვირე წამი, ხელახლა მოაბერე მას სული და მაშინ მს, როგორც არ უნდა ყოფილიყო წინათ, ისევ ისეთი მშვენიერი იქნება, თუნდაც აღდგომის სასწაულის წყალობით; ელოდე შენი ცხოვრება იოცნებე!

ზუსტად მაგონდება, რომ დიდი ხნის წინათ, 1926 წლის მარტში, ლოგის თეატრში ქანდარის პოეტიკური ფიგურა და „კარმენის“ პრეზენტი.

— გიკონიტი ხელბებს! — თქვა მსახურმა, მაგრამ ეს საკუთრივ მე კი არ მეტყობა, არამედ ლოგის, რომელსაც იგი ემსახურებოდა და სადაც იმ საღამოს შემოსვვითი მეც ვიჯექი. თოვლიერი თეთრი თმა და მულაქილი ლოგის წითელი თვალები ჰქონდა. მის საფლაზეც ახლაც, ალბათ, უკვე ზოიზლები ჰყავიან.

ლოგაში, ჩემს გვერდით, მშვენიერი მანდილიანია იჯდა. სახის სულელური გამომეტყველებით შაქარში შემწვარი ნუშს შეეძებოდა. იქნებ, იგი ახლა უკვე ცოცხალი აღარ არის... ანდა საუბრად კანონზომიერად თვირს სახებრად გარდასახული სადმე ბალახობს.

ნათლად წარმოვიდგინე ორკუტრს; კვლავ ცხადად ვხედავ ყველას სახეს და მობრძობას, ანარკულებს სასულე ინსტრუმენტებზე, მოცაბ-

ცხებ ვიღონითა აყავს ვფერე მასას და გიგანტური ხოტოებს, კონტრასტებს რომ ეძახიან. ვხედავ მეოცნოენთა თითების ობობასებრ ტაკეცელზე უჩვეულო მოძრაობებს, კრიალვ მქენარეუ პანკი გამოსტყავს თავის სკარვს, მქმის სითმა ნაზი ზუზუნია — მუსიკის მესულელი და გრძელი ნემსები არიან ისინი!

პირველი მეგობრის მთავრესათი მრგვალ სახეს გრძელი უღვაში აწნდა. როცა თავის სკარვს რაიმე სილამაშაპრეცელებს გამოსცადა, იგი სწორედ მაშინ ამოქნარებდა. მისი სული ჭეშმარიტად ხელის მტკიცანი იქნდა; სხეულის დანარჩენი ნაწილს მოწყენა დაუფლებოდა. ეს ძალზე შურავსემოფილი იყო. რა იქნებოდა, დიროგორის გუზიბი ცრტა გრძელი ყოფილიყო და მისთვის ხაზში წაყბინიანო. მომეტი ქადაღე, უნდა ჩავინიშნო, თუ როგორ ძალუხს ადამიანს ერთგობად ვეგბინიანაც გამოაშლავებს და ამთქნარებებს აიდექ!

მეგობრინთა შორის იყო ერთი, რომელსაც დაკორის შურეჩენადა, ვიღონის გრფის დანარჩენი დახმარებით, ცოცხალი ურჩი საწოტო ფურცლის დამორჩილება; რაც უფრო გულმოდგინედ ცდილობდა მის დამორჩილებას, ფურცელი მით უფრო ურჩობდა. ბოლოს, როგორც იქნა, პაუზის დროს, ხულები გაუთავისუფლდა, მაგრამ იგი მაინც ვიღონის გრფით განაგარბობდა კეპრობას თანებდა ფურცელთან — ან ან, ან საერთოდ, არას რას იზამ, ჯოტები ხახიათით!

მესაყვიერი ყველელა პაუზის დროს თავიდან სიყვარულს ამიქვებდნენ, რათა იქნებ ნერვული გამოსულიყო. მორე აქტში, მათი პუტლებს ქვეშ იხილავდნენ სურათს.

რომლის მსავლესაც მხოლოდ შუალამის კაფე „ცენტრალში“ თუ იხილავთ...

სამი წინერი მუსიკოსი, ტრომპონებზე რომ უკრავდა (და განა ეს ანგელოზთა საყვარლო გასართობი არ არის?), გაზვის თითხულობდა. ან ხნის მამიძილე ინსტრუმენტები უფხოდ ვიკვდა პუტლის გვერდითა კლავრტებზე. როცა ჯერ კვლავ მათზე მიდებოდა (ისინი ცხადად გრძობადნენ საჭირო მომენტის მოახლოებას), გავტიდინე თავულებლად, ხელის ფათორი, პოულობდნენ ტრომპონებს. პირველ ნოტს, ეს-ნაა რომ უნდა დაეკრათ, მარცხენა თვალა რეგულირებ, მაშინ როცა მარჯვენა ჯერ კიდეც გაზვის ან მოწყვეტობდა.

პაუზის დროს მუდუქს ეძინა, იგი ყველთვის წინასწარ აქრობდა ელექტრონების მისი პუტლის თავეზე; ისე თქვინე კოლიო, მამოქტრე მებავებრნი!

კონტრასტებისგან, ერთმანეთისგან თანაბარ მამიძილეზე რომ ისხდნენ, ვიკვინე პუტის ნახულობდნენ თანავედნენ. მოძრა-

ბისას ისინი ენით აუფრულდ სურათის ქმნიდნენ. თითქმის ვილავდ თანხას ქმედებო, რის შუადეად რე ნიდავედ ერთმანად მიდიოდა მოძრაობაში, ხოლო რე მარცხენა ხელი თანაბარ სიმძლევზე დასიარებდა. საემპროსი იყო მრავალფეროვნების ან გარკობის მიზნით ფურცლი დაგვეო და ის დაკვირვებოდა, რომ ისინი კედელზე მიღურს-მულ ჯოტოებთან გამოსულ ჯგროფს მოგვებებოდა, ვიკარვ რაღაც, მინიერი ცოცხისთვის მსვავრდადებულნი და მხერხავებლად გამხესუებულნი.

შვიდანი ორკესტრატები მობრავი მქენანებების შობადილებლას ტოვებდნენ. ისინი მოქმედებდნენ

მიზანშენილად, იქნებ, საკუთრივ ნება-სურვილის საწინააღმდეგედაც იქნებ, არც უკონტრად ამის სურვილი, მაგრამ თითქმის საკუთარი ნებით მოქმედებდნენ. ან დროს ისინი კარგად გამოსახადნენ ადამიანურ უსუსურებას — ლოგებს ბერავდნენ და ისვენებდნენ, ხერხავდნენ და კარგი მაკრავს გამოსახდნენ, თუნდაც მათ სახებებს გარდევლობის ბორიტი მამიკვა დაუფლებოდა, ანარკულებდნენ და თან ეწინათ. სოლისტები იძულებული იყვნენ, ერთმანეთს მხარში ამოსდგომოდნენ, თითხულობდნენ გავიგნენ, მსახურებდნენ უმჯლეს ნებას; ეს ნება გუშინ, დღეს თუ ხვალ სხვადასხვა იყო, მაგრამ თან სდევდა თანაბარი, მოქმედებამურეული ეწინანობა და სრულყოფითასდმი თანაბარი მისწრაფება. ან მისწრაფებთა მოხარუკე წინაგვანი ლტოლვა და გარდნული პაოტეგია იყო.

ფილიტების მესანიშნავი პასაკე შესარტულა, შემდგომ ამისა კი წინთუნდნენკლამის ცხვირსახოცი ცხვირი მომინდა. არ ძალმინდა ვამოვიტუე, მაგრამ ყოველგვ ეს მეტად ამალღებულნი იყო.

მინდადა ჩამეძახა მათთვის, როგორც ეს ახალ დრამაში მიღებულ იყო, ადამიანო თუ, ძმანო! ლოგის ჩემზეა მეტობლმა თვალის დახევა; „მე მინდა მუსიკა და არა მუსიკოსები!“ — წარმოთქვა მან.

იგი ვიკვო, ბურჟუა, სულმოკლე სინაბალი, ცხოვრების თაღლითი, მსგებლობი იყო. მას როცა ნდობი-სა და სიყვარულის ტინი მოუვლიდა, თვალის გუბებს ავიწროვებდა ხოლმე.

ალბათ, ახლა იგი უკვე ცოცხალი აღარ არის და მის საფლაზეც ზოიზლები ჰყავიან.

პირმარეულმან თარბმნა ვლადიმერ ზარნიკაძე.

გარკეთიან პირველ და მეოთხე გვერდებზე: კომისია. საქართველოს სსრ სახალხო მხატვრის თენგიზ შაბაიძის ნახატი.

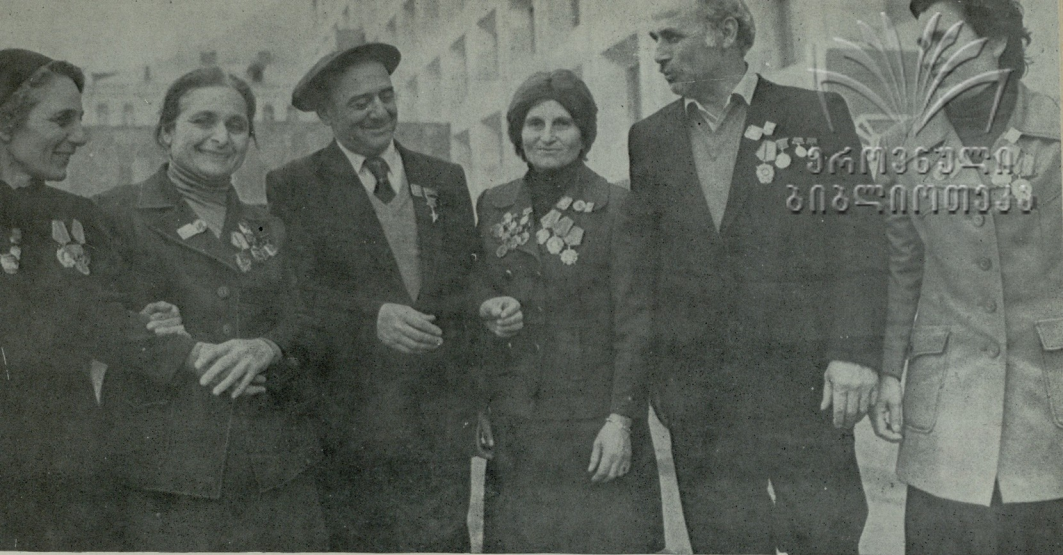
გადეკა წარმოება 80.01.81 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 20.02.81 წ. უე 17835, ქალაქის ნომარ 70x1081/2. იბეჭდება: გარკეთიანი და ჩანარია — მალაქი ბეჭდვით, ტექსტი — ოსტატური წესით. ფოტოკოპი ფურცელი 2,5, პარობითი ნაბეჭდი ფურცელი 3,5, საალიტცეო-საგამოცემლო თამაში 4,2, ტრავა 54100, შეკ. 842. ფასი 80 კაპ.

880096, თბილისი, დენისის ქ. № 14, საქართველოს კ.პ. ც.ყ.ს გამომცემლობის სტამბა.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дროна» («Знамя»), (на грузинском языке). 380096, Тбилиси, ул. Ленина, 14. Типография Издательства ЦК КП Грузии. Адрес редакции: 380098, Тбилиси 8, пр. Руставели, 42.

რედაქციის მისამართი 380008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42. ტელ. — მთავარი რედაქტორის — 99-54-66, 3/მე, მდივნის — 99-82-69, განყოფილება ვაგეფების — 99-28-42, 99-01-39, რედაქციის სამდივნოსი — 99-54-66.

რედაქციაში შეიშოსული მასალა ავტორს არ ბრუნდება.

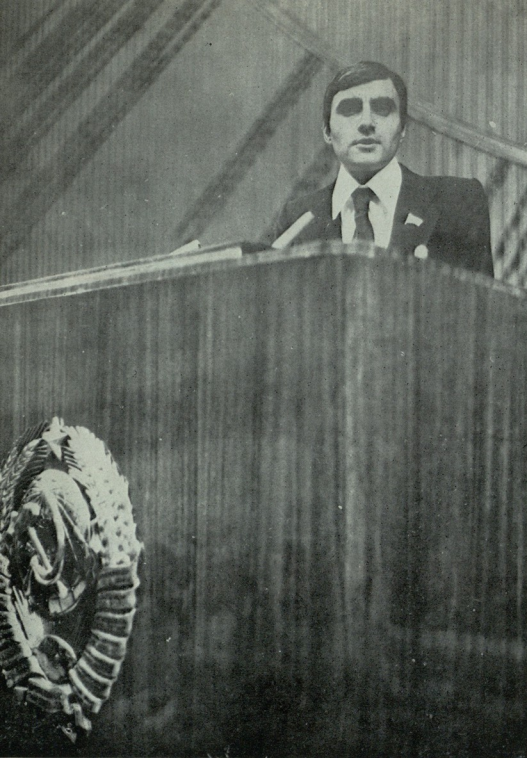
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

**საპარტიო
კომპარტიის
XXVI
ყრილობაზე**

ფოტორეპორტაჟის ავტორები
არჩან ოთარ, თურკინა, გივი
პიპვაძე, სერგო ელიშვილი.
შვილი.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

„მშობლიურ ზემო მიწავ“

„რაიკომის მდივანი“

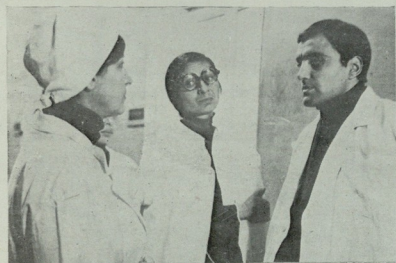
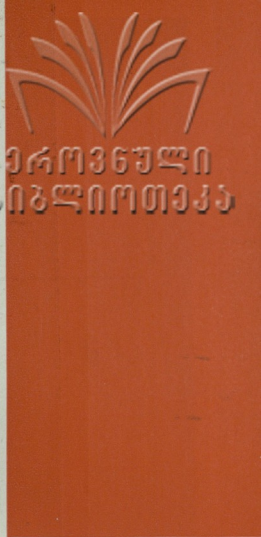
ახალი მხატვრული ფილმი.

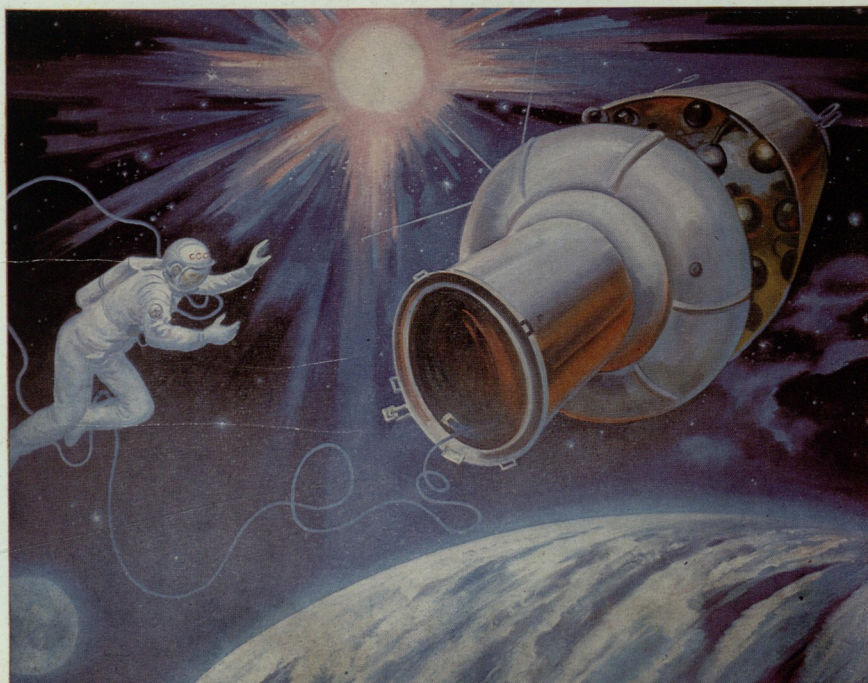
კინოსტუდია „ქართული ფილმი“.

სცენარის ავტორები: რეპაზ ჩხეიძე, სულიკო ჟღენტი, დამ-
დგმელი რეჟისორი რეპაზ ჩხეიძე, დამდგმელი ოპერატორი
ლომეზ ახვლედიანი, კომპოზიტორი გიია ხანჩელი, მხატვრე-
ბი: გივი გიგაური, ზურაბ მამყარიანი, მთავარ როლე-
ზში: თემურ ჩხეიძე, გიორგი კახანაძე, ვან ხუბუნაშვილი,
ირაკლი ხიზანიშვილი, გიორგი ხარაბაძე და სხვები.

სურათებზე: კადრები ფილმიდან „მშობლიურ ზემო მიწავ“.

საქართველო